ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1484

10 динара

6.6.1980. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLI

КОМПЛЕТАН СТРИП
ЦРНА БРАДА

Ripley Веровали или не!

РОЗА БОНЕР

(1822-1899)

ФРАНЦУСКА СЛИКАРКА, ГАЈИЛА ЈЕ НА СВОМ ИМАЊУ РАЗНЕ ЖИВОТИЊЕ КАКО БИ МОГЛА ДА ПРОУЧАВА ЊИХОВУ АНАТОМИЈУ.

КИНЕСКИ ЗИД

НАЗВАН ЈЕ НАЈДУЖОМ ГРОБНИЦОМ НА СВЕТУ ЈЕР ЈЕ У ТОКУ ИЗГРАДЊЕ СТРАДАО ВЕЛИКИ БРОЈ ГРАДИТЕЉА КОЈИ СУ УЗИЂИВАНИ У ЊЕГОВЕ БЕДЕМЕ.

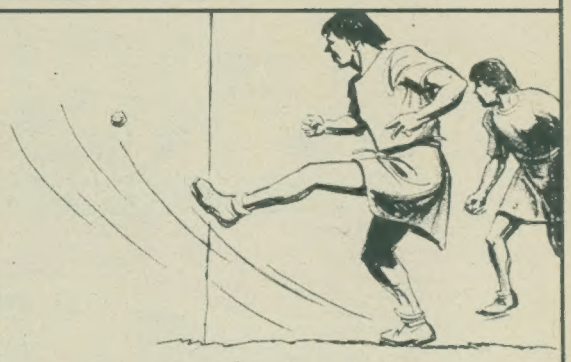

РУКОМЕТ

СЕ У ИРСКОЈ ИГРАО ЈОШ У XI ВЕКУ, А ПРЕМА ПРАВИЛИМА ЛОПТА ЈЕ МОГЛА И ДА СЕ ШУТИРА.

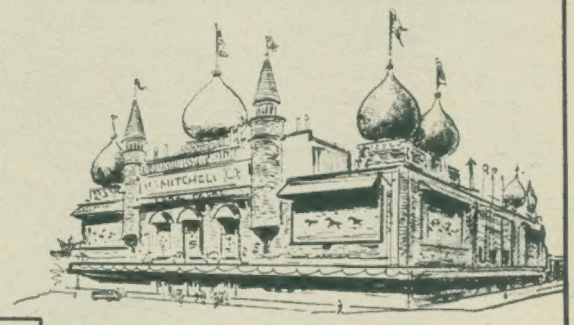

КУКУРУЗНА ПАЛАТА

У МИЧЕЛУ (ЈУЖНА ДАКОТА), СВАКЕ ГОДИНЕ СЛАВИ СЕ БЕРБА КУКУРУЗА. СПОЉАШЊИ И УНУТРАШЊИ ЗИДОВИ ПАЛАТЕ УКРАШАВАЈУ СЕ ТАДА ВЕЛИКИМ МОЗАИЦИМА КОЈИ СУ САСТАВЉЕНИ ОД ПРЕКО 300.000 КЛИПОВА КУКУРУЗА.

У ЈЕДНОЈ ПАРТИЈИ ШАХА

ИГРАЧИ МОГУ ДА ПОВУКУ НАЈВИШЕ 1840 ПОТЕЗА.

ПРАИСТОРИЈСКИ ОКЛОПНИК

БИО ЈЕ ДУГАЧАК ОКО 4.60 МЕТАРА, А ИМАО ЈЕ РЕП У ОБЛИКУ БУЗДОВАНА.

1483/2

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

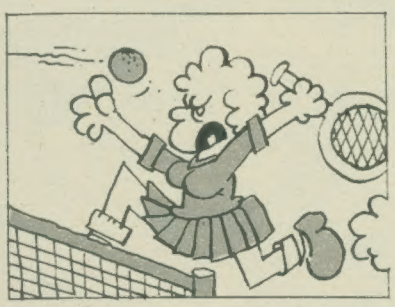

● шампион у непрекидном игрању тениса је Канађанка Ал Мисинцер. Ова двадесет петогодишња девојка одиграла је заредом неколико партија које су укупно трајале 111 часова.

● у Сједињеним Америчким Државама недавно је донета одлука да позната фабрика аутомобила Крајслер повуче из продаје 25 хиљада возила која загађују ваздух више него што је то дозвољено.

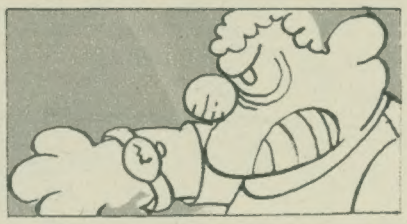

● на изложби швајцарских сатова у Паризу био је изложен најтањи ручни сат на свету — дебљина му је свега 1,43 милиметра. Међутим, ово техничко достигнуће има и један велики недостатак: није за ношење јер и најмањи притисак може да га искриви и заустави његов компликовани механизам.

● у Холандији су 1600. године нове врсте лала достизале веома високе цене. У једном спису из тог времена види се да је неки одгајивач овог цвећа за најновију врсту лале дао:

двоја кола пшенице, четири бика, дванаест оваца, сто либри сира (око 46 кг), два барела бутера (око 240 кг), два бурета вина, четири бачве пива, сребрни пехар и једно скупоцено одело.

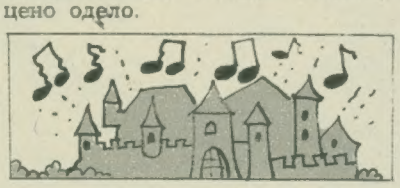

● гајде су у Француској ушле у моду у 13. веку. На двору Луја XIV биле су један од најрадије слушаних инструмената.

● пошто женка тропске рибе талпиа положи јаја, мужјак их узима у уста и ту их држи недељу и више дана док се не излегу младунци, који још извесно време остају у овом сигурном скровишту.

● у Британском музеју у Лондону чува се 289 метеорита који су пали на Земљу у периоду од 1815. до 1915.

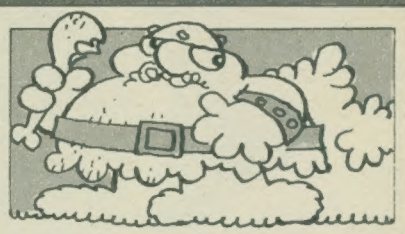

● стари Келти кажњавали су младиће чија је телесна тежина била прекомерна, односно, када им је обим струка прелазио одређене димензије.

● птице царићи су изванредне певачице и по лепоти тона неке врсте се чак такмиче са славујима. За разлику од великог броја птица, они певају током читаве године, а многе врсте чак и у дуету. Тако је, на пример, песма жутогрудих царића из Панаме састављена од четири строфе од којих две пева женка, а две мужјак.

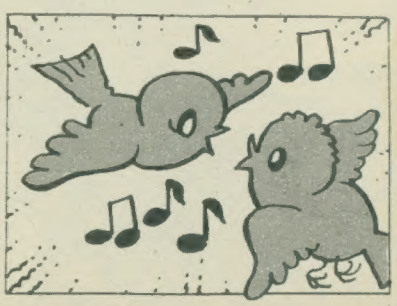

НЕШТО НОВО У ПАНАМИ

БЕЗ АТОМСКИХ БОМБИ

ФЕБРУАРА ОВЕ ГОДИНЕ ЈАПАН ЈЕ ЗВАНИЧНО ОБАВЕСТИО СВЕТСКУ ЈАВНОСТ О НАМЕРИ ДА КРОЗ ЗЕМЉОУЗ ИЗМЕЂУ СЕВЕРНЕ И ЈУЖНЕ АМЕРИКЕ ПРОКОПА ЈОШ ЈЕДАН КАНАЛ КОЈИ БИ ПРОПУШТАО И СУПЕРТАНКЕРЕ И РЕШИО МНОГЕ ЕКОНОМСКЕ ПРОБЛЕМЕ

Шездесет и шест година пошто је после много перипетија градитеља коначно спојио Атлантски са Тихим океаном, Панамски канал више не задовољава потребе поморског саобраћаја. Све до почетка седамдесетих година кроз њега је годишње пролазило око 15 хиљада бродова, али је већ 1976. та бројка смањена за читаве 2 хиљаде јер чак ни тамо где је канал најшири — 300 метара — и најдубљи — 14 метара — кроз њега нису могли да пролазе све бројнији циновски бродови какви су, рецимо, супертанкери.

Фебруара ове године Јапан је званично објавио свој план о изградњи новог Панамског канала. Преговоре са панамском владом повела је делегација предвођена председником јапанске Привредне коморе Шиегом Наганом.

Нови канал би се, за разлику од већ постојећег, налазио на нивоу мора па тако садашњи троструки систем устава за превођење бродова не би био потребан. Ово би знатно убрзало пролазак који сада траје око 7 — 8 сати. Према прорачунима јапанских инжењера, изградња би трајала 10 година и стајала 5 хиљада милиона фунти (око 225 милијарди нових динара).

ТАЧНО У ПОДНЕ

Првог октобра 1979. ступио је на снагу уговор који су потписали представници америчке и панамске владе. После 76 година административне управе над такозваном „каналском зоном" — подручјем од по 8 километара са обе стране Канала — Сједињене Америчке Државе предале су своја дотадашња овлашћења над овим подручјем Панаме. На врху Анкон Хила, досадашњег седишта америчке војне управе, први пут се залепршала панамска застава.

Тиме је престао да важи уговор склопљен 1903. године између ове две земље по којем су Сједињене Државе за 10 милиона долара (200 милиона нових динара) добиле концесију за изградњу Канала и административно-војну управу над целом зоном.

На основу недавног октобарског уговора, Американци још управљају дневним операцијама у Каналу, али једна од клаузула предвиђа коначно повлачење њихове војске и цивила до 31. децембра 1999. године — тачно у подне.

За изградњу новог канала заинтересован је Јапан, а не Сједињене Државе, градитељ садашњег који више не одговара. Луке на источној обали Северне Америке нису довољно дубоке за супертанкере. Према томе, нови водени пролаз не би био од нарочитог значаја за америчку трговачку флоту.

Јапанци имају све више циновских теретних бродова и супертанкера па би им нови канал обезбедио несметан пролаз до Атлантика и важних лука Бразила и Венецуеле, односно до Јапану преко потребних сировина као што су нафта и руда гвожђа. Његовом изградњом добио би се и нови поморски пут до нафте на Средњем истоку до које јапански танкери сада стижу кроз два веома опасна индонежанска мореуза, Малачки и Сундски.

НЕЋЕ СТАВИТИ ВЕТО

Јапанци предлажу да се нови канал гради нешто западније од старог који је прокопан кроз земљоуз између Северне и Јужне Америке. Како се стари налази на 28 метара надморске висине, на оба његова краја сграђене су по три уставе за превођење бродова. Устава би се најприближније могла описати као систем двају канала — горњег и доњег — повезаних комором. На прелазу оба канала у комору налазе се двокрилна врата (условно, доња и горња).

Када брод из доњег треба да пређе у горњи канал, он кроз отворена доња врата уплови у комору. Врата се тада затварају, а комора пуни водом из горњег канала при чему у њој расте ниво воде. Када се нивои у комори и горњем каналу изједначе, притисак воде на горња врата престаје, она могу да се отворе и брод исплови. Поступак пропуштања бродова кроз троструке уставе на крајевима постојећег канала, разуме се, знатно успорава њихов пролазак.

У уговору који је склопљен прошле године САД и Панама обавезали су се да ће израдити заједничку студију о изградњи новог канала који би се, баш као јапански, налазио на нивоу мора. На основу те студије, каже се даље у уговору, две земље ће се договорити о томе како ће и где бити прокопан. Но, с обзиром да Сједињене Државе нису нарочито заинтересоване за нови морски пролаз, мало је вероватно да ће ставити вето на јапански предлог, мада на то имају право.

Било ко да изгради нови канал, Република Панама имала би од њега огромне користи. С повећаним бројем бродова који би њиме запловили, око 2 милиона становника ове мале средњоамеричке земље запљуснуо би талас благостања.

НОВИ ПОМОР ЖИВОТИЊА?

Будући градитељ мораће да савлада безброј теш коћа. Једна од њих је и разлика у нивоу воде између два океана које треба по други пут повезати: таласи Пацифика виши су од атлантских просечно око 20 сантиметара, а за његових плима ниво воде подиже се и до 6 метара.

Зебњу су већ изразили и еколози који упозоравају да би нови водени пролаз озбиљно нарушио равнотежу животињског света у Карипском мору. Људском руком прокопан пролаз могао би, кажу они, да „повуче" стотине хиљада морских створења из њиховог природног боравишта — Атлантика — у нове воде Карипског мора. Колико би их преживело ову промену за сада нико не зна, али је сигурно да би људи, по ко зна који пут, изазвали помор животиња.

Мало је вероватно да ће заинтересоване стране узети у обзир ова упозорења, тим пре што користи од новог пролаза сигурно не би имали само Јапан и Панама већ и бројне земље које се, засад, не јављају као потенцијални градитељи.

То се, на пример, односи на Велику Британију којој би нови канал отворио још један водени пут до Аустралије и суседних острва где британски трговачки бродови сада стижу искључиво пловидбом око рта Добре Наде.

Подједнако је невероватно да ће један од евентуалних градитеља понудити техничко решење какво је 4. марта 1965. пред Америчким конгресом изнео Глен Сиборг, председник Комисије за атомску енергију.

Како је већ тада стари канал био претесан и плитак за многе бродове, расправљало се о изградњи пространијег пролаза. Сиборг је тада, сасвим озбиљно, предложио да се нови канал прокопа помоћу нуклеарних експлозија.

Његов стручни штаб понудио је конгресменима прецизне податке: за канал просечно широк 330 и дубок 20 метара биће потребно 300 нуклеарних експлозија укупне снаге од 170 мегатона. Изградња би, тврдило се даље у извештају, трајала 10 до 12 година. План никада није усвојен: био је и прескуп и претерано опасан.

Сада је ред на Јапанце.

М. И.

КАМЕНИ СТРАЖАР на ДУНАВУ

Око 140 километара источно од Београда, на десној обали Дунава, уздиже се средњовековни град Голубац. Подигнут на улазу Ђердапске клисуре, где се некад протезао лимес — граница Римског Царства — Голубац је вековима био изузетно важно стратегијско упориште многих владара.

Претпоставља се да је подигнут на рушевинама утврђеног римског логора (каструма) који је страдао у борбама Византинаца против Авара и Словена. Доцније, у византијско-мађарским и мађарско-српским бојевима, када су се Срби ширили према Дунаву и Сави, сазидан је на старим римским основама нови град, али се не зна поуздано када. Први пут се помиње у једној мађарској повељи из 1337. године као угарски посед за време владавине Лудовика I. Занимљиво је да се у свим историјским документима на разним језицима назива исто — „град голубова“ или „горубград“.

Иако је био тврдо саздан и тешко освојив, променио је многе господаре. Сви су га и рушири и дограђивали, већ према потреби. Запамтио је Угаре, Турке, Пољаке, Србе и Аустријанце, мачеве и стреле, катапулте и „овнове“, топовске кугле и пушчане хице. Сматра се једним од наших највећих и најочуванијих срдњовековних градова, нарочито међу онима који се нижу с обе стране Дунава.

КАД УМРЕ ДЕСПОТ...

— Године 1426. уочи своје смрти, деспот Стефан Лазаревић као угарски вазал признаје одлуке споразума склопљеног у мађарском граду Тата по којима се обавезује да ће кад умре, Мачва и градови Београд и Голубац припасти Угарској. Ова утврђења Стефан је добио од турских упада. Чим је деспот умро, Угарска тражи извршење обавеза по споразуму из Тата. Требало је, дакле, да им припадне и Голубац, али то је довело до нових ратних сукоба између Угара и Турака.

НЕУСПЕО ПОКУШАЈ КНЕЗА ЛАЗАРА

— Од смрти цара Душана 1355. године до почетка владавине кнеза Лазара 1371, који је као господар територија око Голупца поклањао манастирима у Влашкој села у близини града, судбина овог утврђења је непозната. Поуздано се зна само да кнез Лазар никада није успео да заузме Голубац, иако је од 1382. до 1389. године, дакле до битке на Косову, покушавао да га освоји. Град је тада жестоко тучен камењем из опсадних справа, највише његови горњи и доњи делови. Довучене су

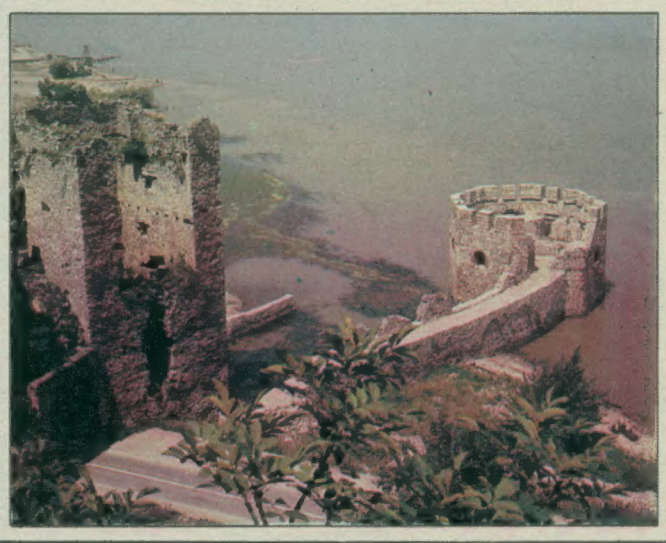

и ратне лађе, захваљујући којима је утврђење одсечено и са дунавске стране. Крајњи исход опсаде се не зна. Али, како се кнез Лазар у фебруару 1389. године измирио са угарским краљем Жигмундом и пошто је овај одустао од похода на Србију, претпоставља се да је Голубац и даље остао у мађарским рукама.

ЗЕМЉА ЗА УСЛУГУ

— После косовске битке Голубац пада у турске руке. Појачавајући војна утврђења у Србији ради одбране од Угара, Турци дограђују и овај град. Угари га, ипак, пседају, вероватно у времену од 1390. до 1392. године, када краљ Жигмунд са војском допире под његове зидине. Међутим, вероватно после анторске битке 1402. године, која је донекле ослабила турску моћ, Голубац пада под српску власт. Деспот Стефан Лазаревић тада се окреће Угарској, добија прво Мачву, а доцније и нека добра у Мађарској. Али, учествујући у трвењима између Бајазитових синова Мусе и Сулејмана и помажући претендента Мусу, он је истовремено и турски вазал. Када је овај поражен, деспот бежи у Цариград код византијског цара Влашке, одакле стиже у Голубац око 1410. године. Ускоро се ту склања и његов савезник Муса, признајући му за учињену услугу право на Србију.

ОДЛУЧУЈЕ ВОЈВОДА ЈЕРЕМИЈА

— Заповедник Голупца у то време био је српски војвода Јеремија. Под командом краља Жигмунда и деспота Ђурђа Бранковића под зидине утврђења долази бројна угарска и српска војска, тражећи предају града. Али, војвода Јеремија је то одмах условио исплатом 12 хиљада дуката, што му је, наводно, дуговао још деспот Стефан Лазаревић. Жигмунд и Ђурађ његов захтев одбијају и Јеремија, гледајући своју корист, предаје град Турцима, под којима је и даље остао његов заповедник.

ВАТРА СА ВОДЕ

— Увек у жељи да опет загосподари тако значајним градом као што је Голубац, угарски краљ Жигмунд силовито га напада већ следеће, 1428. године. Саградивши претходно на другој обали Дунава град св. Ладислава, познат и као Ласлов или Ласловар, Жигмунд великим топовима туче Голубац и са зидина овог новог утврђења, али и са сувог и са — воде, са лађа. Угроженим браниоцима Голупца у помоћ стижу снажни турски одреди из Крушевца и Видина којима је командовао лично султан Мурат II. Ратна ситуација се одједном променила: Жигмунд је под врло тешким околностима морао да се повуче на леву обалу Дунава. Али, овај бој имао је свог јунака о којем се још приповеда у голубачком крају.

ПОДВИГ РИТЕРА ЗАВИШЕ

— На челу одреда из Подолије, под Голубац је дојахто и пољски ритер Завиша Черни (Црни), са задатком да са 6 хиљада влашких коњаника и 200 италијанских стрелаца задржава налете Турака и

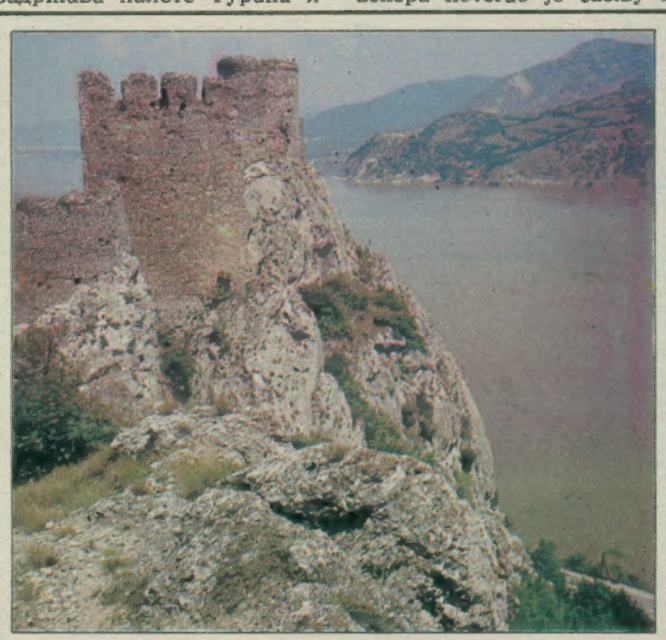

омогући повлачење угарске војске преко Дунава. Турци су успели да униште влашку коњицу, али не и стрелце. Захваљујући њима и њиховом заповеднику Завиши, главнина војске краља Жигмунда успела је да пређе Дунав, иако се борба пренела и на саму реку. Кад је Жигмунд, и то једва, стигао у Ласловар, неколико пута слао је своју галију Завиши да се и сам спасе. Али, јунак је то одбио. Грчевито се са својим стрелцима борио све док није жив пао у тутске руке. Турски војници су витеза повели султану, али су се путем посвађали око престижа и очекиване награде. Један од аскера потегао је сабљу и пред султана је однесена само Завишина глава. Умно гоме због херојске смрти Завише Црног, пољски стручњаци за заштиту споменика културе радили су са нашима на испитивању и реконструкцији града Голупца пре десетак година.

Текст: **И. Лончар**
Снимци: **М. Вујовић**

*********ИВКОВА СЛАВА НА УЖИЧКИ НАЧИН*********

СТРОГО ЗАБРАЊЕНА - ТИШ

ДОЛАЗЕЋИ НА ОДМОР У РИБНИЦУ МИНИСТАР МАРИНКОВИЋ СТРОГО ЈЕ НАРЕДИО ДА СЕ НЕ ГАЛАМИ У ВРЕМЕ КАД ОН СПАВА. НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ БИО ЈЕ ПРИМОРАН ДА ЗАБРАНИ СВОЈУ — ЗАБРАНУ.

Милан Милекић, судски архивар, био је крупан и трбушаст човек. У суду где је радио познавали су га као веома уредног радника. У граду, пак, сви су га знали као добричину и весељака. Још по нечему је Милекић био познат: ретко је могао да се сретне без свог кума адвоката Симе Терзића, такође ужичког шаљивџије. Говорило се да иду један уз другог „к'о шипка уз бубањ". Свуда су стизали, поготову тамо где се добро јело и пило, а са њима и весело расположење. И један и други били су прави „специјалисти" за прављење разних ујдурми. Њих нису били поштеђени ни најугледнији ужички грађани а често ни понеки министар.

Један од њих био је и Воја Маринковић који је лети долазио у златиборско село Рибницу да би ту нашао, како је говорио, мира и спокоја. Зато је било наређено да у селу мора да влада тишина док се министар после ручка одмара. Строго је била забрањена свака песма и галама.

Та наредба није се много допала Милану и Сими. Брзо им је досадио тај принудни поподневни мир па су решили да га прекину. Једног дана, одмах после ручка, два кума су се растала. Сима је остао у хладу ресторана а Милан је отишао више Маринковићеве виле и почео да га дозива:

— О, Симооо Терзићу, о, Симооо!

Стотинак метара даље, кум се одазвао:

— Шта је море?

— Ма јеси ли чуо да је министар наредио да не смемо да галамимс док се одмара — викао је Милан колико га грло носи.

— Чуо сам, чуооо — дерњао се Симо испред кафане.

Овај разговор чуло је читаво село. Наравно, и министар. Још исто поподне укинуо је забрану викања док се одмара.

ОДБОР ЗА КРСНО ИМЕ

У овој и сличним ујдурмама проживео је архивар Милекић добар део свог живота. Већ је и четрдесету превалио. И даље је, не посустајући, редовно обилазио сва весеља а ни парастосе ни сахране није заобилазио. Посебно уживање представљао му је одлазак на славе и прославе. Сам никада није славио а био је, кажу, добар домаћин и имао у кући свега и свачега.

Узалуд су неколико година Ужичани настојали да сазнају Милекићево крсно име. Резултата није било. Једне зимске вечери 1926. године седело је омање друштво у кафани и уз чашицу вина и месо са роштиља претресало политичку ситуацију и локалне догађаје. Тако се, мало-помало, заподео и разговор о славама чија је „сезона" управо започела. Није дуго требало па да се реч поведе и о архиваревој слави. Како се ни до тог тренутка није знало кад „пада", одлучено је да се оснује одбор чији је једини циљ и задатак био да утврди шаљивџијино крсно име..

Одбор се одмах, и у најстрожој тајности, дао на посао. Али, прошло је 15 дана а он још ништа није успео да сазна. Шта све није било предузето! Водили су чланови одбора Милекића по чаршији, појили га вином и ракијом, кушали га на разне начине а он — ништа. Чим би се повела реч о његовој слави, зећутао би као заливен. Најзад, одбор је одлучио да прибегне лукавству: послали су своје жене у посету његовој Дивни и тако га „провалили". Ништа не слутећи, Дивна је одала да је њихова слава св. Јован зимски.

ЧАРШИЈИ НА ЗНАЊЕ

Одбор се одмах састао и сачинио плакат следеће садржине:

* * * * * * *

ОБЈАВА

Живим много година у чаршији али стицајем прилика нисам ни у ширем, па ни ужем кругу, прославио крсно име иако сам код других у посету одлазио.

Крсно име славим 20. I. о. г. па овим позивам моје пријатеље, знане и незнане, да ме изволе посетити у моме дому.

С поштовањем
Дивна и Милан Милекић,
архивар
Окружног суда

* * * * * * *

Објава је одштампана, наравно о трошку одбора, 19. јануара али истог дана није растурена. То је учињено сутрадан. Где год би кренули, чланови одбора носили су и објаву, односно позив на славу.

Милекић је по обичају и тог јануарског јутра свратио у кафану. Пошто је сео и поручио кафу, угледао је за суседним столом плакат али, ко зна како, није у првом тренутку видео своје име:

— Пази — насмејао се гласно — нека будала слави па још плакатима позива госте.

Келнер, добро упућен у ствар, пожурио је да му одговори:

— Није ли то на плакату ваше име, господине Милекићу?

Један бескрајно дуг тренутак архивар је изгледао као да га је неко маљем

ЈИНА

тресну по глави. Тресао је главом и немо одмахивао. Никако му није било јасно шта то значи.

ЈЕДНИ ОДЛАЗЕ, ДРУГИ ДОЛАЗЕ

Прво што му је пало на памет кад је дошао себи било је да пожури кући и заједно с Дивном побегне негде док гости не почну да стижу. Међутим, не лези враже, тек што је ушао на капију, кад стиже један поп, за њима други, трећи, четврти.

Не прође много а пред кућом се зачу музика. За само пола часа на окупу се нађоше три „оркестра". Собе почеше да се пуне и већ у 10 пре подне не само да у кући више није било места већ је и у дворишту постало тесно. Да се гости не би посмрзавали, запаљена је велика ватра а однекуд се створила и гомила прасића, јаловица и јагњади.

Милекић гледа све то и само крши руке, Шта ово би, никако да се начуди.

Око подне улицом наиђе велики караван кирицијa са Златибора. Адвокат Тадић, председник одбора Милекићеве крсне славе, истрча гологлав из дворишта и позва кирицију да сврате. Промрзле људе није требало дуго убеђивати да ће се у противном слављеник, иначе у чаршији познат као велики домаћин, силно увредити.

А у дворишту трешти од музике. Игра се, пева, лумпује. Једни гости долазе, други одлазе.

У чаршији нигде живе душе. Чак је и обично пуна Мицина посластичарница била празна. Све што је од колача у њој било узето је за Милекићеву славу. Веселе је трајало до дубоко у ноћ да би се још у рано јутро наставило.

Они које је пут четвртог дана славља нанео поред Милекићевог дворишта могли су да виде празну и изврнуту бурад, гомилу срче, растурених дрва, свакојаког крша и лома и усред њега, бледог, измученог и пресамићеног Милекића како шета и шапуће:

— Е баш ми наплатише, доообро ми наплатише!

Прошло је од тада више од пола века а Милекићеве славе и данас се сети неки старији Ужичанин.

Љ. Ђенић

БЕТОНСКИ МОНТ ЕВЕРЕСТ

Прва жртва градског планинарења је Алекс Годфри. Он је покушао да се успентра на чувену библиотеку у Оксфорду и на њен кров стави празну винску боцу.

Ако вам се деси да кроз прозор канцеларије угледате планинара како у пуној опреми „осваја врх" вишеспратнице у којој радите, немојте се зачудити. Овај необичан спорт — планинарење по небодерима — постао је однедавно веома популаран у неким земљама па може лако да „зарази" и наше планинаре.

СА ЛИСИЦАМА НА РУКАМА

Један од највећих подвига у освајању „градских врхова" извео је маја 1977. године извесни Џорџ Вилиг, двадесет деветогодишњи продавац играчака из Њујорка. Овај одважни младић који се дуже година аматерски бавио планинарењем дошао је на необичну идеју да вештину опроба на згради Трговачког центра у Манхатану — другој по висини на свету. Џиновски облакодер има 110 спратова и висином од 420 метара представља једно од чуда модерне архитектуре.

Џорџова опасна авантура добила је велики публицитет углавном захваљујући једном посматрачу који је, схвативши да је живот смелог планинара у опасности, позвао полицију. На лицу места одмах су се нашли и новинари, па чак и телевизијска екипа која је камерама пратила сваки Џорџов корак.

За непуних петнаест минута испред Трговачког центра окупило се више хиљада знатижељних посматрача. Чак је организовано и клађење да ли ће младић успети да стигне до врха зграде. Полиција је на све могуће начине покушала да наговори младића да одустане од ризичног подухвата, али је Џорџ остао при свом. Застао је само на 51. спрату да би се окрепио сендвичем, а затим храбро наставио даље. Полиција је успела да га ухвати тек када се, после једног сата, нашао на самом врху зграде. Под оптужбом да угрожава јавни ред и сигурност, још на крову су му стављене лисице, а затим је под надзором спроведен у лифт који га је за свега 60 секунди спустио у приземље.

Већина „градских планинара" — како их у Америци називају — искусни су освајачи планинских врхова, често професионалци који тврде да савремене архитектонске конструкције представљају за њих неодољив изазов.

НА ГЛАВИ АДМИРАЛА НЕЛСОНА

Октобра прошле године два младића, Едвин Драмонд из Сан Франциска и Колин Роу из Нанитона у Ворикширу, приредили су прворазредну представу када су се усред бела дана, пред мноштвом окупљених Лондонаца, узверали уз чувени Нелсонов стуб на Трафалгар скверу.

Младићима је за овај подухват требало пуна два сата, док је спуштање уз помоћ специјалних конопаца трајало само неколико минута. У подножју статуе чекало их је изненађење. Упркос гласном негодовању масе, два полицајца одмах су привела младиће у оближњу станицу где им је наплаћена висока новчана глоба због угрожавања културних споменика.

Драмонд, иначе поштански службеник, бави се овим спортом од децембра 1977. године када се без икакве опреме, искључиво на рукама, успентрао уз један црквени торањ у Сан Франциску висок преко 40 метара. После овог подвига младића је обузела права планинарска грозница која нема везе са планинама. Сада се спрема да по трећи пут крене у освајање такозване Трансамеричке пирамиде, једне од највиших пословних зграда у Сан Франциску, чија висина износи око 260 метара. Прва два покушаја да освоји „бетонски Монт Еверест", како Драмонд у шали тепа овој вишеспратници, завршила су се неславно. Али, не његовом кривицом — полиција је успела да га на пола пута до успеха конопцима увуче у унутрашњост зграде.

„Освајање небодера је хоби који постаје све омиљенији међу планинарима", тврди Драмонд.

САМО УМЕШНОСТ

Привлачност овог спорта свакако лежи и у чињеници да су планинари једногласно прихватили правило да се при пењању не служе никаквим алатом који би могао оштетити грађевину. Ово, наравно, повећава и проценат опасности којој се планинар излаже јер успех зависи искључиво од његове умешности. А одржавати равнотежу држећи се рукама за ивице бетонских блокова, за испупчења или пукотине у зиду, морате признати, није нимало лако.

Први случај планинарења по градским зградама забележен је новембра 1948. године у Енглеској. Неки Џорџ Роџерс, фабрички радник из Манчестера, записано је у локалним новинама, у зверао се због опкладе на торањ градске цркве висок преко педесет метара и својом храброшћу „зарадио" три шилинга. Записани су и случајеви „освајања" зграде Парламента и Албертовог Меморијала у Лондону.

Прва жртва овог спорта био је деветнаестогодишњи студент Алекс Годфри који се септембра 1954. године, при покушају да постави празну винску боцу на кров чувене оксфордске библиотеке Редклиф, оклизнуо и, изгубивши ослонац, пао. Од задобијених повреда младић је на путу за болницу преминуо.

М. Ш.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

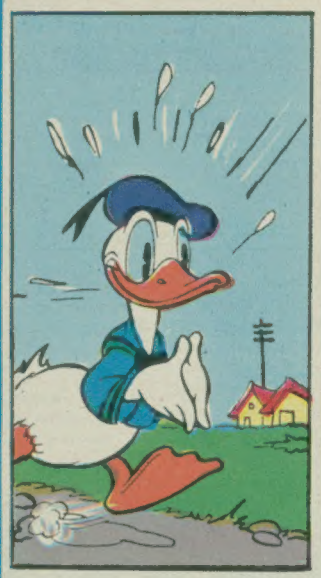

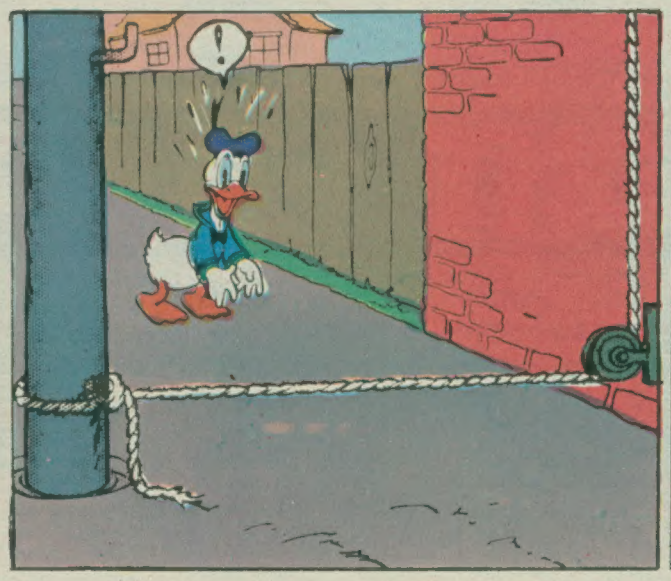

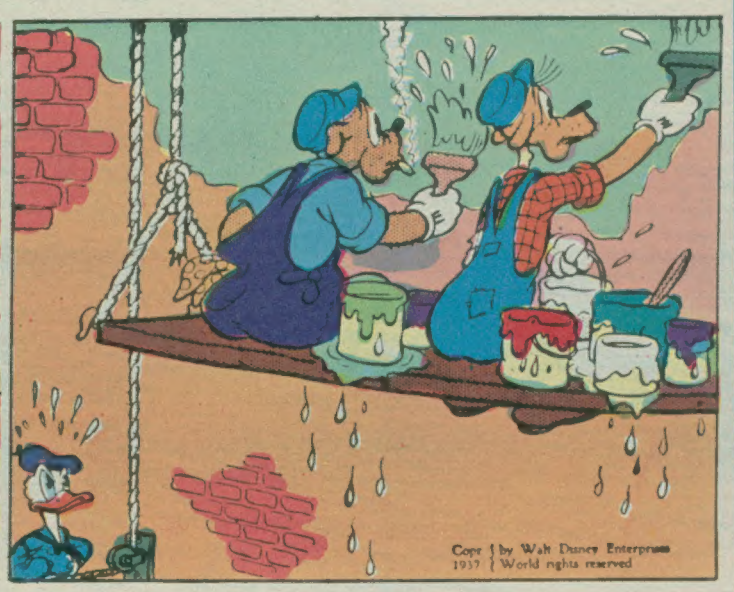

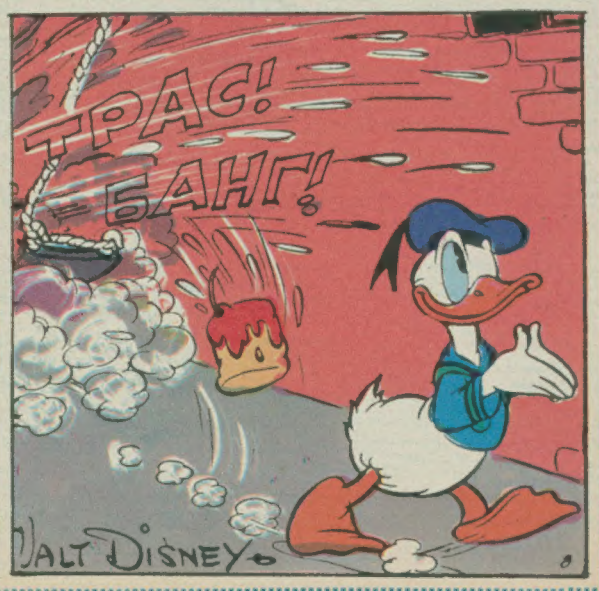

НОРВЕШКИ ПОКРЕТ ОТПОРА

ПОДУХВАТ КОНГСБЕРГ

ПУЗЕЋИ ПОРЕД ЗИДА ВЕЛИКЕ ФАБРИКЕ ТОПОВА, ТРИ ЧОВЕКА ПОВРЕМЕНО СУ ЗАСТАЈАЛА И ОСЛУШКИВАЛА. СТРАЖА СЕ ПОЈАВИЛА НЕОЧЕКИВАНО

Било је прохладно, сиво јесење јутро 1944. године када је у норвешки град Конгсберг, удаљен педесетак километара од Осла, ушао један стари аутомобил. За воланом је седео млађи, коштуњав човек. Није му могло бити ни тридесет. Звао се Гунар Сенстеби али то име ништа није говорило.

Његов надимак — Кљакан — знао је и с поштовањем изговарао сваки патриота у окупираној Норвешкој. Кљакана је мало њих видело, његово лице било је за Немце тајна. Штавише, они га нису ни тражили под тим именом, а трагали су за њим на све стране, већ под именом Кнудсен.

Човек у расклиматаном а утомобилу полако се провезао градским улицама и зауставио пред једном омањом кућом на периферији. Пошто се поздравио с пријатељем Оскаром Бехом, раскомотио се и сео. С Бехом је друговао у младости у родном Рјукану у провинцији Телемарк.

СМЕЛА ИДЕЈА

Почетак рата затекао је Кљакана на студијама у Ослу. Никако није могао да се помири са окупацијом. Убрзо је постао вођа покрета отпора у Ослу. Почео је да ниже подвиге и да прераста у легенду.

Оскар Бех је био руководилац обласног покрета отпора у Конгсбергу и такође храбар момак.

Кљакан је дошао у везу са Конгсбергом када му је пало на памет да дигне у ваздух тамошњу велику фабрику противавионских топова типа „бофор". Изузетно смела одлука, јер је фабрику чувао батаљон војника.

— За Немце је та фабрика жила куцавица! — узвикнуо је Бех када је чуо о шта је илегалац наумио. — Чувају је као очи у глави! У њој и поправљају пољске топове.

— Само ти мене одведи да је видим! — жмирнуо је Кљакан и насмешио се.

— Корачаћемо као да смо у шетњи!

Оскар Бех је познавао Конгсберг као свој џеп. Живео је ту. Док је с пријатељем обилазио терен, шапутао је гледајући испред себе.

— Ваљаоница и хала са бушилицама су срце фабрике!

Илегалац је лако климнуо главом. Очима је гутао сваки детаљ. Унутрашњост фабрике није се видела од великог зида, али се зато по крововима хала лако могло одредити где се шта налази.

Вратили су се кући. Кљакан је обећао да ће доћи кроз 14 дана. Облачећи мантил замолио је пријатеља да прибави податке о распореду, времену смењивања и понашању страже, броју улаза, осматрачницама и рефлекторима. Бех га је испратио речима да то није потребно. Неки млад брусач у фабрици, припадник покрета отпора, придружиће им се и увести их у хале.

ТРОЈИЦА У ТАМИ

На крају седмице Кљакан је по једном човеку послао сто килограма експлозива. Бех је једва из камиона у кућу пренео два ранца. Кљакан се појавио као што је и обећао — тачно после 14 дана.

Бех га је замолио да размисли. Биће тешко и ризично. Кљакан није хтео да чује о одустајању Стрпљиво је чекао ноћ. Лице му је личило на воштану маску. Говорио је мало. Увече је мирно устао и дао домаћину знак да крене.

Ходали су као сенке. Напред је ишао Бех, стотинак метара иза њега Кљакан. Фабрика се налазила изван града у близини шуме. Падала је киша. Гацајући по блату претрчали су део брисаног простора, избили на неки брежуљак и котрљајући се низ њега доспели на сам праг напуштеног амбара. Ушли су. Кљакан је тек тада проговорио:

— Где је експлозив и тај момак брусач?!

Само што је завршио, однекуд изби људска прилика и нађе се пред њима. Био је то брусач, висок, окретан момак. Како је чуо питање док је улазио, одговорио је уместо Беха:

— Ево ме! Што се тиче експлозива, 50 килограма закопао сам у шуми, 50 у вишe наврата унео у фабрику и сакрио у брусачници!

НАМЕРНО ИСПУШТЕН ЕКСПЛОЗИВ

Кљакана је одушевио брусачев наступ, али то није показао.

Око поноћи су кренули. Брусач је лако пронашао место где је закопао експлозив. Ставио га је у ранац, а ранац забацио на леђа. На чистину пред фабричким зидом избили су један иза другог. Полегли су у блато и наставили пузећи. Блато им се лепило за лице, улазило у очи. Повремено су застајали, скидали га с лица и ослушкивали. До зида су стигли за десетак минута, а онда наставили да пузе дуж њега. У једном тренутку брусач се окренуо и дошапнуо им:

— Сачекајте док пресечем ланац на капији! На мој знак руком крените!

У неколико скокова младић се нашао код капије. Стража се појавила неочекивано. Зар баш сад, тргао се брусач. Помислио је да је све пропало: није могао ни напред ни назад. Припио се уза зид готово не дишући. Немци су дошли до капије, погледали ланац и катанац, нешто разговарали и вратили се. Били су само неколико метара од њега. Да су подигли мало више сноп батеријске лампе.. Али, нису! Брусач је сачекао да одмакну, а затим хитро извадио из ранца маказе за гвожђе и у два потеза пресекао ланац.

Тројица храбрих трчали су између фабричких зграда врлудајући и пазећи да не дигну буку. Сноп светлости рефлектора није их „ухватио".

У ваљаоницу су ушли нечујно. Док је брусач отишао по други део експлозива, Кљакан је већ постављао онај из ранца. Баратао је њим тако вешто да се Оскар Бех просто запањио. После велике машине за ваљање метала, на ред је дошла хала са бушилицама. Минути су летели. До поновљеног наиласка страже остало је мало времена.

— Сад у монтажно одељење, да дигнемо у ваздух и готове топове, штета је да остану! — одлучно је рекао Кљакан.

И тамо је експлозив брзо постављен. Пошто је још једном бацио поглед на топове, Кљакан је задовољно протрљао шаке, сакупио алат, ставио га у џепове и пошао према излазу. Остало му је само да поред капије намерно „испусти" комад пластичног експлозива који су употребљавали енглески командоси. Као да је погађао Вехове мисли. Немци су дошли до капије, погледали ланац и катанац, нешто разговарали и вратили се. Били су само неколико метара од њега. Да су подигли мало више сноп батеријске лампе.. Али, нису! Брусач је сачекао да одмакну, а затим хитро извадио из ранца маказе за гвожђе и у два потеза пресекао ланац.

Тројица храбрих трчали су између фабричких зграда врлудајући и пазећи да не дигну буку. Сноп светлости рефлектора није их „ухватио".

У ваљаоницу су ушли нечујно. Док је брусач отишао по други део експлозива, Кљакан је већ постављао онај из ранца. Баратао је њим тако вешто да се Оскар Бех просто запањио. После велике машине за ваљање метала, на ред је дошла хала са бушилицама. Минути су летели. До поновљеног наиласка страже остало је мало времена.

— Сад у монтажно одељење, да дигнемо у ваздух и готове топове, штета је да остану! — одлучно је рекао Кљакан.

И тамо је експлозив брзо постављен. Пошто је још једном бацио поглед на топове, Кљакан је задовољно протрљао шаке, сакупио алат, ставио га у џепове и пошао према излазу. Остало му је само да поред капије намерно „испусти" комад пластичног експлозива који су употребљавали енглески командоси. Као да је погађао Вехове мисли. Немци су дошли до капије, погледали ланац и катанац, нешто разговарали и вратили се. Били су само неколико метара од њега. Да су подигли мало више сноп батеријске лампе.. Али, нису! Брусач је сачекао да одмакну, а затим хитро извадио из ранца маказе за гвожђе и у два потеза пресекао ланац.

Тројица храбрих трчали су између фабричких зграда врлудајући и пазећи да не дигну буку. Сноп светлости рефлектора није их „ухватио".

У ваљаоницу су ушли нечујно. Док је брусач отишао по други део експлозива, Кљакан је већ постављао онај из ранца. Баратао је њим тако вешто да се Оскар Бех просто запањио. После велике машине за ваљање метала, на ред је дошла хала са бушилицама. Минути су летели. До поновљеног наиласка страже остало је мало времена.

— Сад у монтажно одељење, да дигнемо у ваздух и готове топове, штета је да остану! — одлучно је рекао Кљакан.

И тамо је експлозив брзо постављен. Пошто је још једном бацио поглед на топове, Кљакан је задовољно протрљао шаке, сакупио алат, ставио га у џепове и пошао према излазу. Остало му је само да поред капије намерно „испусти" комад пластичног експлозива који су употребљавали енглески командоси. Као да је погађао Вехове ми-

сли док је [illegible] експлозив из недара.

— Када Немци буду нашли ово, закључиће да су акцију извршили Енглези. Тако ћемо становнике Конгсберга спасти репресалија!

У 2,15 по поноћи град је уздрмала страшна експлозија. Немци су помислили да је започела раније најављивана енглеска инвазија. Трчали су на све стране, огласиле су се и пиштаљке Гестапоа.

Фабрика је тешко оштећена. Поведена је истрага. Чим је нађен онај пластични експлозив, „подухват Конгсберг", како се акција назива у Норвешкој, приписан је енглеским командосима.

Права истина сазнала се после рата.

М. Т.

РИБИЦА СА ДАЛЕКОГ

Средином 18. века у Европи је са Далеког истока стигло још једно од чуда овог егзотичног дела света. Из топлих, плитких и слатких вода Корејског полуострва, Кине и Јапана поморци су у примитивним посудама, претечама доцнијих савремених акваријума, донели разнобојне рибице раскошних пераја, чудесних очију, живописног изгледа. Тако су се ове рибе рода караса (лат. Carassius) уселиле у домове европске аристократије, а са њима и тајна одржавања ових животиња у вештачки створеној средини која, по својим погодностима за живот, надмашује природна станишта.

Успешно размножавање ове врсте караса у акваријумима почиње крајем 19. века, када љубитељи риба у Европи откривају велику могућност укрштања у овом роду што је зналцима са Далеког истока било познато много раније. Тако су временом, нарочито после Дарвиновог открића природног и вештачког одабирања, створене нове врсте караса. Међутим, за разлику од укрштања чији је циљ да се добију примерци који ће величином и укусом меса бити погодни за рибњаке, односно трпезу, сада се ишло за тим да се створе рибице што лепше за око и акваријум. Укрштањем најчешће златног (Carassius aurutus) и сребрнастог караса (Carassius carassius) добијено је неколико варијетета овог рода који су једни од најомиљенијих међу аквaристима. Није само изглед пленио око посматрача. Познате као златне рибице, ове лепотице имају и своје нарочите називе: комета, телескоп, шубункин, лавља глава, небеско око, звездаста златна рибица, бескрљушни телескоп, златна рибица са веловима...

Златне рибице могу у акваријуму да живе преко десет година, што њихови сродници који живе у природи не могу. Човек је, дакле, успео да проницањем у тајне живота и

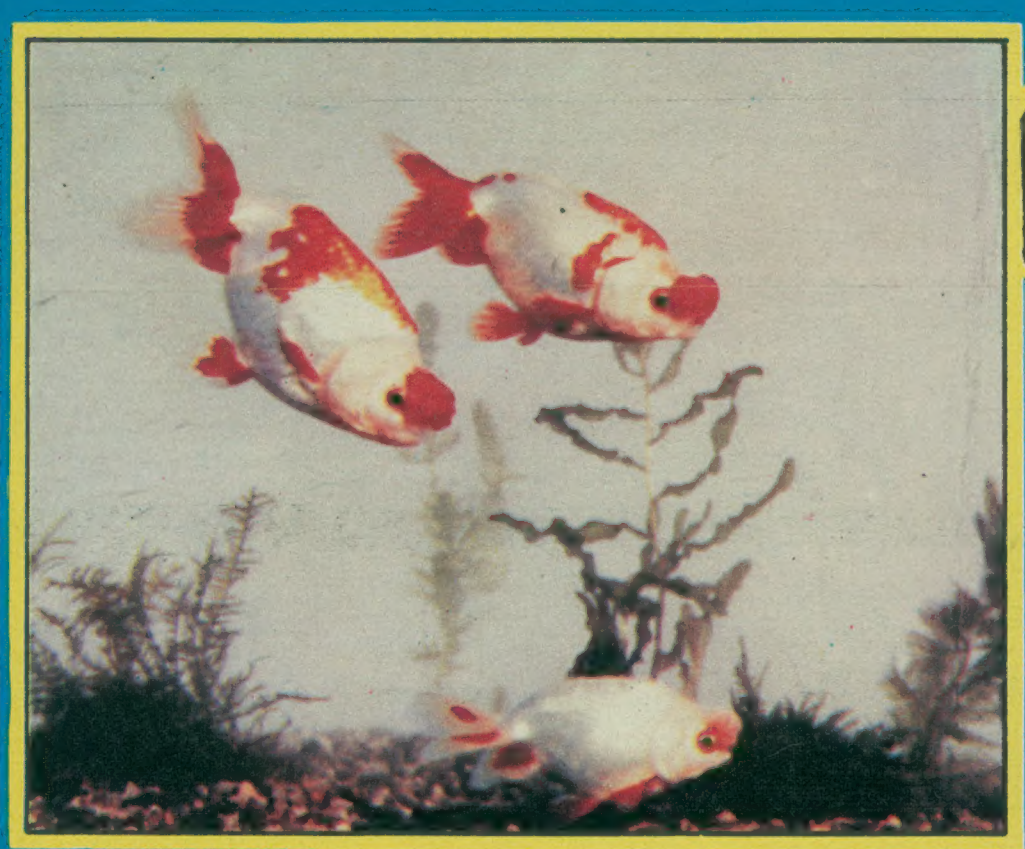

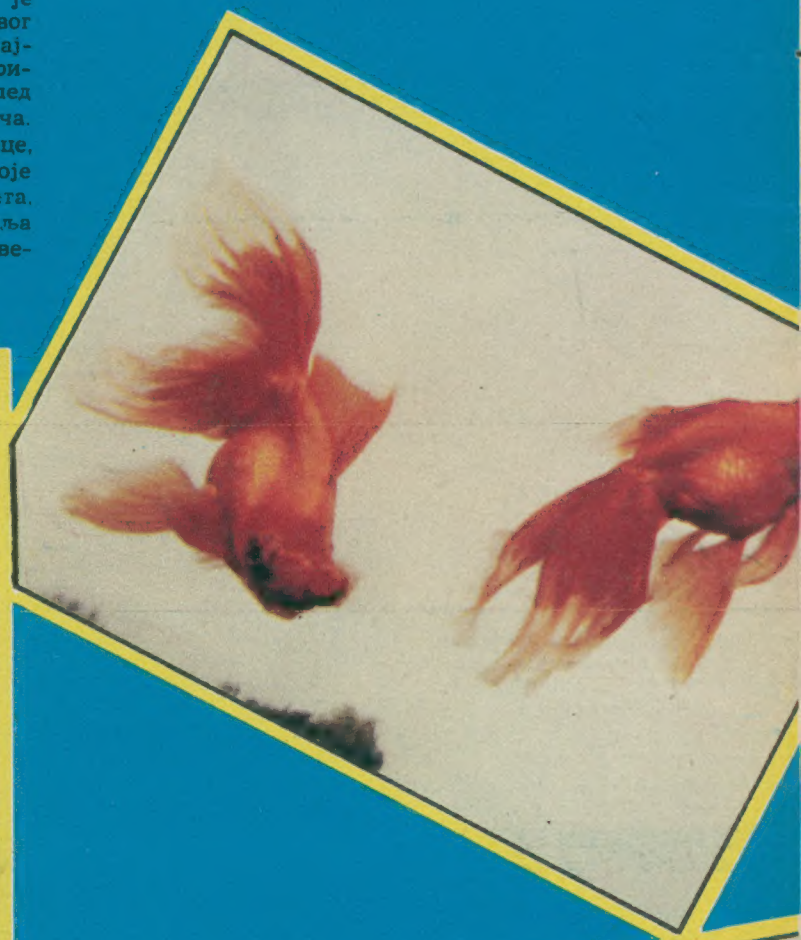

ГАСТОКА

природе створи нове врсте и да им продужи живот. Ове врсте караса су и врло плодне: мресте се неколико пута годишње, када женка, после живота са два или три мужјака, баца на водено биље до три хиљаде крупних жутобеличастих јаја. Међутим, онај акваристa који жели да у акваријуму одгаји младе златне рибице мора пажљиво да прати када ће женка бацити икру и одмах после тог чина извадити мужјака и женку из мрестилишта. Не учини ли то, три оца и једна мајка брзо ће појести своје потомке који се још нису ни излегли из јаја. Прождрљиви су нарочито мужјаци. Преживе ли овај родитељски нагон, после око 100 часова при температури од 24 °Ц из икре се појављују сићушни млади.

Из дана у дан, како расту, мали караси задивљују својим бојама, зависно од врсте: црвена, бела, златноцрвена, жута, розе, рубинска, смарагдноцрвена, шара...

Текст: И. Лончар

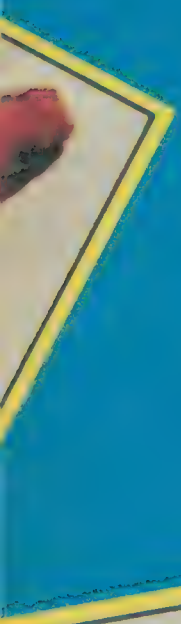

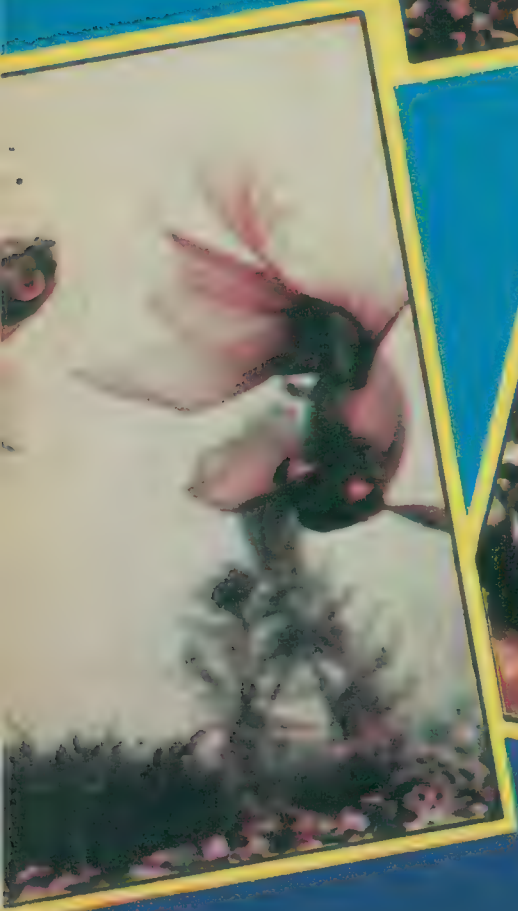

БАРУТНА ЗАВЕРА

ЗОВИТЕ МЕ

Вилијам Паркер, барон од Маунтигла, није спалио писмо упозорења већ је одјахао право у двор и лично га уручио шефу најспретније тајне службе у Европи, првом министру краља Џемса I Роберту Сесилу.

Човек у подруму ужурбано је радио при слабој светлости лампе; његова огромна сенка играла је на зидовима од опеке. Са велике гомиле дрва и угља склањао је свежњеве прућа све док се испод њих није указало тридесет шест буради набијених барутом.

Смеђобради дугајлија пробушио је шиљатом полугом два бурета и пустио барут да цури. Пошто га је мало расуо по земљи, исправио се и погледао на часовник. Била је поноћ — још дванаестак сати до часа када је требало да запали барут. Потом му је остајало још петнаест минута да побегне пре него што експлозија разнесе подрум и зграду изнад њега.

Пошто је засад завршио посао, дугајлија је осетио потребу да се надише свежег ваздуха. Закључао је врата подрума, изишао у двориште и — улетео право у руке наоружаном одреду судије Томаса Невета. **А с тим и право у историју.**

Догодило се то 5. новембра 1605. пред Домом лордова, Горњим домом британског парламента. Ухапшени човек био је тридесет петогодишњи војник пореклом из Јоркшира по имену Гај, или, како је сам више волео да га зову, Гвидо Фокс. Наоружани људи спровели су га натраг у подрум и тамо открили барут. Ту је ухапшени признао да је, када сутрадан отпочне рад Парламента, намеравао да дигне у ваздух краља Џемса I и све лордове.

Ова завера заузима посебно место у енглеској историји и народном предању. **Датум њеног осуђења и дан-данас се обележава симболичним прегледом подрума Парламента.**

Али, ко су били остали учесници Барутне завере и шта их је навело да прибегну тако очајничким мерама?

Медени месец

Заверу је почело да кује пет људи: **Роберт Кејтсби, Томас Винтер, Томас Перси, Џон Рајт и Гај Фокс.** Сви су имали између тридесет и четрдесет година и сви су, осим Фокса, били синови енглеских земљопоседника у некаквом међусобном сродству. Сви су, иако васпитани као протестанти, прихватили римокатолицизам.

Фокс и остали завереници на гравири непознатог савременог уметника

Та вероисповест била је врло опасна за Енглезе 17. века. У то време није се правила разлика између вере и поретка те се поданик који се није определио за краљеву вероисповест сматрао издајицом. Елизабета I створила је од Енглеске једну од најјачих протестантских земаља у Европи а њени католички поданици, који су тако без питања разрешени заклетве на верност Риму, били су вољни да помогну свакој католичкој земљи која би пожелела да освоји отпадничку Енглеску. Шпанија је то покушала и њена армада поражена је 1588. Било је и доста покушаја атентата.

Стога су заведени драконски закони против католицизма. После Елизабетине смрти 1603. забрањена су сва католичка богослужења а сви католички свештеници, као и лица која су их крила, проглашени издајницима. Изостанак са службе у англиканској цркви кажњавао се са 20 фунти глобе, а упорни прекршиоци могли су да изгубе две трећине имања, чак и слободу.

За непокорне католике трачак наде представљао је долазак Џемса I који је већ владао протестанским Шкотском као Џемс VI и био за своје доба необично толерантна личност. У првим годинама владавине Џемсу је било стало да ублажи страховања католика, између осталог и зато што је желео мир са Шпанијом.

Али, чим је Џемс ублажио законе против католицизма, ситуација се погоршала. Досад притајени католици огласили су се и створили лажан утисак да је земљу одједном захватила поплава католицизма: језуити, који понекад нису бирали средства за придобијање душа, постали су активнији.

Џемс се у паници нагло повукао. Фебруара 1604. наредио је свим католичким свештеницима да напусте Енглеску а новембра је поново увео старе законе. Медени месец Лондона и Рима завршио се и људима попут Роберта Кејтсбија изгледало је да им преостаје једино сила.

Кејтсбијев план

Кејтсби је 1604. имао тридесет једну годину. Био је висок, допадљив човек, син племића који је примио католичанство и због то га испаштао. Млади Кејтсби почео је да се бави политиком на универзитету у Оксфорду када му је верско опредељење онемогућило да дипломира. Живахан и речит, али често плаховит и окрутан **Роберт Кејтсби познат је као иницијатор и предводник Барутне завере.**

Свој план је први пут изложио Томасу Винтеру и Џону Рајту марта 1604. Убиством Џемса I не би се ништа постигло, рекао им је. Треба једним ударцем уништити читав државни апарат. Најзгоднија прилика за то је кад се краљ и министри окупе на отварању Парламента после одмора. **Кејтсбијев план био је да се прокопа тунел и постави барут испод просторија Дома лордова.**

Томас Винтер није био одушевљен. Мере краља Џемса изазвале су међу католицима расцеп на активисте надахнуте идејама језуита који су хтели промену по сваку цену и оне који су више волели да промену чекају погнутих глава. Винтер је нагињао потоњима. Лондон је преговарао о миру са Шпанцима и он је хтео најпре да види да ли ће тај мир донети уступке енглеској римокатоличкој заједници. Овај здепаст и јак човек био је искусан дипломата и лингвиста — најобразованији међу завереницима.

Кејтсби се сложио да Винтер оде у Брисел на тајни састанак са тамошњим шпанским представником али му је наложио да за сваки случај пронађе и неког искусног војника вештог у баратању барутом.

Два месеца касније Винтер се вратио на енглеско тле разочаран извртавањем шпанског представника. **Са собом је довео Гаја Фокса.**

Кућа у суседству

Пореклом из средње класе и рођен у Јорку, где је ишао у школу са трећим завереником Џоном Рајтом, Гај Фокс се покатоличио још као малолетник а у двадесет трећој напустио Енглеску да би ступио у армију католичке Шпаније која се тада борила против протестаната у Фландрији. Убрзо се прочуо по храбрости, фанатичној оданости Риму — чак се представљао као Гвидо, италијанском верзијом свог имена — руковању барутом.

Због тих особина његове старешине — такође одбегли енглески католици — препоручили су га Винтеру. Винтера је највише определило то што је Фокс већ 11 година био ван Енглеске. **То је значило да га у Лондону нико није познавао и да је могао слободно да се креће.**

Штавише, Фокс у то време није ни знао зашто иде у Енглеску, осим да се ради о ствари веома значајној за веру. Истину је сазнао 24. маја када се први пут састало свих пет завереника.

Кејтсби је том приликом поново подвукао потребу силе и то не само због Гаја Фокса: био је ту још један придошлица, Томас Перси, примљен раније током месеца углавном због породичних веза са високим племством које су му омогућавале приступ на двор. двор.

Сва петорица заклели су се на Библији да ће чувати тајну и до краја спровести план, ма какав он био. Тек тада потанко им је изложен читав план завере.

У то време Дом лордова био је једноспратна зграда дугачка око 25 и широка око 7 метара. До њега се

ГВИДО

налазила мала увучена кућа, власништво Круне, изнајмљена једном дворском службенику. По Кејтсбијевом наговору Перси је употребио свој утицај да издејствује премештај овог станара говорећи да, као редован посетилац двора, сам треба да станује у близини. Тако је 25. маја 1604. Перси постао први сусед Дома лордова.

Одлука да се почне с копањем тунела пала је тек 11. децембра, готово шест месеци пошто се Парламент распустио. После недељу дана копачи још нису били допрли ни до темеља зграде начињених од око три метра дебелог камена. Видело се да ће тунел, ако се не буде радило брже, бити готов тек пошто Парламент, који је требало поново да се састане 7. фебруара, већ увелико буде заседао. Завереници су довели појачање: неког **Роберта Киза** и брата завереника Џона Рајта **Кристофера**, који је такође био школски друг Гаја Фокса.

Мада су радили у сменама, даноноћно, слабо су напредовали и вероватно би на крају и дигли руке да се околности изненада нису промениле. Крајем децембра крај је објавио да из предострожности продужава одмор Парламента све до 3. октобра наредне године пошто је у неким покрајинама избила куга.

Завереници су одахнули и чак дозволили себи кратак предах, што је Кејтсбију омогућило да заврбује још људи: **Џона Гранта** чије је породично имање било права тврђава — савршено зборно место за устанак који би уследио одмах после експлозије; **Роберта Винтера** — Томасовог брата, и свог личног слугу **Томаса Бејтса** који је већ толико знао да је морао да положи заклетву просто из разлога безбедности.

Рад је настављен 18. јануара 1605. и до 2. фебруара тунел је стигао до половине дебелог зида зграде Парламента.

Прст провиђења

Једнога дана уплашила их је необјашњива бука изнад самих глава. Послат под лажним именом Џон Џонсон да истражи ствар, Гај Фокс је установио да је буку проузроковало избацивање угља из једног од подрума Парламента. Овај подрум био је издат као складиште неком трговцу угљем који га је управо напуштао. Налазио се испод саме дебатне дворане Дома лордова и био сувљи од тунела који је већ упијао влагу из оближње Темзе. Прави прст провиђења.

Поново употребивши свој утицај на двору, Перси је 23. марта закупио подрум. Сав материјал, укључујући и 36 буради барута, хитно је пребачен тамо и брижљиво замаскиран дрвима и угљем јер Перси је као разлог за закуп навео смештај огрева.

Пошто су затрпали тунел, разишли су се да организују други важан део завере — католички устанак. Главни терет овога понео је Кејтсби који није оклевао да се служи лажима: многима је рекао да су му људство и материјал потребни за борбу у Фландрији!

Само три човека положила су заклетву и сазнала истину: Кејтсбијев богати рођак **Франсис Трешам** и пријатељ **Амброз Руквуд**, као и крупан средњоенглески земљопоседник сер **Еверард Дигби.** Сви су били млади и ватрени католици: Трешам и Дигби снабдели су Кејтсбија преко потребним новцем а Руквуд је поседовао најфиније јахаће коње у Енглеској.

Не наводећи разлог, краљ је још једном одложио отварање Парламента, овога пута за 5. новембар. Завереници су се хитно посаветовали и Дигби је добио задатак да ујутро 5. новембра окупи огроман број католика код града Рагбија у своме крају и саопшти им да почиње велики устанак. Већ су планирани и напади на продавнице оружја.

Анонимно писмо

Дошло је до препирке када је неко предложио да извесни лордови наклоњени католичкој ствари буду упозорени. Кејтсби за ово није хтео ни да чује, сматрајући да би упозорења, ма како заобилазна, довела у опасност читав план. На крају су се сви тобоже сложили: тобоже, јер упозорење је ипак дато.

У суботу 26. октобра увече Вилијам Паркер, четврти барон од Маунтигла, католички племић који је прешао у протестанте по Џемсовом доласку на власт али је очувао старе везе, прекинут је усред вечере у Хокстону, неких осам километара од Лондона. Слуга му је донео писмо добијено на улици од непознатог човека.

„Мој лорде", гласило је писмо, „приврженост вама и неким вашим пријатељима нагнала ме је да вам посаветујем да под било каквим изговором изостанете са отварања Парламента. Бог и људи удружили су се у намери да казне злотворе ових времена, али ви останите у својим покрајинама и тамо у безбедности очекујте догађај. Јер, власт ће претрпети ужасан ударац. Спалите ово писмо".

Паркер није спалио писмо већ је одјахао право у двор и лично га уручио Џемсовом првом министру Роберту Сесилу, ерлу од Солзберија. **Лукави ерл шеф тада најспретније тајне службе у Европи, већ месецима је слутио да се међу католицима нешто кува.** Одлучено је да се завереници не ометају све до последњег часа, када су се једним потезом сви могли похапсити.

Завереници су 4. новембра увече, дан уочи отварања Парламента, приступили завршној фази плана. Гај Фокс отпочео је своје усамљено бдење у загушљивом подруму, решен да, ако се нешто непредвиђено догоди, сам себе дигне у ваздух пре него га ухапсе. **Несрећа је била у томе што је изишао да разбистри главу баш у тренутку када је стигао судија Невет, послат да претражи подруме, па му је тада одузето кресиво које је намеравао да употреби.**

Пропао блеф

Гај Фокс је сместа бачен у тамницу Тауер а касније током ноћи пред свим владиним зградама појавили су се војници. До пет ујутро сазнало се да је Фокс ухапшен и да је у току потера за закупцем подрума Томасом Персијем. Очекивала су се нова хапшења.

Нема сумње да би већина завереника лако побегла из Енглеске јер их је Гај Фокс одао на тешким мукама тек 9. новембра, да нису на челу са Кејтсбијем донели лудачку одлуку да „на блеф" ипак спроведу план. Тиме су запечатили судбину. Отишли су на заказани састанак са католицима и окупљенима саопштили да су краљ и његов први министар мртви те да би одлучна акција у овом тренутку зајемчила успех устанка. Кејтсби се надао да ће католици, у страху од одмазде, сматрати да немају куд но да му се придруже. Уместо тога, ови људи, којима је раније био наведен сасвим другачији разлог састанка, једноставно су се разишли бесни због преваре.

У немилости и код протестаната и код католика, изнурени кишом и хладноћом а сада и гоњени, завереници су донели очајничку одлуку да још једном пруже отпор. Сакрили су се у напуштеној кући у грофовији Вустершир и ту дошли на безумну идеју да суше барут пред отвореном ватром. Дошло је до експлозије у којој је Џон Грант изгубио вид.

У подне 8. новембра опколиле су их снаге шерифа грофовије. Пошто су одбили да се предају, отворена је ватра. **Погинули су Кејтсби, Перси и браћа Рајт.**

Обешени, распети, спаљени

У Лондону је 12. јануара 1606. године одржано јавно суђење преживелима: **Томасу и Роберту Винтеру, Еверарду Дигбију, Аморозу Руквуду, Роберту Кизу, Томасу Бејтсу, Џону Гранту и Гају Фоксу.** Трешам се убрзо после хапшења разболео и умро.

Пресуда се знала унапред. У четвртак 30. јануара Дигби, Роберт Винтер, Грант и Бејтс одвучени су с јармовима на раменима, улицама Лондона до дворишта Катедрале св. Павла где је сваки од њих најпре обешен пред огромном масом, света а затим брзо скинут са вешала да би још полуживи, био кастриран и коњима растргнут. Потом су њихова раскомадана тела бачена на ломачу. Окрутност погубљења била је срачуната као упозорење будућим завереницима.

Сутрадан је на другом месту иста судбина снашла Томаса Винтера, Руквуда, Киза и Гаја Фокса. Фокс је био последњи на реду. Пошто је већ био мучен више од осталих, није могао без помоћи ни да се попне на губилиште. Ипак, поштеђен је агоније — већ на вешалима издахнуо је, мада су и њега, свеједно, потом растргли.

Шта се постигло овом завером осим смрти њених учесника? **Једном човеку она је донела велики успех — жестоком противнику католика ерлу од Солзберија који је искористио признања завереника да уништи свог највећег супарника ерла од Нортамберленда, симпатизера католицизма, и тајног језуитског вођу у Енглеској оца Гарнета.** Завера је, дакле, довела до потпуног католичког слома.

Данас борба између Џемса I и католика мало коме нешто значи. У сећању енглеског народа остало је само име Гаја Фокса — разбојника, смушеног јунака, оданог друга и мученика. Постоји сажаљив обичај да деца у Енглеској сваке године у време откривања Барутне завере скупљају од пролазника „новчиће за Гаја".

П. С.

Обешени, распети и спаљени: савремена гравира

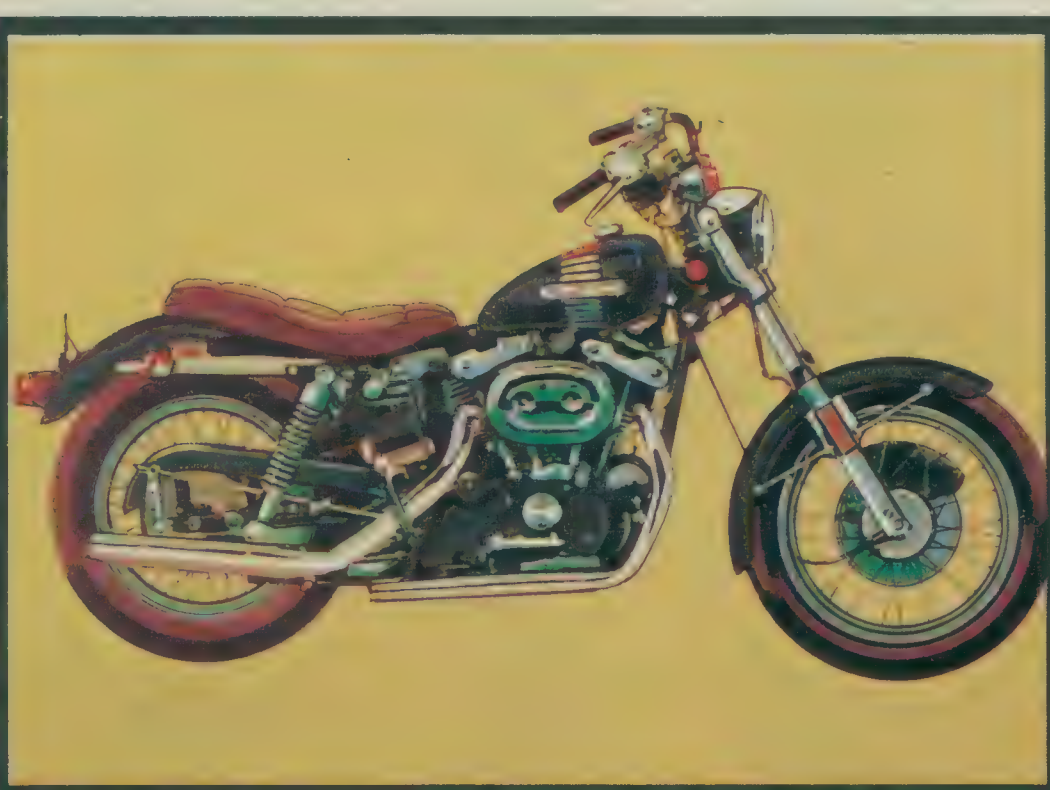

ЂОГАТИ НА ДВА

ЈАЧИ ОД 4

HERLEY DAVIDSON FLCH 1000 — И америчка фабрика „Херли Дејвидсон" држи се традиције у конструкцији својих двоточкаша. То се јасно види из модела **херли дејвидсон FLCH 1000** који има четворотактни мотор с два цилиндра на „V". Запремина мотора је 999,7 cm³ са степеном компресије 9. Максимална снага 67 KS при 6000 обртаја у минуту. Паљење је класично, стартовање електрично и ножно. Мењач има четири степена преноса. Рам је двоструки, цеваст. Вешање: напред хидраулична телескопска виљушка, а назад осцилирајућа виљушка. Кочнице: напред хидраулични диск пречника 290 mm а назад добош. Тежина овог **херли дејвидсона** је 220 килограма а максимална брзина 200 km на час.

LAVERDA 750 SFC — Један из серије италијанске фабрике „Лаверда" из Бреганце је и модел **лаверда 750 SFC** који има четворотактни мотор са два цилиндра. Запремина мотора је 744 cm³ а максимална снага 68 KS при 7000 обртаја у минуту. Паљење је класично. Мењач има пет степена преноса. Стартер је ножни. Пренос снаге квачила врши се преко троструког примарног ланца. Кочнице: напред двоструки хидраулични а позади једноструки хидраулични диск пречника 280 mm. Рам је отворени, цеваст са аеродинамичним полуоклопом. Резервоар има запремину од 24 литра. Тежина мотоцикла је 230 килограма а максимална брзина око 215 km на час.

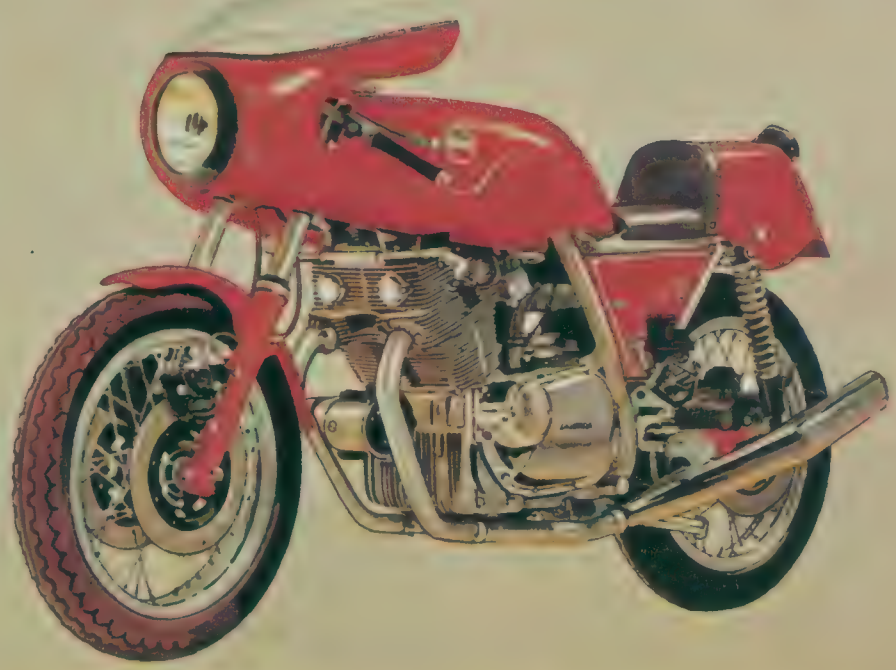

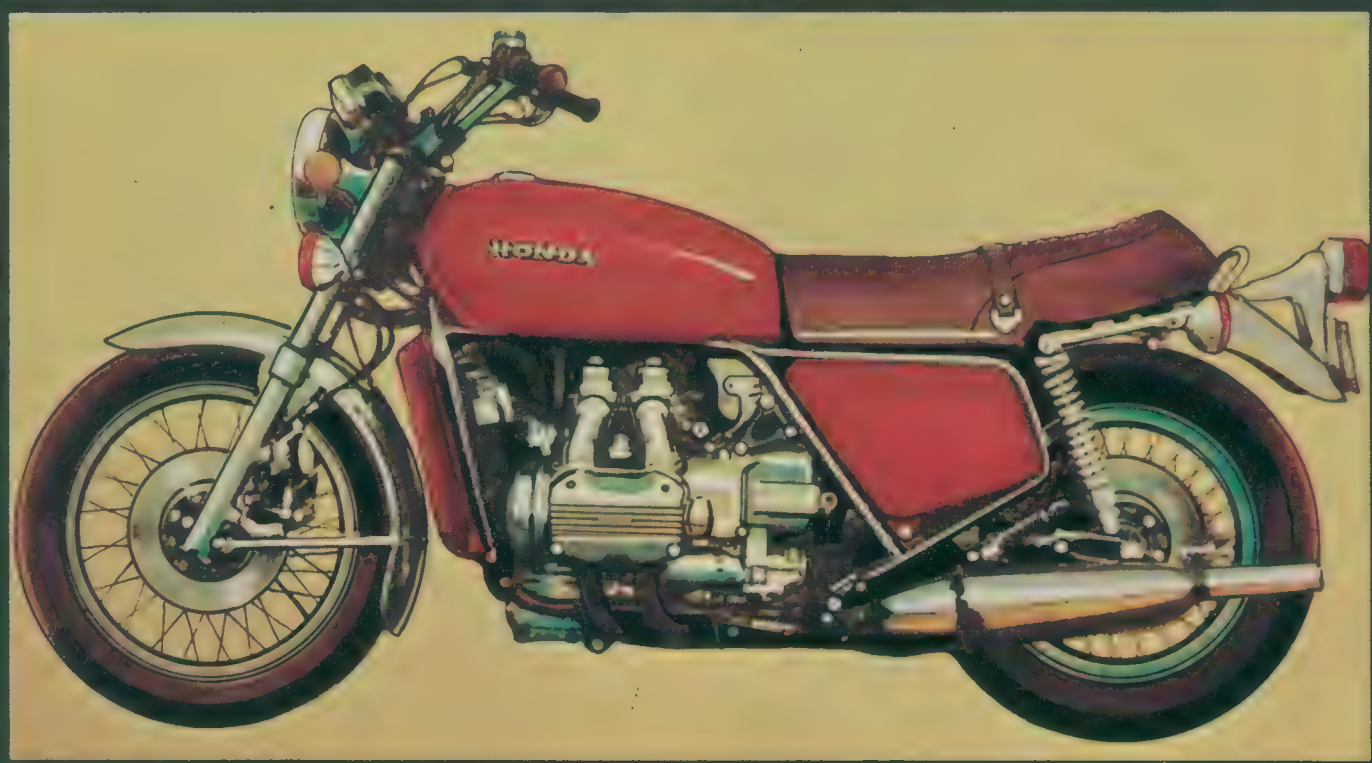

HONDA GL 1000 GOLD WING — Мотор овог мотоцикла јапанске производње је четворотактни са четири цилиндра. Хлађен је расхладном течношћу. Запремина мотора је 999 cm³ а максимална снага 82 KS при 7500 обртаја у минуту. Напаја се горивом преко четири карбуратора. Овој мотоцикл има класично платинско паљење а стартовање електрично и ножно. Мењач са пет степена преноса а пренос снаге преко кардана. Рам је двоструки, цеваст са стандардним вешањем. Кочнице: напред двоструки хидраулични диск пречника 232 mm, назад једноструки диск 250 mm. Резервоар у који стаје 19 литара горива смештен је у средини рама. Тежина ове **хонде** је 290 килограма а максимална брзина преко 200 km на час.

ТОЧКА 1

И ФИКЕ

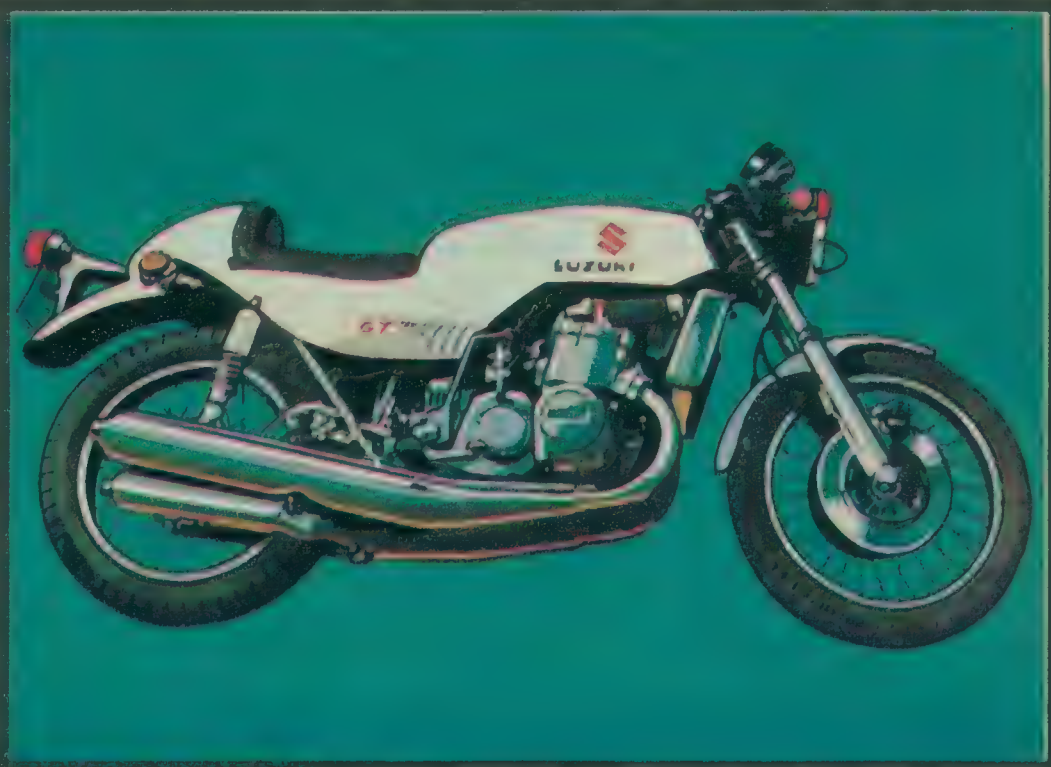

SUZUKI 750 GT — Јапански мотоцикл **сузуки 750 GT** има двотактни мотор са три цилиндра. Запремина му је 739 cm³ а максимална снага 67 KS при 6500 обртаја у минуту. Мењач има пет степена преноса. Рам је двоструки, цеваст. Међуосовински размак: 1455 mm. Кочнице: напред двоструки хидраулични диск пречника 244 mm а назад добош пречника 180 mm. Резервоар запремине 17 литара. Убрзање 0 — 100 km/h за 4,9 секунди. Максимална брзина преко 190 km на час. Укупна тежина овог мотоцикла је 251 килограм.

BMW R 90/S — Западнонемачка фабрика „BMW" такође је једна од оних која се традиционално држи концепције четворотактног мотора са два цилиндра типа „боксер" и карданским преносом снаге. За овај мотоцикл који има запремину мотора од 898 cm³ и снагу од 67 KS кажу да је изузетног квалитета и трајности. Запремина резервоара је доста велика: прима 24 литра. Овај мотоцикл троши 5,3 литра на 100 километара и има убрзање од 0 — 100 km за 5,1 секунди. Тежак је 215 килограма и има максималну брзину од 200 km на час.

TRIUMPH TRIDENT — Међу најпознатије фабрике мотоцикла спада и енглески „Тријумф". Из ње је и изишао модел **тријумф трајдент.** Његов мотор је четворотактни са три цилиндра. Запремина мотора је 741 cm³ а снага 64 KS при 7400 обртаја у минуту. Паљење је класично. Стартовање ножно и електрично. Мењач има пет степена преноса. Напајање горивом преко 3 „амал" карбуратора. Кочнице: напред једноструки диск пречника 254 mm, назад добош пречника 180 mm. Тежина мотоцикла је 225 килограма а максимална брзина 190 km на час.

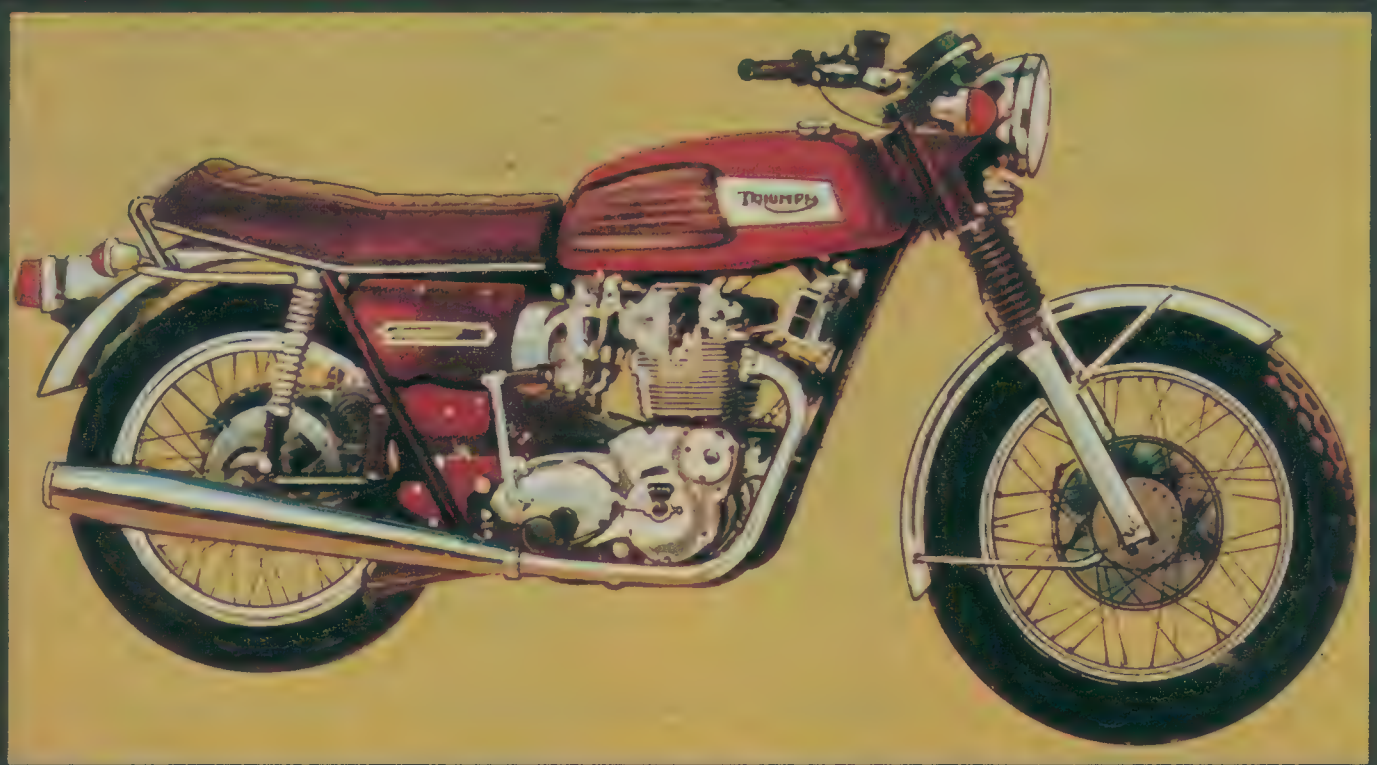

МАФИЈАШКИ РАЈ

КО ПЕРЕ ПРЉАВЕ

ГАНГСТЕРИ НЕ ДОЛАЗЕ У КАЛИФОРНИЈУ ЗБОГ БЛАГЕ КЛИМЕ ВЕЋ ЗБОГ ЗАКОНА. СУДИЈЕ ОВЕ ДРЖАВЕ ЗАХТЕВАЈУ НЕОБОРИВЕ ДОКАЗЕ ПРЕ НЕГО ШТО ИЗДАЈУ НАЛОГ ЗА ПРЕТРЕС, А КАКО СЕ НАЛОГ И ТРАЖИ ДА БИ СЕ ДОШЛО ДО ДОКАЗА, КРУГ СЕ ЗАТВАРА

Америчка полиција располагала је крајем маја 1978. доставама у којима је стајало да ће се око двадесет најутицајнијих мафијашких шефова из читаве земље састати у једном ресторану недалеко од калифорнијског града Палм Спрингса. Сврха састанка: договор о плану да се милиони „илегално" стечених долара уложе у законите или од мафије контролисане компаније, банке и трансакције некретнинама. У жаргону подземља то се назива „прањем", јер се на тај начин пуштају у оптицај „прљаве" паре стечене зеленаштвом, изнуђивањем или трговином дрогама.

По неким проценама, мафија у мањој или већој мери контролише бар 30 процената калифорнијске економије. У овој америчкој држави двадесет и четири мафијашке породице повезане су са стотинама фирми. Последњих година интересовање мафиоза из Чикага и Њујорка за Лос Анђелес и друге калифорнијске градове нагло је порасло. По томе се наслућује да ће садашњих 30 процената мафијашког удела у економији Калифорније у догледно време и порасти.

Већ сада становници Сан Хозеа једу шпагете и сиреве чијом трговином у братској слози управљају гангстери из Филаделфије и Висконсина.

ИМА ЛЕКА ЗА НЕРАЗУМНЕ

Којим то каналима теку „прљаве" мафијашке паре? У рукама организованог криминала налазе се десетине хиљада јутара јужнокалифорнијске земље предвиђене за изградњу. трговачки центри и бање. Само у округу Риверсајд власништво мафија процењује се на неких 200 милиона долара (400 милијарди старих динара).

Фантастичне суме „илегалних" долара уложене су и у банке, грађевинска предузећа, електронику, фабрике за производњу готове хране. Најмање двадесет конфекцијских кућа у близини Лос Анђелеса или је власништво мафиоза или „кумовима" припада добар део деоница. У Сан Дијегу се за сада најбоље сналази породица Матранга која контролише отприлике једанаест градских барова, ресторана и перионица рубља.

Банке су, ипак, омиљена мета мафиоза, јер се у њима „прљаве" паре најлакше „перу". Поступак је једноставан: плаћеник мафије држи на оку неку банку која се налази пред банкротством. „У прави час" јављају се „пословни људи" који је откупљују.

Значајан извор профита је и изнуђивање или глобљење. На удару мафијашких претњи и застрашивачких метода налазе се и они послодавци на берзи рада који не припадају синдикатима. Довољно је да их „скупљачи пореза" с времена на време подсете да ће, уколико им падне на памет да не испуне уредно своје обавезе према мафији, „кумови" издејствовати њихово припајање одговарајућем синдикату.

Већина редовно плаћа данак гангстерима, јер им се то више исплати од исплаћивања далеко виших радничких надница које прописују синдикати. Има, наравно, лека и за „неразумне". Један владин извештај говори да председник „Међународног удружења бармена", извесни Едвард Хенли, не спада у ове последње. Он се, каже исти документ, одлично слаже са познатим мафијашким шефом Тонијем — „Великим Туном" Акардом — који је до пре неколико година харао Чикагом.

Стање је до те мере озбиљно да је калифорнијско Министарство правосуђа још 1977. године основало Комисију за контролу организованог криминала. Маја следеће године извештај Комисије показао је да мафијаши годишње коштају Калифорнију нешто преко 6 милијарди долара (12 милијарди старих динара). Да буде још горе, невероватна сума односи се само на зараде од зеленашења, коцке и порнографије. У њу нису урачунати на изглед „законити" профити.

ПАЛМ СПРИНГС, СИЦИЛИЈА

Да би до оваквих зарада дошла, мафија је, разуме се, морала да се обрачунава са свима који су јој стали на пут. Проучавајући период од 1974. до 1977. године, Комисија је утврдила да се број „наручених" убиства учетворостручио у односу на претходни четворогодишњи период. Жртве: неколико „незгодних" сведока пороте и полицијски доушници.

Исти извештај потврђује сумњу да Калифорнија постаје мафијашка „Мека": равно 92 гангстерске главешине из Чикага, Њујорка. Кливленда и Канзас Ситија „послују" у Калифорнији. Изгледа да је обавеза толико да су многи одлучили и да се, успешнијег пословања ради, преселе на „лице места".

Најизразитији гангстерски град је Палм Спрингс. Породична гнезда овде је свило стотинак мафиоза. Један од њих је Тони „Велики Туна" Акардо. Из штаба у Палм Спрингсу он сада руководи операцијама у Лас Вегасу, Чикагу и неуморно се консултује са осталим „газдама".

Из Рочестера у држави Њујорк доселио се и Рене „Сликар" Пикарето. Људи из Комисије убеђени су да је он главни стручњак за „прање" илегалних њујоршких долара. Новопечени становник Палм Спрингса је и Винсент Доминик Качи. Он је у калифорнију стигао право из затвора и сада преко фирме „Међународни пословни конгломерат" из Лос Анђелеса неуморно „утапа" до-

ПАРЕ

ларе стечене на коцки широм западне обале Сједињених Држава.

ИСТРАГА НАД БЕСПРЕКОРНИМ ГРАЂАНИМА

Много веће муке од „проверених" мафиоза Комисији задају стотине „угледних пословних људи", „беспрекорних грађана", правника, рачуновођа и трговачких посредника. Досадашњим истраживањима раскринкана је тек неколицина. Остало је на хиљаде законитих предузећа која представљају само параван за циркулисање „прљавих долара".

Можда најбољи пример за начин на који организовани криминал продире у легалне пословне кругове пружа „Раско индустрија" из Лос Анђелеса. Прошле године ова компанија остварила је приход од 70 милиона долара (140 милијарди старих динара). Добро пословање фирме не би бринуло Комисију да се на њеном челу не налази Џек Кетејн, јуниор, одавно познат властима због својих веза са мафијашима из Филаделфије и многих градова Средњег запада.

„Јуниор" је одавно зашао у позне године, али младост није узалуд проћердао. Само седам година пошто се 1956. преселио у Калифорнију, откупио је компанију алуминијума „Адор" која се налазила пред банкротством. Њујоршки „Тајмс" објавио је тада оно што власти никада нису могле да докажу — да је део откупнине, неких 200 хиљада долара, потекло из једног казина у Лас Вегасу који је, зна се, припадао мафији.

Да ли баш у тој или некој другој коцкарници, тек, непосредно пошто је постао власник „Адора", Кетејна су у Лас Вегасу представили директору угледне „Раске индустрије" из Кливленда. Случајно познанство уродило је очекиваним плодом — иако се налазио на одмору, директор се није либио пословних разговора, па је прихватио Кетејнов предлог о спајању два предузећа. Да ли је при том знао у шта се упушта или не, никада се неће доказати.

„Адор" је преузео на себе све неизмирене пословне обавезе кливлендске фирме. Заузврат, Кетејну је припао лавовски део деоница и титула заменика директора продајног сектора „Раско индустрије". Три године касније, на вратима његове канцеларије стајала је табла на којој је писало: „председник".

Користећи тек стечена овлашћења нови председник је седиште фирме преселио из Кливленда у Лос Анђелес и одмах почео да купује нова предузећа, од оних која производе електронику до произвођача боја.

Кетејнова биографија и везе наводе на оправдану сумњу да његово пословно царство представља одличан „параван" за улагање мафијашких долара. О коликим се сумама тачно ради тешко је рећи, али се претпоставља да се иза кулиса обрћу милиони.

За кога играју фудбалери?

Оправдано се претпоставља и да калифорнијска корпорација „Арцент" има сумњиво залеђе. Њен председник, тридесет седмогодишњи Ален Роберт Глик, налази се на платном списку чикашке мафије. Пажњу Комисије привукли су зајмови које је Глик с невероватном лакоћом добијао од једног државног пензионог фонда. Од 1974. године „Арцент" је позајмио неких 120 милиона долара (240 милијарди старих динара). Сумњу су само поткрепиле доказане везе бивших председника овог владиног фонда са мафијом.

ЗА КОГА ИГРАЈУ ФУДБАЛЕРИ?

Године 1974. Глик је купио грађевинско предузеће „Саратога" које је у неколико наредних година изградило 40 грађевинских комплекса у јужној Калифорнији. Исте године Глик је постао и власник ланца хотела и коцкарница „Стардаст и Фремон" у Лас Вегасу.

Баш као и многи други мафијаши, ни Глик се не труди да сакрије своје сумњиве везе. У стилу великих „кумова" живи изолован на свом имању у Ла Хољи — разуме се, у Калифорнији — а аутоматске капије и телевизијски монитори свакодневно пропуштају чувене мафиозе из читаве земље.

Јуна 1978. агенти Федералног истражног бироа коначно су добили налог за претрес пословних просторија које је Глик у Лас Вегасу делио са Антонијем „Тонијем Мравом" Спилотром. На препад заплењене акције показале су да је мафијашки новац уложен у бар дванаест калифорнијских фирми. На списку су се нашли и једно бродоградилиште у Сан Дијегу и један рудник. Мада до данас није завршена истрага је обелоданила Гликове везе са преко стотину калифорнијских предузећа.

Комисија је утврдила да бокс није једина арена за закулисне послове мафије. Ал Дејвис, власник и менаџер „Оукленд Рејдерса", професионалног тима који се налази на листи Америчке фудбалске федерације, уједно је и власник „Истмон мола", трговачког центра у граду Оукланду. Највећи део деоница „Истмон мола" припада Глику. Власти се сада питају колико је резултата у сусретима овог тима „монтирано" и колико је мафија захваљујући томе добила на кладионицама широм земље.

НЕ ПРИСЛУШКУЈ ГАНГСТЕРЕ

Гангстери не долазе у Калифорнију због благе климе. Један од разлога њихове навале на ову америчку савезну државу су закони који им иду наруку.

Калифорнијско правосуђе, на пример, забрањује представницима државних или локалних власти да доказни материјал прикупљају електронским направама као што су телефонски прислушкивачи. Специјалним одредима Комисије за контролу организованог криминала забрањено је чак и да на тај начин добијене податке других агенција свазне владе искористе као доказе.

У овој држави су и легендарно неукротивом Федералном истражном бироу везане руке у борби против мафије, јер судије обично захтевају необориве доказе пре него што издају налог за претрес. Како се захтев за налог најчешће и подноси управо да би се до доказа дошло, круг се затвара. И то у корист мафије.

Државне и локалне агенције жале се да се од њих често захтева да своје картотеке „очисте" од свих података који се не односе непосредно на истраге које су у току. У „чишћењу" обавезно нестају с муком прикупљене информације које би могле и те како да помогну приликом неког будућег истражног поступка.

Озбиљну препреку у сузбијању мафијашке активности представља и непостојање оптужне пороте јединствене за читаву Калифорнију. Локалне пороте немају увид у махинације којима је најчешће обухваћена цела држава.

Јасно је да ће, уколико се закони не измене, Калифорнија постати овоземаљски мафијашки рај. Небески их, вероватно, мање занима. **М. И.**

И ЛИЛИХИП ЈЕ ЛЕК

Само родитељи и доктори знају колико је понекад тешко натерати дете да прогута лек. Стјуарта Андерсона, фармаколога дечије болнице у Ливерпулу, не море те муке. Њега деца моле да им да лек. Како и не би? Уместо горког сирупа, застрашујуће инјекције или нимало примамљиве пилуле, малим пацијентима у овој болници нуди се шарени лилихип. Деца и не слуте да са шећером полижу и одговарајући медикамент. Осим слатког штапића „пали" и кока-кола, наравно с леком.

Обе методе у ствари су модернизоване верзије му дрости наших бака. Оне су одувек знале да ће унуци лакше прогутати лек ако га помешају са кашичицом слатка. Преостаје да лекцију науче и произвођачи.

ЖЕЛИТЕ ЛИ КУГЛИЦУ ЧАЈА?

Стари Кинези знали су још пре 5 хиљада година да чај не мора само да се пије. Пошто су од служења чаја прво направили веома компликовани ритуал у коме је љубазно домаћиново питање: „Желите ли још?" у ствари значило „Време је да пођете кући", открили су да лишће разних биљака за чај може да се употреби и за справљање помада против реуматизма.

Пословични енглески „чај у пет" нема изгледа да се претвори у оброк као у Монголији. И тамо је чај течан, али далеко гушћи него на Британским острвима. Од њега се прави чорба. У прокључалу воду стављају се још со, маст, млеко, бутер и печено месо.

У Бурми се омекшаном лишћу додају со, бели лук, маст и сушена риба. Све се то затим уваља у куглице. Уколико има госте, домаћин, вероватно, учтиво пита: „Још једну куглицу чаја?"

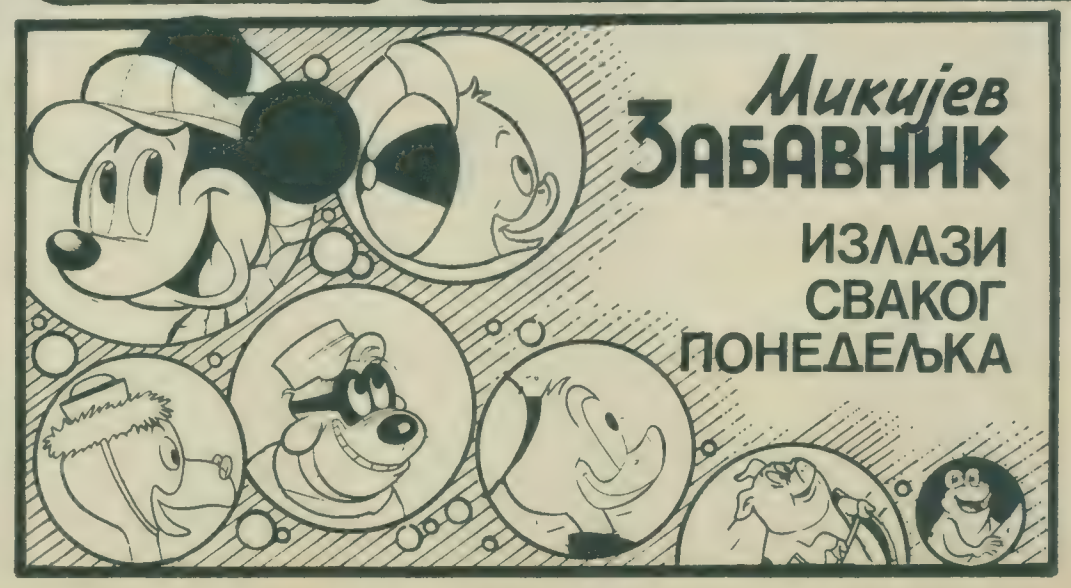

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

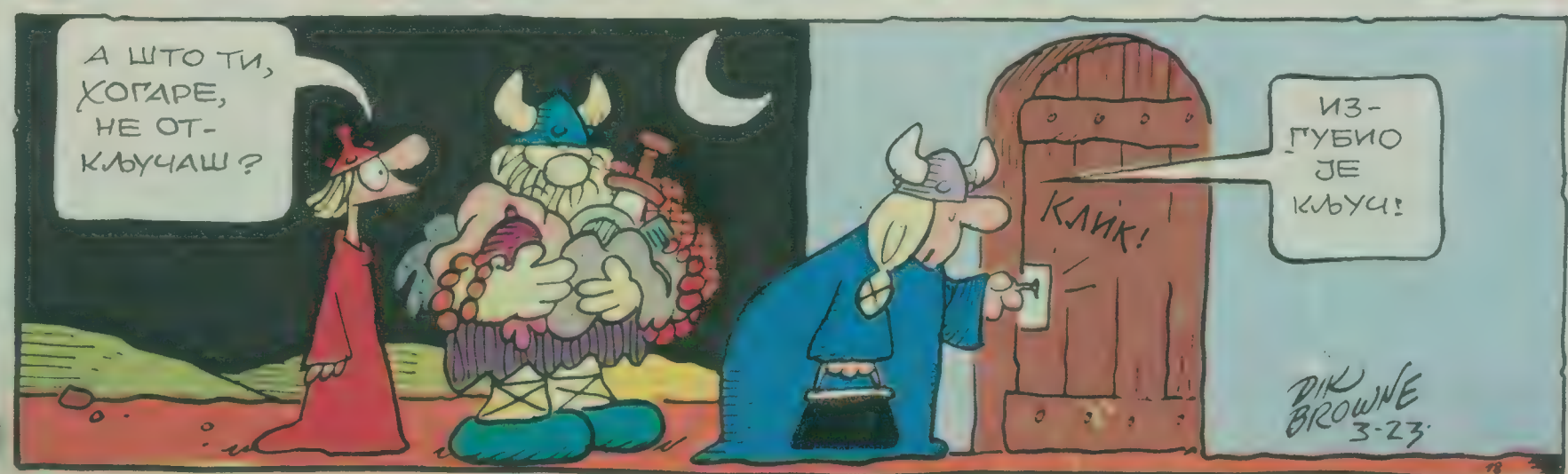

ПОДВИГ ЦРНОГ ЛАБРАДОРА

ЧИКА МАРИ СЕ НЕ СЕЋА КАКО ЈЕ САВЛАДАО СТЕПЕНИЦЕ И ОБРЕО СЕ У КРЕВЕТУ. ДУБОКЕ РУПЕ НАЂЕНЕ У СТАРОМ ДРВЕТУ ОТКРИЛЕ СУ ШТА СЕ ДОГОДИЛО

Сви су заволели Алфонса Марија од првог дана када се доселио у варошицу Бриквил-сир-Мер 1947. године, где је отворио малу пилану. Звали су га чика Мари. Понекад би чика Мари запањио своје мештане када би га чули како са псима разговара као да су деца.

Када му је нека муштерија једном поклонила зеца, он га је припитомио, уместо да га поједе у сосу. Животиње су као људи, само ако им поклонимо љубав и поверење", често је говорио. Мештани су сматрали да је то мало настрано, али су га волели због веселе нарави и племенитости.

САМО ШТО НЕ ПРОГОВОРЕ!

Године 1964. чика-Марију је умрла жена. Од тада је живео са сином Лујем у четворособној кућици нешто удаљеној од главног пута. Са њима су живела и три пса: Ражер, Роајал и Рекс. „Моја деца", како их је звао чика Мари.

Ражер и Роајал су били деветогодишњаци из истог кота, мешанци ловца и шпаниjела од којег су наследили бакарнорињу длаку. Трогодишњи Рекс имао је несташну њушку и снажно тело црног лабрадора.

„Моја деца" су становала у кући заједно са господарима и била необично паметна. „Само што не проговоре!" хвалио их је чика Мари. Нарочито се истицао Рекс. Луј се чудио како је овај црни пас зачас научио да у зубима доноси новине из варошице.

Када је 1972. у варошици прорадила велика аутоматизована пилана, Маријеви су били принуђени да затворе своју. Луј се запослио као ноћни чувар у школи у оближњем Гранвили, а чика Мари је „отишао у пензију". Радио је у свом повртњаку мада га је доктор упозорио да се чува због високог притиска. Са 69 година деловао је снажно и крепко и није се мирио с ленствовањем.

ДА УМРЕ У КРЕВЕТУ

У петак увече 18. марта 1977. Луј се одвезао аутом на посао. Чика Мари је остао да гледа телевизију. Око 10 и 30 устао је из фотеље, узео батеријску лампу, ставио вунени шал, обукао кабаницу и позвао псе у вечерњу шетњу. Температура је била нешто испод нуле.

Док су пси весело трчкарали по слеђеној трави, чика Мари је зашао иза куће, прошао кроз повртњак и упутио се према пољској кућици. Само што је у њу крочио, затитрало му је пред очима. Осетио је продоран бол и малаксалост, затетурао се и пао.

Натерао је себе да устане, направио још неколико корака и поново пао, овога пута на грање пуно трња. Бол, какав никада није осетио, као да му је полазио из главе и, ширећи, притискао сваку ћелију тела. Пожелео је да умре, али не ту, у прљавштини и зими, већ у свом кревету.

Лампу је испустио још при првом паду и сада је био изгубљен у помрчини. Још једном је покушао да устане и установо да му је лева страна парализована.

Помажући се очајнички десним лактом и коленом, успео је да се одвуче неких тридесетак метара — у погрешном правцу. Онда је одустао.

Прошла је, чинило му се, читава вечност пре него што је осетио да није сам. Изнад њега дахтали су пси. „Ту су", помислио је, „Они ме неће напустити".

У шест ујутру Луј Мари је завршио посао и повезао се кући. Када је стигао на врх са кога се јасно видела њихова кућа, следио се — сва светла су била упаљена. Скренуо је с друма и похитао блатњавим путем. И поред тандркања аутомобила све јасније је чуо псеће завијање. Пред улазним вратима угледао је Ражера и Роајала.

Чим су се кола зауставила, пси су јурнули просто га изгурали напоље. Луј је уз два скока прешао девет степеника и улетео у очеву спаваћу собу. Отац је лежао на кревету као мртав.

На себи је имао само поткошуљу и џемпер. Тело му је било подривено блатном и крвљу. Велики црни Рекс лежао је припијен уз њега и лизао га снажним равномерним покретима.

Луј се наднео над оца и чуо како нешто мрмља. Хитно га је одвезао у болницу где су му рекли да чика-Марија ударила кап.

Луј се вратио кући и дубоко замислио. Где ли је његов отац пронашао блато, одакле крв по телу и зашто је лево колено било толико надувено? Због чега је џемпер био мокар и прогризен на левом рамену? И где је нестао остатак одеће?

Изашао је напоље са псима. Рекс је одмах ишчезао иза куће и појавио се вукући у зубима чика-Маријеве блатњаве панталоне. „Где си то нашао?" упитао га је Луј. Уместо одговора Рекс је поново несто да би се убрзо вратио са кабаницом.

Трећи пут је и Луј појурио за њим. На суседној пољани, тридесетак метара од њихове куће, нашао је остатак очеве одеће и лампу. Рекс му је помогао да расветли део мистерије. Луј је сада хтео да зна како се отац обрео на свом кревету.

ПСЕЋЕ ШАПЕ

Неколико дана лебдео је чика Мари између живота и смрти. Затим је почео да се опоравља. Могао је да исприча шта се дешавало оне ноћи.

Лежао је извесно време у пољу окружен псима. Онда је осетио како Рекс зубима покушава да га ухвати за раме и повуче. Схвативши да пас хоће да га одвуче кући, скупио је сву преосталу снагу да му помогне пузећи.

Како леву страну није осећао, вукао се десном, сантиметар по сантиметар. Док се борио за дах, вукао и гребао о залеђено тло, изгубио је ципеле, чарапе и шал. Негде у пољу остале су и панталоне и кабаница. Како се ослањао на колено, из ноге је шикнула крв.

Губио је свест и, кад би се повратио, Рекс је настављао да га вуче за раме. Ражер и Роајал ишли су тик уз њега, као да чувају стражу. Тако је, према његовој процени, прошао читав сат. Рекс га је упорно вукао.

Изненада, напипао је руком дрвени стуб. Схватио је да се налази пред кућом, али пред препреком од 9 дрвених степеника.

Чика Мари се не сећа како је савладао степенике и обрео се на кревету. Дубоке рупе нађене на сваком степенику открилe су као се одвијала поседња етапа спасавања.

Рупе у старом дрвету направиле су псеће шапе. Пси су извлачили господара степеник по степеник, заривајући канџе у дрво да би одржали равнотежу.

Када се освестио, већ је био на кревету. Рекс га је грејао својим телом и лизао му ране и блато. Ноћ је провео у полусвесном стању. Чуо је када је сат у кухињи откуцао четири. Сетио се да ће Луј стићи брзо после шест.

Луј је испричао докторима шта се догодило и чим је чика-Марију било боље, дозвољено је да му у посету дођу сва три пса. Рекс је сместа скочио на болнички кревет и прибио се уз господара.

Данас се мештани више не смеју када чика Мари каже да су животиње, као људи, ако им се поклоне љубав и поверење.

Љ. М.

БИМ И БУМ

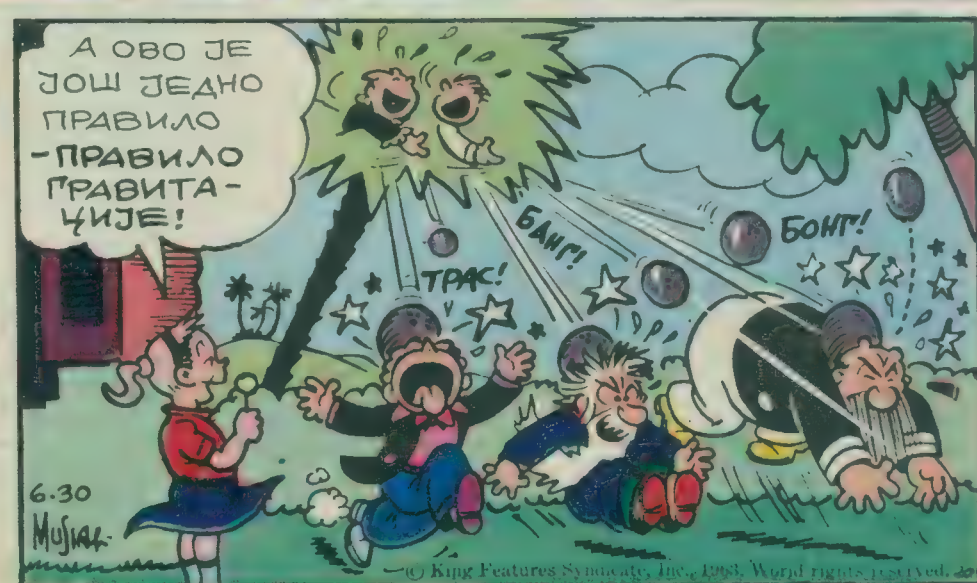

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

ЦРНА БРАДА: ЛОВАЦ НА БИКОВЕ

1. ДЕО

НА ЈЕДНОМ ОД ОСТРВА У КАРИЛСКОМ МОРУ НАЛАЗИЛА СЕ КОЛОНИЈА ЛОВАЦА НА ДИВЉЕ БИКОВЕ – БУКАНИРА...

ОВИ ЉУДИ ВОЛЕЛИ СУ ИЗНАД СВЕГА ЛОВ НА ДИВЉЕ БИКОВЕ ЧИЈИМ МЕСОМ СУ СЕ ХРАНИЛИ И ЧИЈА КОЖА ИМ ЈЕ СЛУЖИЛА ЗА ОДЕЋУ...

ДОВЕО САМ ВАМ ЈОШ ЈЕДНОГ ВЕЛИКОГ!

БИТИ ГРУБ И НЕОТЕСАН БИЛО ЈЕ ПИТАЊЕ ЧАСТИ...

ЗАШТО СИ ОШАМАРИО СВОГ БРАТА?

ЈЕДЕ ВИЉУШКОМ? ЗА ШТА МУ СЛУЖЕ ПРСТИ ?!

БИЛИ СУ НА ТАКВОМ ГЛАСУ...

СТАНУЈЕМ НА СУСЕДНОМ ОСТРВУ И ОД ВАШЕГ ДИМА НЕ МОГУ ДА ЖИВИМ!

... ДА ЈЕ СВАКО ИЗБЕГАВАО СУКОБЕ С ЊИМА...

ШАЛИМ СЕ? НЕ ЗНАМ КАКО БИХ ЖИВЕО БЕЗ ВАШЕГ ДИВНОГ ДИМА?

1483/1

НА ОВОМ ОСТРВУ НАШЛА СУ СЕ ЈЕДНОГ ЈУТРА ДВА БРОДОЛОМЦА: ГУСАР ЦРНА БРАДА И ЊЕГОВ ДЕДИЦА...

ОПЕТ ПУСТО ОСТРВО!

ПА ЈОШ ПРЕПУНО ЉУДОЖДЕРА!

ЈАДНИ ГЛУПАНЕ! КАД СИ ТИ ЧУО ДА ИМА НЕКОГ НА ПУСТОМ ОСТРВУ!

ТИ СМО ТУ, ПА ШТО НЕ БИ И ЉУДОЖДЕРИ!

ТЕШКО МЕНИ ШТА САМ ДОЖИВЕО ДА ИМАМ ОВАКВОГ БЛЕСАВОГ НАСЛЕДНИКА!

2A

СИГУРАН САМ ДА ДВАДЕСЕТ ГОДИНА ОВУДА НЕКЕ ПРОКИ БРОД! ИЗДАО БИХ ЗАКОН ПО КОМЕ БИ СВАКО ПУСТО ОСТРВО ИМАО ХОТЕЛ С РЕСТОРАНОМ!

ОДЛИЧНА ИДЕЈА, ЈЕР САМ ПОЧЕО ДА УМИРЕМ...

РЕКАО САМ РЕСТОРАН, А НЕ **ГРОБЉЕ**!

ПУСТИ МЕ ДА КАЖЕМ ДО КРАЈА!

ПАФ

ПОЧЕО САМ, ЗАИСТА, ДА **УМИРЕМ ОД ГЛАДИ**!

ЗА СМРТНИКА СИ СУВИШЕ ЖИВАХАН, ДЕДИЦЕ!

ДЕДИЦЕ, ПОГЛЕДАЈ! НЕШТО **ЈОШ ГОРЕ** ОД ЉУДОЖДЕРА!

2

АКТИВНИ ВУЛКАН! ЕРУПЦИЈЕ! СУРОВА СМРТ У МОРУ РАСТОПЉЕНЕ ЛАВЕ!

?

ЗБОГОМ, ДЕДИЋЕ! ПОШТЕДЋУ СЕБЕ СУДБИНЕ ПОМПЕЈЕ И ХЕРКУЛАНУМА!

ХЕЈ! МИРИШЕ К'О БИФТЕК НА ЖАРУ! ХМ... ПА ДА... НАРАВНО...

... ТО СУ ЛОВЦИ НА БИКОВЕ, А ОНАЈ ДИМ ЈЕ ОД ЊИХОВЕ ВАТРЕ!

БУК!

ГЛБ!

ГЊУБ!

3

КАД МОЈ БРОД ТОНЕ, ОНДА ЈЕ ДУБИНА 500 МЕТАРА, А КАД ЈА РОНИМ, САМО 50 САНТИМЕТАРА! ГДЕ ЈЕ ТУ ЛОГИКА!

ТО ЈЕ ОПТИЧКА ВАРКА МАЛИ!

МА ЈОК!

МИСЛИО САМ НА ВУЛКАН? СИГУРНО СУ С ДРУГЕ СТРАНЕ ОСТРВА?

НО? ЉУДОЖДЕРИ?!

НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР ДА НАЈВЕЋИ ГУСАР СВИХ ВРЕМЕНА БУДЕ ПОЈЕДЕН?

ВИДИ СЕ ДА ГА ОДАВНО НИСАМ ПРОПУСТИО КРОЗ ШАКЕ?

ХОЋЕ ЛИ ЈОШ ДУГО ДА ТРАЈЕ ТО РОЊЕЊЕ НА 50 cm ДУБИНЕ?!

НЕ РАЗУМЕМ ТЕ?

УБИХ СЕ ОБЈАШЊАВАЈУЋИ ТИ...

ТИШИНА?!

ЊУШ ЊУШ ЊУШ ЊУШ

МИРИШЕ БИФТЕК НА ЖАРУ?

ЊУШ ЊУШ

ДЕДИЦЕ? НА ОСТРВУ СУ ЛОВЦИ НА БИКОВЕ, И ОНАЈ ДИМ НИЈЕ ОД ВУЛКАНА?

СИГУРНО СУ НА ДРУГОЈ СТРАНИ ОСТРВА? МОЈ НОС ЈЕ НЕПОГРЕШИВ?

НАПРЕД, ДЕДИЦЕ? ИДЕМО ИМ У ПОСЕТУ?

БИФТЕК? ЊАМ? ЊАМ?

СА СЕНФОМ?

И ЈОШ АКО БУДЕ КРОМПИРА?

ТРАС!

ЈАДНИ ДЕДИЦА? НИЈЕ ВАЉДА ПАО У НЕСВЕСТ ЗАТО ШТО ТИ ЗАВИДИ?

ЗАР МИ ТАКО ЗАХВАЋУЈЕШ ШТО САМ ОТКРИО ЦИВИЛИЗАЦИЈУ НА ПУСТОМ ОСТРВУ? ЗАШТО ME ШАТАРАШ?!

КАД ЧОВЕК ЖИВИ СА ОВАКВИМ СМУТЉИВЦЕМ, ТО МУ ПРЕЂЕ У НАВИКУ!

А САД СЕ ПЕЊИ НА ТО ДРВО И ОСМОТРИ ОСТРВО!

ДА СЕ ПОПНЕМ УЗ ОВУ КЛИЗАЉКУ ОД 20 МЕТАРА?! ЗА ТО ТРЕБА ДА ЈЕ ЧОВЕК ЋАКНУТ У ГЛАВУ!

ТАП ТАП

ЗВЕК

У РЕДУ! ПЕЊЕМ СЕ!

ДА БИ СЕ УСПЕЛО У ЖИВОТУ, ТРЕБА СЕ УСПЕТИ, МАЛИША!

ИМА ЈЕДАН ПУТ КОЈИ ИДЕ ОКО ОСТРВА... УНАОКОЛО...

ЂАКЛЕ?

ВИДЕО САМ ЧАК И СЕПО ПОВАНА!

НАПРЕД, ОНДА!

ЈЕСИ ЛИ СИГУРАН ДА ОВУДА ВОДИ ПУТ?

ДЕДИЦЕ, ТИ УВЕК ВРЕБАШ ТОЈЕ СПОСОБНОСТИ ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ!

ИМАШ ФАНТАСТИЧАН СМИСАО ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ!

ХМ... ОВАЈ!

УФ! УФ! УФ!

ЈЕ ЛИ ТО ТАЈ ПУТ КОЈИ ИДЕ ОКО ОСТРВА?!

ШТО СЕ ЖАЛИШ?! ДА БИ СЕ УСПЕЛО У ЖИВОТУ, ТРЕБА СЕ ПОПЕТИ! Е, ПА, ПОПЕО СИ СЕ!

НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИЈЕ...

ЊАМ! ЊАМ! ОХ, ШТО МИРИШЕ МЕСО СА РОШТИЉА!

НЕ МОГУ ВИШЕ ДА ИЗДРЖИМ! ТО ЈЕ ИЗВАН МОЈИХ МОЋИ!

ЧЈЕЛИ ЈАДНОМ, МАЛОКРВНОМ СТАРЦУ КОМАД МЕСА!

ОДВРАТНО!

АХ! СХВАТАМ ТУ МАЛОКРВНОСТ СТАРИХ ЉУДИ!

ОХ, БАШ ТИ ХВАЛА!

ФУЈ!

ШТА ФУЈ?! ДРЖИ ТО МЕСО! НЕ МОГУ ДА ТЕ ГЛЕДАМ КАКО ТИ ВОДА ЦУРИ НА УСТА!

А САД МИ РЕЦИТЕ КО СТЕ? НИСАМ ВАС ЈОШ ВИДЕО...

МИ СМО ЈАДНИ БРОДОЛОМЦИ... ТРИ ДАНА НИСМО НИШТА ЈЕЛИ!

ЕХЕЈ, МОМЦИ! ДОБИТЕ! ОВДЕ СУ ДВА ИЗГЛАДНЕЛА БРОДОЛОМНИКА!

ИЛИЧЕ НА БРОДОЛОМНИКЕ!

АЛА СУ МРШАВИ!

СРЕДИЋЕМО ТО БРЗО!

КОД НАС ГОСТОПРИМСТВО НИЈЕ ПРАЗНА РЕЧ!

СВАКО НЕК ИМ ДОНЕСЕ НЕШТО ЗА ЈЕЛО!

ДЕДИЦЕ! ОВАКВОГ ОСТРВА НИГДЕ НЕМА!

ЕВО ЧОРБИЦЕ!

АКО ЈЕ МАЛО, ТРАЖИТЕ ЈОШ!

ОХ, КАКВИ ДИВНИ ЉУДИ!

ДАЛЕКО ОД ЉУДОЖДЕРА!

КО ЈЕ ПОМИЊАО ЉУДОЖДЕРЕ?! ШТА БУНЏАШ!

ЧОСТАЛОМ, У ТВОЈИМ ГОДИНАМА ТО ЈЕ НОРМАЛНО!

ШТУЏ!

КАД ПОМИСЛИМ САМО КАКО БЕЗ МЕНЕ НЕ БИ НИ ЗНАО ДА ОВДЕ ИМА ЛОВАЦА!

ШЉАС

ДЕДИЦЕ! ВЕЋ СИ ДОСАДАН С ТИМ ШАТАРИМА!

ДА ТЕ ЧЕШЋЕ БИЈЕМ, НЕ БИ БИО ТАКО НЕСНОСАН!

ЈА САМ ТАЈ КОЈИ ЈЕ ПРВИ ОТКРИО ЛОВЦЕ ДОК СИ ТИ СВУДА ВИДЕО ЉУДОЖДЕРЕ!

ДОБРОДЕ!

СТАРИ ЈЕ ПОТПУНО ИЗЛАПЕО!

МАЛО КАСНИЈЕ...

УХ, ШТО ЈЕ ЖИВОТ ЛЕП!

НЕПОШТА!

О ЧЕМУ МИСЛИШ, МАЛИША?

МИСЛИМ КАКО САМ ЈА ИПАК ГУСАР!

КАО ДА НЕШТО СТЕРАШ?
ОД ОВИХ НЕОТЕСАНИХ ПОВАЦА, НАПРАВИЋУ НЕУСТРАШИВЕ ГУСАРЕ!

САМО, ДА ПИТАМ ЋЕ ТЕ ОНИ ХТЕТИ ЗА ШЕФА?!
САМО НЕКА ПОКУШАЈУ ДА ТЕ НЕ ПРИХВАТЕ!

КАД ЧУЈУ КО САМ, НЕЋЕ ЧАСТИТИ НИ ЧАСА, ДА ИЗВРШЕ ТОЈА НАРЕЂЕЊА!

ДРУГОВИ, ТИШИНА! ВРЕМЕ ЈЕ ДА ВАМ КАЖЕМ КО САМ! ЈА САМ ЦРНА БРАДА!

ЦРНА БРАДА? СИГУРНО СТЕ ВЕЋ ЧУЛИ...
НИСТО ЧУЛИ, АЛИ НИЈЕ ЧУДО ШТО СЕ ТАКО ЗОВЕШ ПОШТО ИМАШ ЦРНУ БРАДУ!
9A

ЈА САМ ГРОЗНИ ГУСАР, СТРАХ И ТРЕПЕТ У КАРИБСКОМ МОРУ И ОКОЛИНИ! ПРИСТАЈЕМ ДА ВАС ПРИМИМ ЗА СВОЈУ ПОСАДУ!

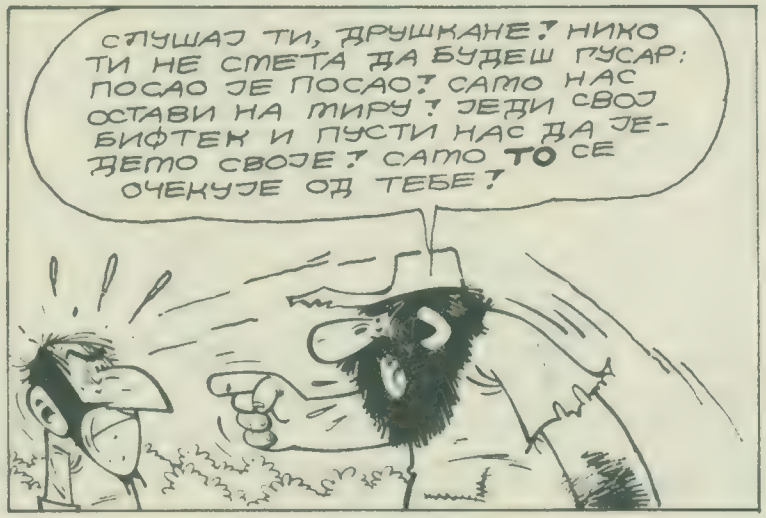
СЛУШАЈ ТИ, ДРУШКАНЕ! НИКО ТИ НЕ СМЕТА ДА БУДЕШ ГУСАР: ПОСАО ЈЕ ПОСАО! САМО НАС ОСТАВИ НА МИРУ! ЈЕДИ СВОЈ БИФТЕК И ПУСТИ НАС ДА ЈЕДЕМО СВОЈЕ! САМО ТО СЕ ОЧЕКУЈЕ ОД ТЕБЕ!

НЕ ЛУПЕТАЈ! САД САМ ЈА ВАШ ШЕФ!

САМО ТО СЕ ОЧЕКУЈЕ ОД ТЕБЕ! СХВАТАШ?
8

НИСАМ ПРИМЕТИО ДА СУ СЕ ОДУШЕВИЛИ, МАЛИША!
ТЈА!

ЛАКО БИХ ЈА ЊИХ СРЕДИО, САМО СУ ТОЛИКО НИКАКВИ ДА НЕ ВРЕДИ ТРУДА?

ДОКЛЕ ГОД ИМА БИФТЕКА, НИШТА НЕЋЕШ УРАДИТИ?
КАКВЕ СУ ТО ГЛУПОСТИ?

ПОБИЈ СВЕ БИКОВЕ НА ОСТРВУ, ПА КАД НЕ БУДУ ИМАЛИ ШТА ДА ЈЕДУ, ПОБИЋЕ С ТОБОМ!

ДЕДИЦЕ! ПА ТИ СИ ГЕНИЈАЛАН! ДОБЕ ТИ ДА САМ СЕБЕ ИЗУДАРАМ ШТО СЕ ТОГА НИСАМ СЕТИО!

ЈА САМ ЗА ТО ОВДЕ, ТАТИША!
ШЉАС

НЕ ТОРАШ БАШ ДА СИ ТОЛИКО УСЛУЖАН?

СУГРАЂАН...
НЕМА СМИСЛА ДА И ДАЉЕ ЈЕДЕТО ВАШЕ БИФТЕКЕ? ГДЕ СЕ НАЛАЗЕ БИКОВИ?
БАШ ЛЕПО?

ОБИЂИТЕ ПЛАНИНУ ПА ЋЕТЕ НАЋИ НА БИКОВЕ!
ИСТРЕБЉЕЊЕ ЈЕ НА ПОМОЛУ!

ПАЗИ ДА СЕ ОПЕТ НЕ ПОПНЕМО НА ВРХ!
МОЈ СМИСАО ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ ЗАПАЊИО ЈЕ И НАЈВЕЋА СУТЊАЛА?

КАКО СЕ ЗОВЕ ОВАКВО МЕСТО?!?
НЕ ИЗИГРАВАЈМО БУДАЛЕ: НАЗОВИМО ГА БЛАГА УЗВИШИЦА!

ИСКОРИСТИ, ДЕДИЦЕ, ДИВАН ВИСИНСКИ ВАЗДУХ! УДАХНИ ДУБОКО!

НЕЗАХВАЛНИ СТАРЧЕ! ЈА СЕ БРИНЕМ ЗА ТВОЈЕ ЗДРАВЉЕ, А ТИ ТАКО!
ЧРК

ПСТ! БИКОВИ!
ШКРИИИИП!

ДЕДИЦЕ, МА'НИ СЕ ПОРОДИЧНИХ ОБРАЧУНА! МОРАМО ЗАЈЕДНИЧКИ НА НЕПРИЈАТЕЉА!

ЗАБОРАВИО СИ НЕШТО, МАЛИША!
ТИШИНА КАД ПУКАМ! САД!

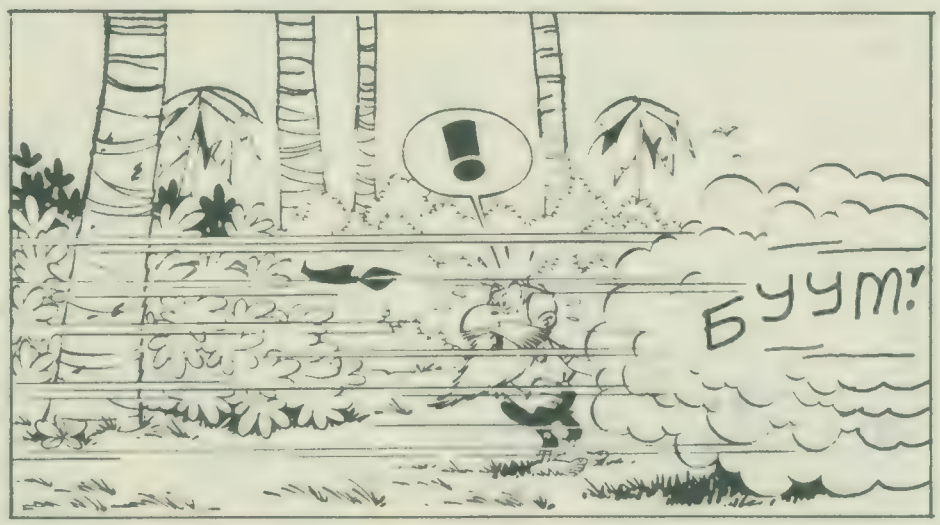
!
БУУМ!

СТАВИО ЈЕ СУВИШЕ БАРУТА!

ОВУДА ЈЕ ПРОШАО!

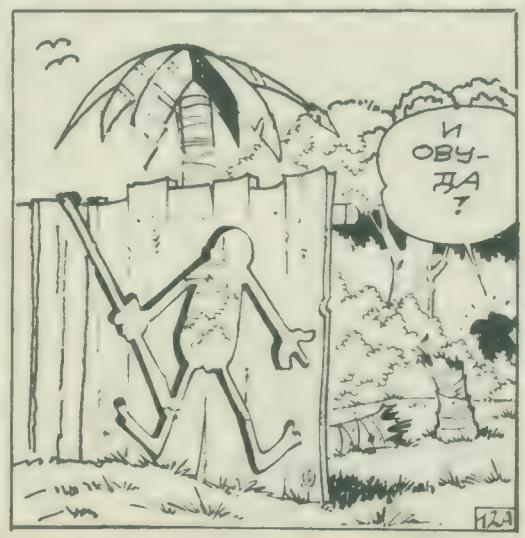
И ОВУДА!

ЈЕ СИ ЛИ ПОЛУДЕО? КАКАВ ТИ ЈЕ ТО ПРОЗОР?!
И ОВУДА ЈЕ ПРОШАО?

А, ЕВО ГА?

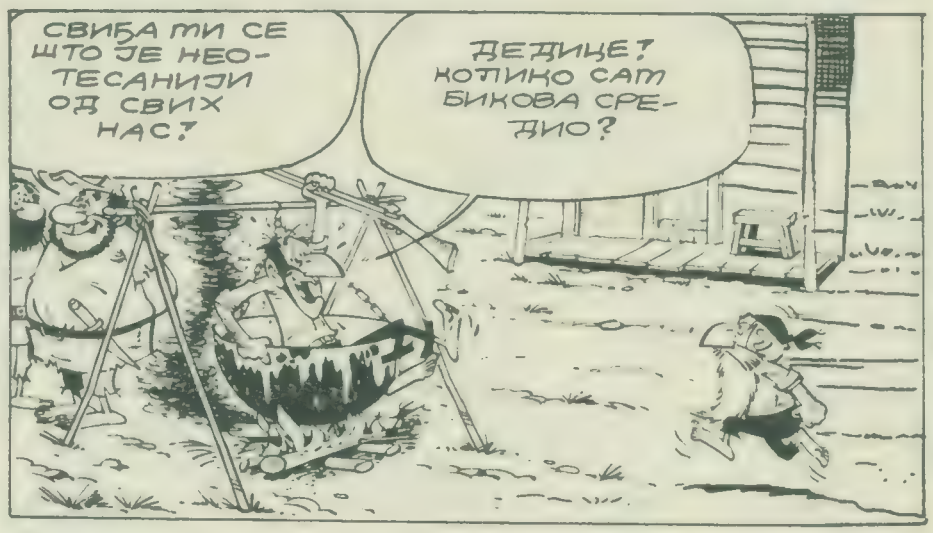
СВИЂА МИ СЕ ШТО ЈЕ НЕОТЕСАНИЈИ ОД СВИХ НАС?
ДЕДИЦЕ! КОЛИКО САТ БИКОВА СРЕДИО?

... ЈЕР НИКО ОД НАС НИЈЕ ЈОШ СЕО У СУПУ ?
НИЈЕДНОГ, БУДАЛО? ЗАБОРАВИО СИ ДА СТАВИШ МЕТАК?
ШТЕС

ОВА НАПРАВА ЋЕ НЕУТРАЛИСАТИ ОДБАЦИВАЊЕ ПУШКЕ! ШТО САМ ПУКАВ, А?!
СВЕ СЕ БОЈИМ!

РАЗАПЕТА КОЖА ЋЕ НЕЖНО ПРИХВАТИТИ МОЈЕ ИНТЕЛИГЕНТНО ТЕЛО!
БОЉЕ БИ БИЛО ДА СТАВИШ МАЊЕ БАРУТА!

НЕ ЖЕЛИМ ДА ОСТАНЕМ ОВДЕ ВЕЧНО! ЧЕКАЈУ МЕ ВЕЛИКА ДЕЛА! СВАКО ИСПАЉИВАЊЕ ТРЕБА ДА УНИШТИ ДВАДЕСЕТ БИКОВА!
МАЛО СКРОМНОСТИ НЕ БИ ТИ ШКОДИЛО!

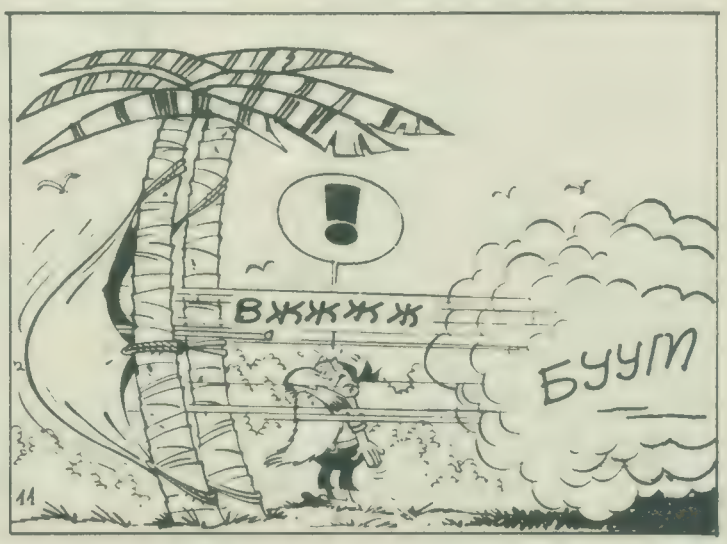
!
ВЖЖЖЖ
БУУМ

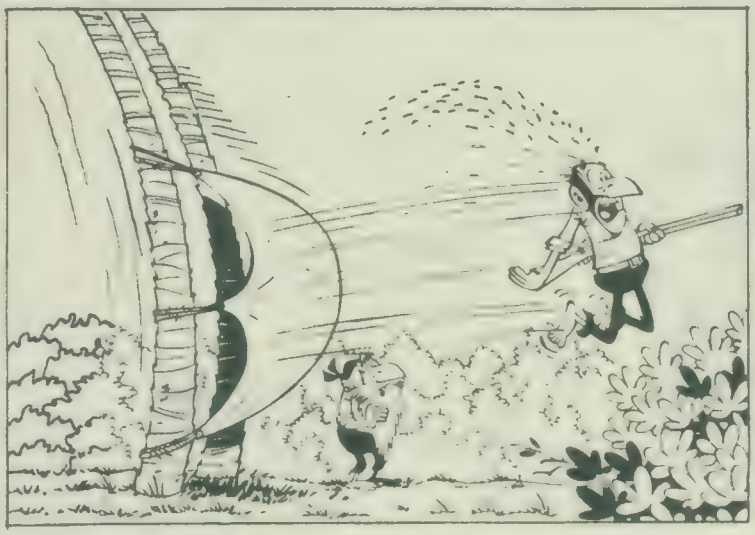

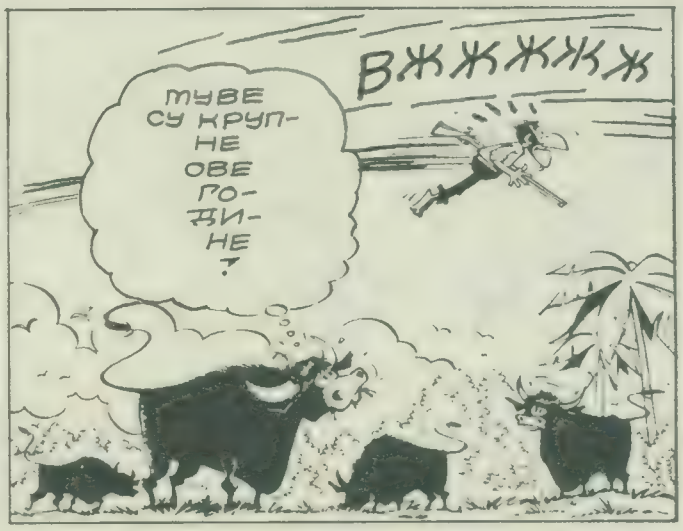
ВЖЖЖЖЖ
ТУВЕ СУ КРУПНЕ ОВЕ ГОДИНЕ?

ОБОРИЋЕ СВЕТСКИ РЕКОРД У СКОКУ УДАЉ?

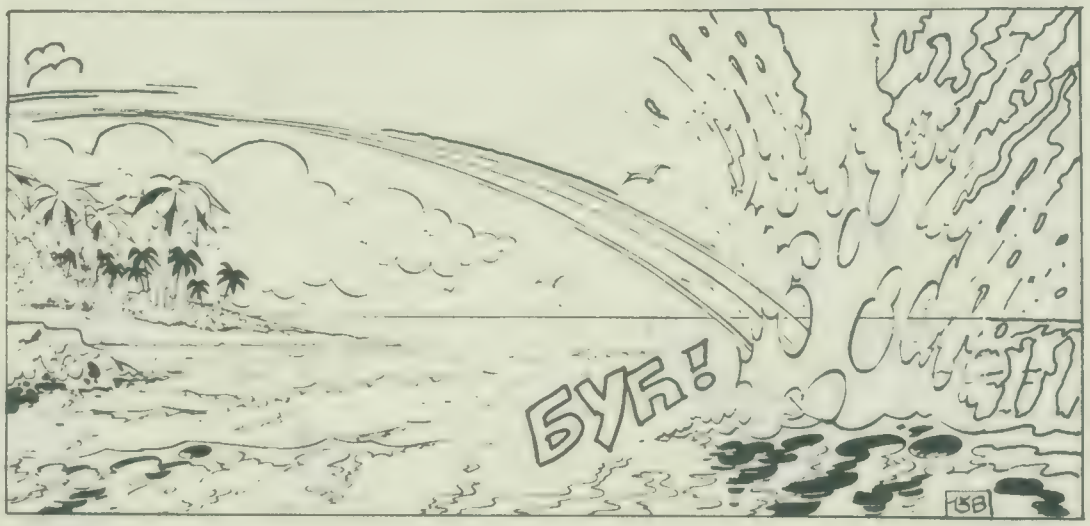
БУМ!

САД ТИ ЈЕ ЈАСНО ЗАШТО ЈЕ ЖИВОТ ПОВАЋА НА БИКОВЕ ТЕЖАК И НА СВОЈ НАЧИН ВЕЛИЧАНСТВЕН?

ДВА ЧАСА КАСНИЈЕ...
ПФФ? КОЛИКО САМ... ПФФ... ДЕДИЋЕ... УБИО БИКОВА... ПФФ...
НИЈЕДНОГ? ТВОЈ МЕТАК ПРОЛЕТЕО ЈЕ ПРЕВИСОКО КАО И ТИ?

УОСТАЛОМ, ЗА ВИТЕЗА КАКАВ САМ ЈА И НИЈЕ ПУШКА ВЕЋ МАЧ?
МАЧ?! ИДИОТЕ, НЕ ИДЕШ НА ДВОБОЈ, ВЕЋ У ЛОВ?

ЗНАМ ШТА ГОВОРИМ! ШПАНЦИ УБИЈАЈУ БИКОВЕ МАЧЕМ! ЈАЈЋЕ ДА ПОТРАЖИМО МАЧ!
ИМАМ УТИСАК ДА ЈЕ ПОТПУНО ШЕНУО?

ШТА ИХ ЈЕ? АКО НЕ МОЖЕШ ДА ГЛЕДАШ КРВ, ТИ ЗАЖМУРИ? САМО, СВАКИ ПУТ КАД ЧУЈЕШ „ХОП", ДОБАЦИ ТИ ЈЕДАН МАЧ И ВИКНИ „ОЛЕ"!
ВИШЕ НЕ ЗНА ШТА ГОВОРИ?

МУУУ?

НИШТА ТИ ТО НЕ ВРЕДИ, ДРУШКАНЕ?
САМО ЈЕДАН ПОТЕЗ СИГУРНОМ РУКОМ И... ГОТОВО ...

МУУУУ?
САД МЕ ЈЕ, ВАЉДА, РАЗУМЕО?
КЛОНК

ДА СЕ НИСИ МРДНУО?
САМО ШТО САМ ГА УГЛЕДАО, А ВЕЋ ТИ СЕ ПОПЕО НА ГЛАВУ!

ХЕЈ, СТАНИ! КО КОГА ЛОВИ?!

ОВАЈ ВО БАШ НЕМА СМИСЛА ЗА ХИЈЕРАРХИЈУ!
ТРАС!

ГЛЕ, ОПЕТ ШАМПИОН У СКОКУ УДАЉ!

ОВО ЈЕ БИО СКОК УВИС!

ПОЖУРИ МАЛО, СТАРА КОРЊАЧО! МОЈЕ ДОСТОЈАНСТВО ПАТИ!
БУДИ ЉУБАЗНИЈИ, ЈЕР МОГУ И ДА СЕ ВРАТИМ!

КРЦ
?

НЕЗАХВАЛНИК! ЧИНИМ МУ УСЛУГУ И ПЕЊЕМ СЕ ЗБОГ ЊЕГА, А ОН МЕ НЕ САЧЕКА!

ГДЕ СИ, НЕСРЕТНИЧЕ?
ТУ САМ, У ЛИШЋУ, КАТУФЛИРАН!

ДОБИЋЕШ ТИ СВОЈЕ ШТО СИ ТОЛИКО БЕЗОБРАЗАН ДА СЕ СКРИВАШ, А МЕНЕ ЗОВЕШ У ПОМОЋ!
ОХ! НЕ ПРЕТЕРУЈ!
ПАФ

МАЛО КАСНИЈЕ...
НИЈЕДНОГ! ИМАЛИ СТО САМО ПРОБНО ГАЂАЊЕ!
ХЕЈ, МОМЦИ, КОЛИКО СТЕ БИКОВА УБИЛИ?
АКО УОПШТЕ ЗНА ШТА ЈЕ ТО!

ОН ЈЕ КРАТКОВИЋ ЗА ПУШКУ, АЛИ УБИЈА БИКОВЕ УДАРЊЕМ ПЕСНИЦЕ!
ЗАИСТА, ИМА ПЕСНИЦЕ ОД КОЈИХ БИ СЕ И БИК УПЛАШИО!

...А МОЗАК МУ ЈЕ, СИГУРНО, ТАКАВ ДА МУ НИШТА НИЈЕ КАД ПАДНЕ СА ВИСИНЕ ОД 20 МЕТАРА!

А ЈА САМ МИСЛИЛАЦ И ШТО МОЈИ МИШИЋИ НЕ МОГУ, МОЖЕ МОЗАК!

ЗАТО ЋУ ОРГАНИЗОВАТИ НАЈВЕЋИ МОРУЋИ ЛОВ НА БИКОВЕ!

ВИДЕО САМ НА ОСТРВУ БРОДСКИ ТОП, А ЈА БАР ЗНАМ ДА ПУКАМ ИЗ ЊЕГА? ДЕДИЦЕ, СУТРА ПОЧИЊЕ ВЕЛИКИ ЛОВ!

СУТРАДАН...
НИЈЕ ЛОШЕ КАД МИСТИЛАЦИМА И МИШИЋЕ!

ПАЛИ!

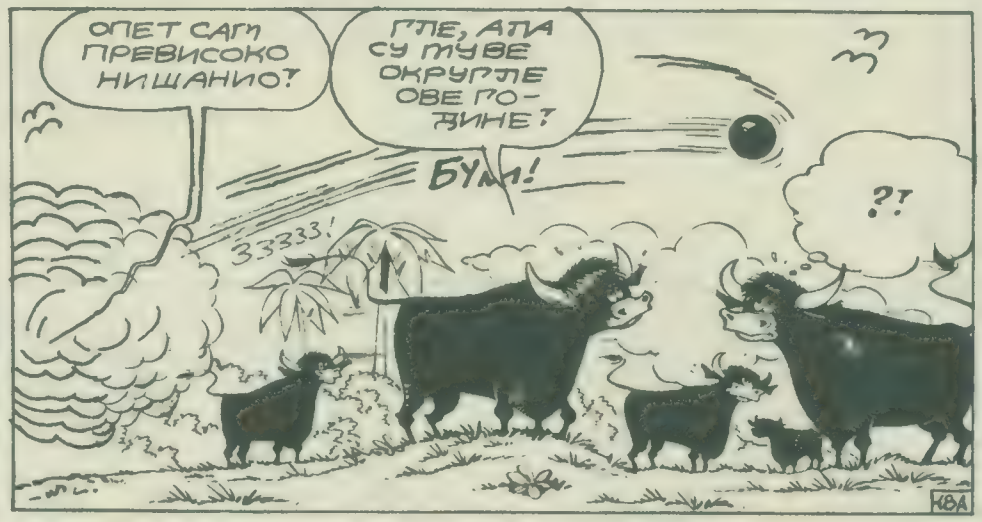
ОПЕТ САМ ПРЕВИСОКО НИШАНИО!
ГЛЕ, АЛА СУ МУВЕ ОКРУГЛЕ ОВЕ ГОДИНЕ!
БУМ!
ЗЗЗЗЗ!
?!

КРК
?
?

СКУПО ЋЕШ МИ ПЛАТИТИ ШТО СИ ПОЛОМИО ЈАРБОЛ!
НИСАМ ЈА, ВЕЋ ТОПОВСКО ЂУЛЕ, КАПЕТАНЕ!

КАКВО ЂУЛЕ?! НЕ РАТУЈЕМО?
МА КАД ВАМ КАЖЕМ?

ТОП НА МОРУ!!! МОРАМ ДА ИЗВИДИМ?

НАПРЕД! ЈАЧЕ ВЕСЛАЈ!

ЈЕСТЕ ЛИ ВИ МАЛО-ЧАС ИСПАЛИЛИ БУЉЕ?!
ХМ... А ЗАШТО ПИТАТЕ!

ЧЕСТИТАМ НА ПРЕЦИЗНОСТИ!
НЕ ЉУТАЈТЕ! ПУЦАО САМ ПРЕВИСОКО!
19А

ПОГОДИЛИ СТЕ МИ ГЛАВНИ ЈАРБОЛ! ДОЗВОЛИТЕ ДА ВАМ ЈОШ ЈЕДНОМ ЧЕСТИТАМ...
ХЕ... ОВАЈ...
ТАЈ ЈЕ ЉУД!

ЕВО ТИ!

ТАКО!
ДИНГ ДОНГ
ДИНГ ДОНГ

ДРУГИ ПУТ КАД НИШАНИТЕ, СЕТИТЕ СЕ ДА ИМА ЉУДИ НА МОРУ!
СА ШПАНЦИМА НЕ ВРЕДИ ДИСКУТОВАТИ...

ПИТАМ СЕ КОЛИКО ЛИ ЈЕ БИКОВА УБИЛО! МОЈЕ УНУЧЕ! ДА ВИДИМ!
16
19В

ИТА ДА НАПРАВИТ ГУЛАЋ, И ТО ИЗ ЈЕДНОГ КУГА?

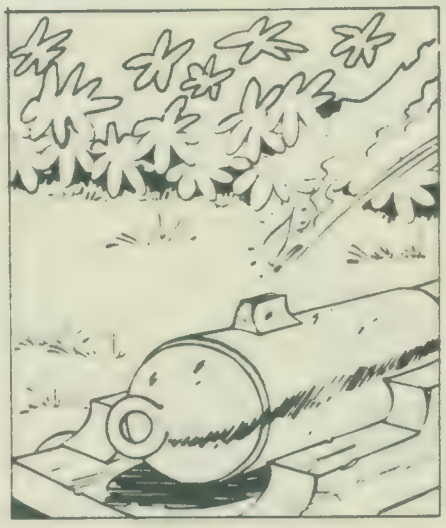

БАШ САМ ГЕНИЈЕ! ЈЕДИНА ЋЕ ДА СЕ ПОНОСИ...

БУУМ!

ГЛЕ, МАЛИША УСАВРШАВА ТЕХНИКУ СКОКА УДАЋ!

ШТО СУ СМЕШНЕ МУВЕ ОВЕ ГОДИНЕ?
ЗЗЗЗЗ?

БОЉЕ ДА СЕ ВРАТИМ У ЛОГОР?

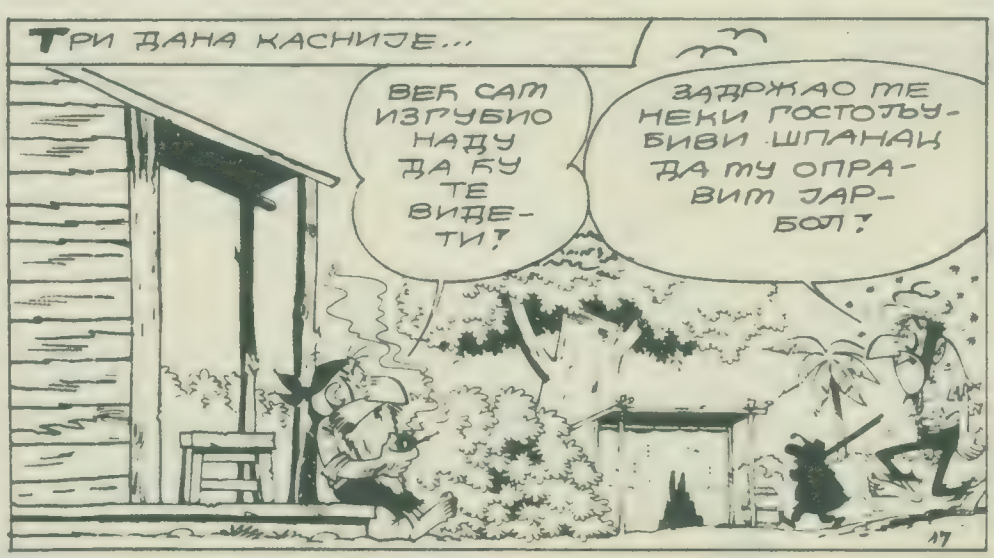
ТРИ ДАНА КАСНИЈЕ...
ВЕЋ САМ ИЗГУБИО НАДУ ДА ЋУ ТЕ ВИДЕТИ!
ЗАДРЖАО МЕ НЕКИ ГОСТОЉУБИВИ ШПАНАЦ ДА МУ ОПРАВИМ ЈАРБОЛ!

ПРИЧАЈ МИ ШТА СЕ ДЕСИЛО?
ДЕДИЦЕ, ТИ ЗНАШ ДА НИКАД НЕ ПРИЧАМ О УСПЕСИМА КОЈЕ ДРУГИМА ЧИНИМ?

ОСИМ ТОГА, У ОВИМ ГОДИНАМА МОГУ ДА ПТИВАМ ТРИ ДАНА АКО ТИ СЕ ХОЋЕ!!!

НЕ ДЕРИ СЕ НЕОТЕСАНКО! ЧЕКАТ ЋЕ ТРИ ДАНА ДА БИХ СЛУШАО ДРЕКУ!
ПАФ

КАКВО ЗАДОВОЉСТВО ВРАТИТИ СЕ СВОЈИМ МИЛИМА И ДРАГИМ...
РЕКАО СИ ДА СИ НЕШТО СМИСЛИО?

ДА ЧУЈЕМО, МАЛИША!
КЛОПКА, ДЕДИЦЕ! КЛОПКА ЈЕ ОСНОВА СВАКОГ ЛОВА НА ДИВЉЕ ЖИВОТИЊЕ!

ИСКОПАЋУ ОГРОМНУ РУПУ У КОЈУ ЋЕМО НАГОНИТИ СВЕ БИКОВЕ!

ЧИСТО СУМЊАМ!
СУМЊАЛИЋЕ МАТОРА! СУТРА ЋЕШ ПРИСУСТВОВАТИ ЛОВУ СТОЛЕЋА!

У ТВОМ ОДСУСТВУ СТИГАО ЈЕ ЈЕДАН БРОД!
ЈЕ ЛИ!

ЗНАШ ЛИ КО СЕ ИСКРЦАО?
НЕ, ПОШТО НЕ ЧИТАМ НОВИНЕ ДОК ПЛИВАМ!

НИК И СЕБАСТИЈАН!
ШТАААА?!

ШТА ТРАЖЕ ОВДЕ?!
КУПУЈУ КОЖУ ЗА ЦИПЕЛЕ КРАЉЕВЕ ГАРДЕ!

И ОД СТОТИНУ ОСТРВА, ГДЕ СЕ ИСТО ОВАКО ЛОВИ, ИЗАБЕРУ БАШ НАШЕ!
ТИ СТО ПОД ЗАШТИТОМ ЛОВАНА!

ПОЗНАТО ТИ ЈЕ!

СУТРАЂАН...

И ПОРЕЂ СВИХ ТЕШКОЋА ЦРНА БРАДА ЈЕ РЕШИО ДА УНИШТИ БИКОВЕ...

ОВАКО „УВИЈЕНИМ" АПАТОМ НЕЋУ ПРАВИТИ БУКУ!

СРЕЋОМ, КОПАЊЕ РУПЕ ЈЕ ДОСТА ЛАК ПОСАО...

АЈОЈ!

ЗВЕК!

... КАД СЕ ПРАВИЛНО РАДИ...

БОЉЕ ДА САМ ДРЖАЋЕ УТОТАО!

ЗА ТО ВРЕМЕ...

ЗНАЧИ, КОД ВАС ЈЕ ЦРНА БРАДА?! ЗНАТЕ ЛИ ДА ЈЕ ТО ОПАСНИ ГУСАР?!

ЗНАМО! САМ НАМ ЈЕ РЕКАО!

МОРАМО ДОБРО ДА ЧУВАМО СВОЈ БРОД, ЈЕР ЦРНА БРАДА ЈЕ ПРАВА НАПАСТ ЗА БРОДОВЕ!

КАКО ПРОВОДИ ВРЕМЕ?

ПРАВИ СЕ ДА НАМ ПОМАЖЕ, А У СТВАРИ ХОЋЕ ДА ПОБИЈЕ СВЕ НАШЕ БИКОВЕ ДА БИСМО МУ СЕ ПРИДРУЖИЛИ!

ШТА?!

ТАЈ РАД НЕМА МИРА АКО НЕ ПРАВИ НЕКО ЗЛО!

НЕ БРИНИТЕ! ОН НЕ ЗНА ДА ЗА УБИЈАЊЕ БИКОВА ТРЕБА БИТИ ЛОВАЦ-БУКАНИР, А ОН ЈЕ ДАЛЕКО ОД ТОГА!

ОСИМ ТОГА, НЕМАМО НАМЕРУ ДА ЈУРЦАМО МОРИМА ПОД КОМАНДОМ ТОГ ПАЈАЦА!

ЛЕПО ЈЕ БИТИ ИНТЕЛИГЕНТАН, АЛИ И МИШИЋИ НИШТА НЕ БИ СМЕТАЛИ!

КАД ОВДЕ ОБАВИМ СТВАР, НИКАД ВИШЕ НЕЋУ ЈЕСТИ БИФТЕКЕ!

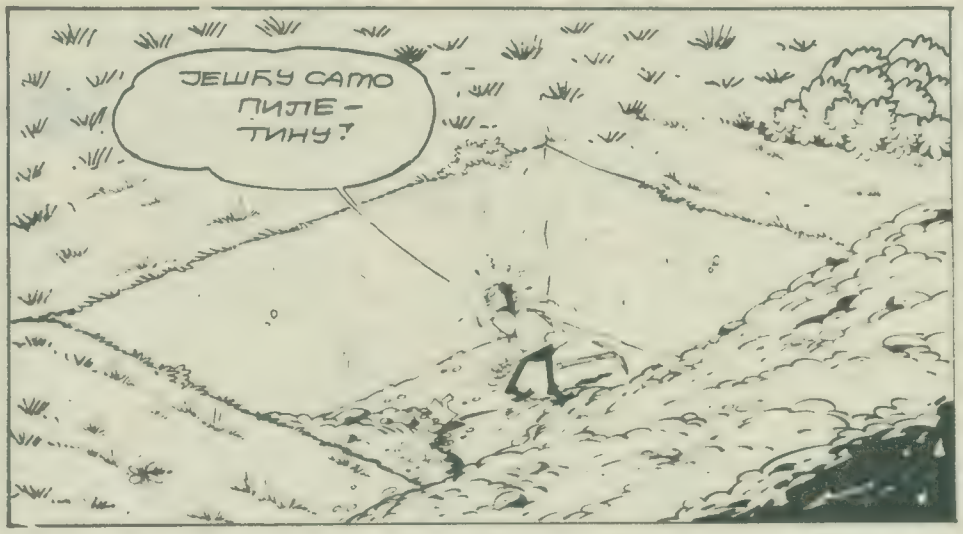
ЈЕШЋУ САМО ПИЛЕТИНУ!

ИЗМЕЂУ МЕНЕ И БИКОВА СВИ СУ МОСТОВИ СРУШЕНИ!

ГОТОВО! А САД НАПОЉЕ!

ПРВО АЛАТ!

А САД ЈА!
?!?

АЛИ... КАКО ДА СЕ ПОПНЕМ?!

БАШ САМ ГЛУП! ГЛУП! ГЛУП! БАР ДА САМ ОСТАВИО АШОВ ДА УСЕЧЕМ СТЕПЕНИНЕ!

ПА ТО ЈЕ СТРАШНО... ДА СЕ ВУЧЕМ ТУ ПО БЛАТУ!

АЛИ, СВАКИ ГЕНИЈЕ ПОНЕКИ ПУТ ЈЕ РАСЕЈАН!

ЗА ТРЕНУТАК - ДВА, МОЈ ГЕНИЈАЛНИ МОЗАК СМИСЛИЋЕ НЕШТО!
НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ ...

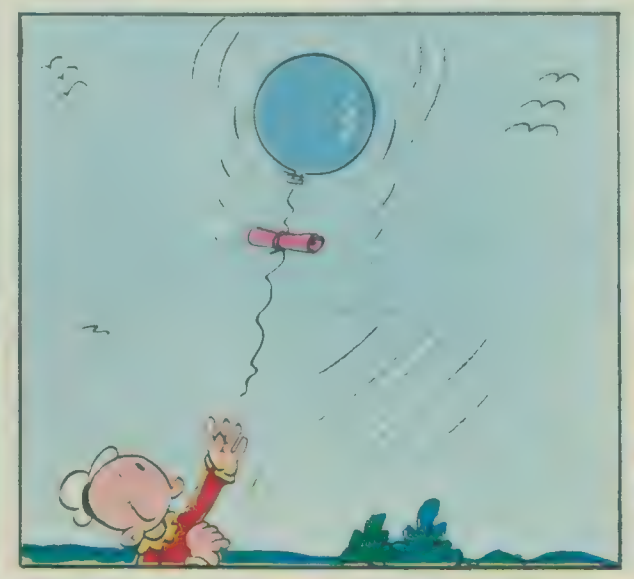

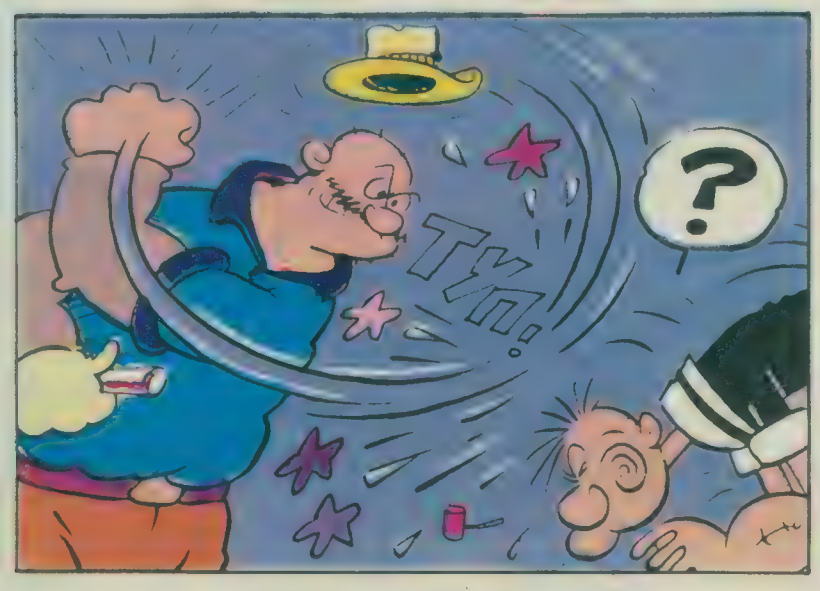

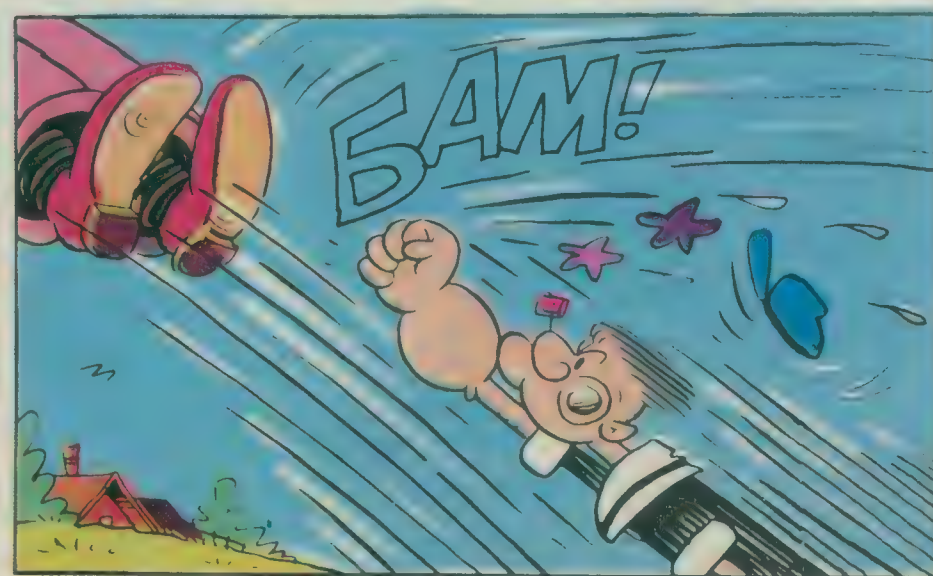

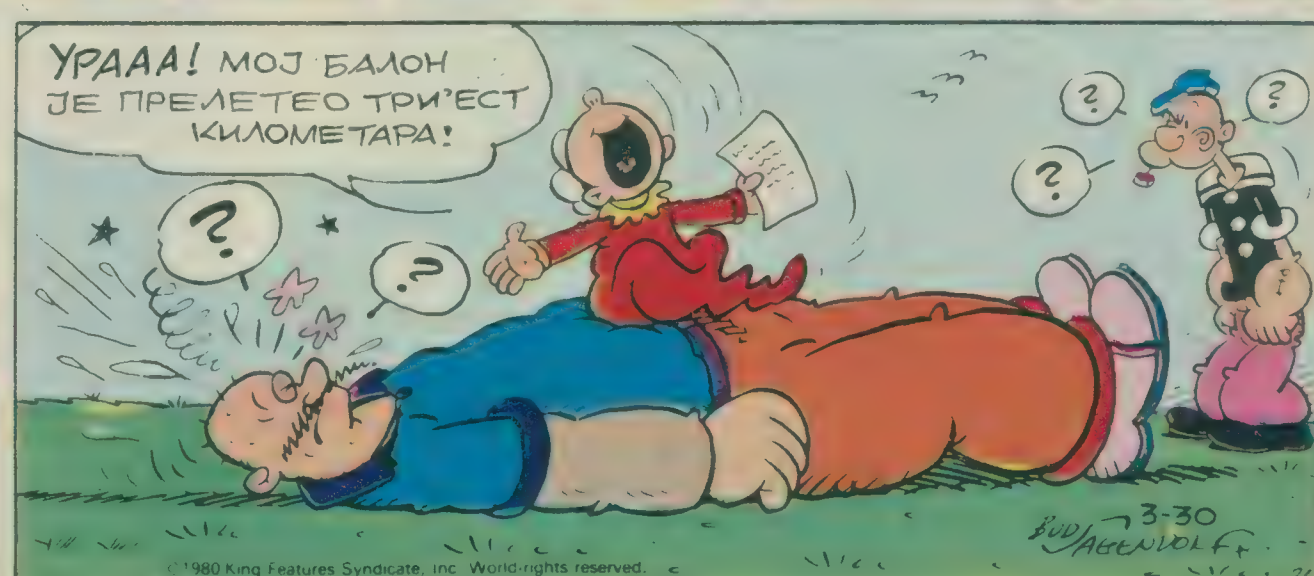

©1980 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

КАКО СЕ ТО РАДИ

СНИМИТЕ ФИЛМ

Који формат пројектора

ПОСТОЈИ ЛИ ВИШЕ ВРСТА ПРОЈЕКТОРА ЗА 8мм ФИЛМ?

ЈЕДНИ ПРИМАЈУ САМО СУПЕР-ОСМИЦУ, А ДРУГИ СВЕ ВРСТЕ ОСМИЦЕ!

ПРИТИСНИТЕ ДУГМЕ ДА БИСТЕ ПРОМЕНИЛИ ФОРМАТ. СУПЕР-8 ПРИКАЗУЈЕ САМО ИСТОИМЕНИ ФИЛМ, АЛИ ЈЕ ЈЕФТИНИЈИ.

И пројектори имају зум-објективе

ПОМОЋУ ЗУМА МОЖЕШ ДА МЕЊАШ ВЕЛИЧИНУ ПРОЈЕКТОВАНЕ СЛИКЕ БЕЗ ПОМЕРАЊА САМОГ ПРОЈЕКТОРА!

ЕФЕКТИ ЗУМА

Екран или платно?

ПРОЈЕКТОР СА УГРАЂЕНИМ ЕКРАНОМ СЛИЧАН ЈЕ ТЕЛЕВИЗОРУ И ВРЛО ЈЕ ПРАКТИЧАН!

КЛАСИЧАН ПРОЈЕКТОР ОМОГУЋАВА НАЈБОЉУ СЛИКУ–

... КОЈА НА ВЕЛИКОМ ПЛАТНУ ДЕЛУЈЕ УПЕЧАТЉИВО.

Брзина пројектовања

НАЈВАЖНИЈЕ ДВЕ БРЗИНЕ: ЗА АМАТЕРСКЕ ФИЛМОВЕ (18 КВАДРАТА У СЕКУНДУ) И ЗА ПРОФЕСИОНАЛНЕ КОЈЕ КУПУЈЕШ ИЛИ ИЗНАЈМЉУЈЕШ (24 КУ/СЕК.)

ПРИ БРЗИНИ МАЊОЈ ОД 18кв/сек. КРЕТАЊЕ СЕ УСПОРАВА. ТО ЈЕ ПОГОДНО ЗА ПРОУЧАВАЊЕ РАДЊЕ ИЛИ ЗА ТРИКОВЕ!

КРЕТАЊЕ СЕ УБРЗАВА ПРИ БРЗИНИ ВЕЋОЈ ОД 18кв/сек. ОДРЕЂЕНА СЦЕНА ТАКО СЕ ЛАКШЕ ПРОНАЛАЗИ!

НЕПОМИЧНО | НОРМ. КРЕТАЊЕ | УСПОРЕНО КРЕТАЊЕ

АКО СУ ВАМ ВАЖНЕ МАЊЕ БРЗИНЕ ОДАБЕРИТЕ ПРОЈЕКТОР КОЈИ НЕ ТРЕПЕРИ И НЕ ДАЈЕ МУТНУ СЛИКУ.

на прагу 21. века

ПЛАЕРОДРОМИ

Идеја није нова ако се има у виду да су још од почетка овог века у употреби бродови, носачи авиона, који су такође једна врста плаеродрома. Данас носачи могу да приме и по 80 авиона и имају посаду која понекад броји преко 4 хиљаде људи.

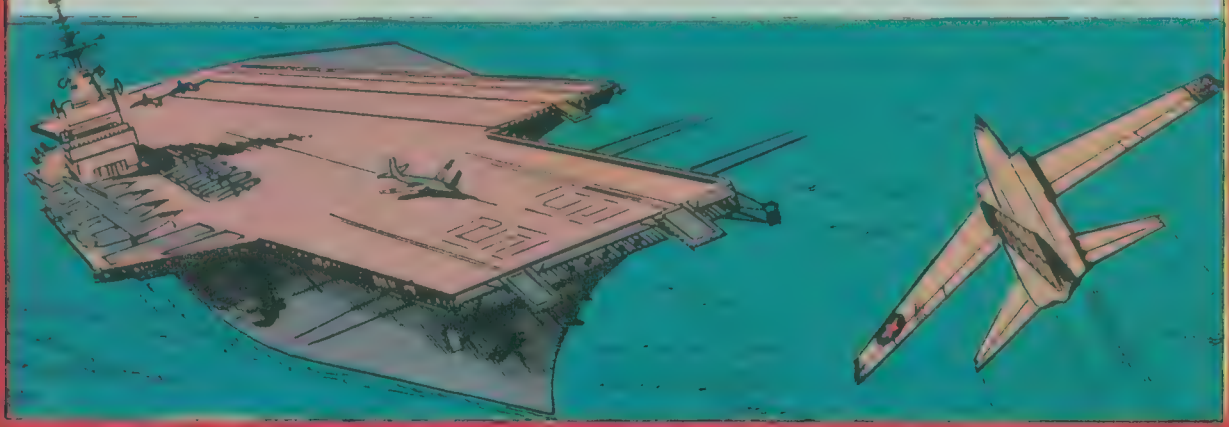

Реч је о пловећим **аеродромима**. Идејни пројект урадио је професор Салвадори са Колумбијског универзитета у САД. Њим је предвиђена изградња писта од пренапрегнутог бетона који би се уз помоћ ваздушних комора одржавао на површини воде, док би се простор за авиотерминал налазио испод писта.

Плаеродроми би сигурно смањили гужву у копненом саобраћају, буку над градовима и загађивање ваздуха.

Са две паралелне писте дужине око 4 километра плаеродроми би, при таласима висине до 15 м и ветру брзине до 200 км на сат, омогућили око 100 безбедних слетања и узлетања сваког сата.

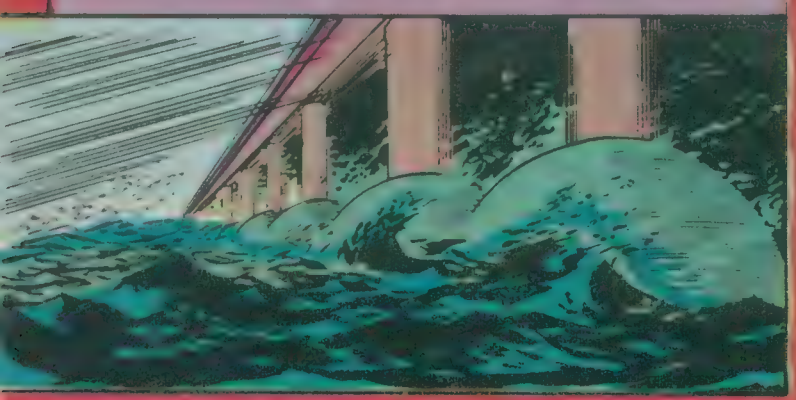

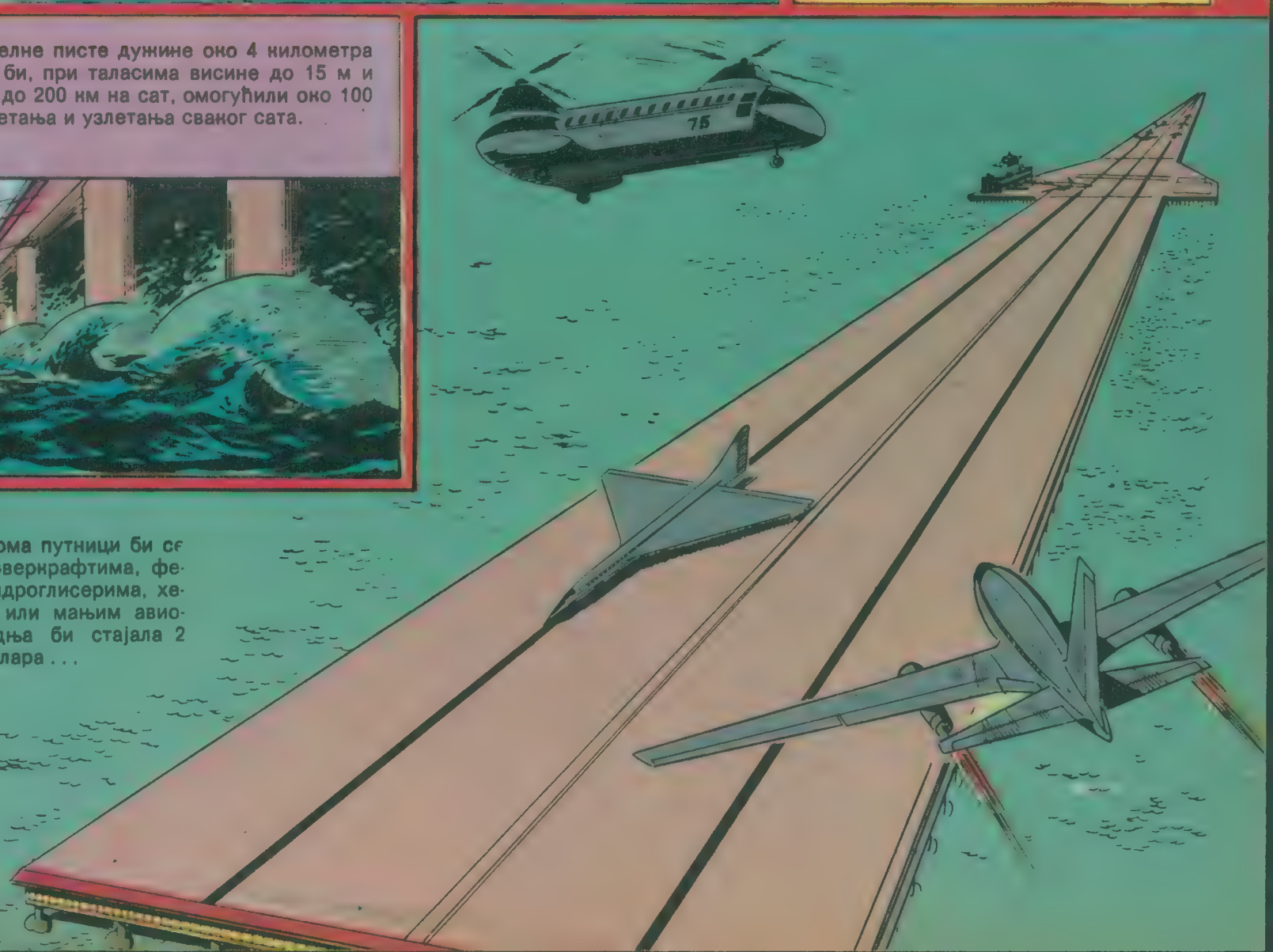

До плаеродрома путници би се превозили ховеркрафтима, фериботима, хидроглисерима, хеликоптерима или мањим авионима. Изградња би стајала 2 милијарде долара . . .

КОЛИКО ЈЕ СИГУРАН ЏАМБО-ЏЕТ

ЛЕТЕТИ ИЛИ НЕ

Упркос повременим ваздушним удесима, авионски превоз несумњиво представља најбезбеднији вид саобраћаја. Ипак, због изузетно великог броја жртава у свакој катастрофи, ваздухопловне трагедије изазивају веће узбуђење јавности него стотине и хиљаде других страдања на земљи. Свака авионска несрећа дуго се памти и коментарише и на многе људе оставља тако застрашујући утисак да се свечано заклињу како више никада неће крочити у авион.

Модерна цивилизација више се не може замислити без „челичних птица" којима се за свега један дан стиже и у најудаљенији део света. **Само прошле године светске авионске компаније превезле су петину становништва земљине кугле. Мада се из године у годину број ваздушних путника повећава, жртава је процентуално све мање.**

Стручњаци процењују да је то резултат ригорозне контроле ваздушног саобраћаја. Сви пилоти подвргавају се стручним и медицинским тестовима сваких шест месеци, а авион се детаљно прегледа пре сваког узлетања. За све важније делове летелице постоји и досје — лични картон у коме су записани подаци када је произведен, када и колико пута контролисан, када мора да се замени и када је замењен.

ЗАМОР МАТЕРИЈАЛА

Несреће се ипак дешавају. По статистичким проценама, у 90 до 95 одсто случајева за удес је крив човек али, на жалост, има и случајева када је кривица до произвођача који, у трци да пре конкуренције лансирају неки нов тип авиона на тржиште, не поверавају увек најсавесније поједина нова техничка решења. О томе најбоље сведочи прошлогодишњи удес америчког авиона DC-10 на чикашком аеродрому у којем је изгубило живот 273 путника и чланова посаде.

Узрок те катастрофе без иједног преживелог готово је несхватљив. Услед „замора материјала", после свега 19 хиљада часова летења — просечни век овог типа авиона износи 80 хиљада часова летења — сломио се **један од два шрафа** који држе конструкцију мотора испод левог крила, **мали делић, дугачак свега 10 сантиметара**. Потиснут сопственом снагом мотор је полетео навише, ударио у репни део авиона и уништио задње команде.

Трагедија ваздушне грдосије чији је узрочник обичан шраф, узбудила је не само стручњаке за авионски саобраћај већ и читаву светску јавност. Авион, толико хваљен последњих година, за трен ока нашао се на оптуженичкој клупи.

ПРЕРАНА СЕНИЛНОСТ

Свега недељу дана касније, Амерички федерални суд донео је наредбу да се сви DC-10 приземе „до даљег", а у стотинама хангара широм света на хиљаде инжењера и техничара бацило се на исцрпљујући посао детаљног преиспитивања авионских делова. Резултати истраге су познати. Авиони DC-10 наставили су да лете, а јавности је остало да нагађа да ли је неисправних шрафова било и на другим апаратима тог типа.

На жалост, конструкциона грешка која је изазвала удес на чикашкој „десетки" није једина пронађена на овом типу авиона. Марта 1974. године, надомак Париза, срушио се DC-10 једне турске авионске компаније и са собом однео у смрт 345 путника. Узрок несреће и тада је била техничка грешка. За време лета отворила су се неисправно забрављена врата пртљажника и под путничке кабине је попустио услед наглог смањења притиска у пртљажном простору. Како су том приликом покидане и командне везе са кормилама у репу, трагедија је била неминовна.

Први тип авиона код којег је примећена „прерана сенилност", како стручњаци у жаргону називају конструкционе недостатке летелица, био је британски **трајдент**. На неколико ових авиона, већ после 7 до 8 хиљада часова летења, примећене су напрслине на крилима због којих им је одмах одузета даља „летачка дозвола".

Код свих авиона, чак и оних који читавог свог века саобраћају само на краћим релацијама **где је број слетања и узлетања — критичних момената лета — веома велики, конструкција не би смела да покаже ни најмању неправилност за пуних 30 хиљада часова**.

И СИМУЛАТОРИ ИМАЈУ МАНЕ

Конструкционе грешке на **трајденту** откривене су, срећом, пре него што су могле да изазову катастрофална оштећења на авиону у току самог лета. Сви британски **трајденти** затворени су у хангаре где су неколико месеци вршене техничке исправке које су обухватиле и веома крупне измене као што је **скраћивање крила**. Упркос свим конструкционим препрвкама, ни нови **трајдент** није био савршен. Због озбиљних „техничких слабости" — тако је бар гласило званично обавештење издато јавности — повучен је знатно раније него што је било планирано, наравно, уз велике материјалне губитке.

Док су се **трајденти** још увек налазили у саобраћају, један други тип авиона почео је да показује прве знаке умора. Био је то **мек донел даглас DC-8**, не тако далеки предак данашњег DC-10. Занимљиво је да су се напрслине примећене у конструкцији овог авиона налазиле управо на оном месту где је пронађено и кобно оштећење чикашке „десетке" — на споју носача мотора са крилом.

Срећом, технички недостаци **DC-8** јавили су се само код два типа овог авиона са ознакама **супер 62** и **супер 63**. Остале „осмице" стекле су током летачке каријере репутацију безбедних и веома издржљивих авиона чије је одржавање знатно олакшано добро замишљеном и изузетно стабилном конструкцијом.

КРИВАЦ ЗА КАТАСТРОФУ АВИОНА ДЦ-10 НА ЧИКАШКОМ АЕРОДРОМУ ЈЕ ЈЕДАН ОД ДВА ШРАФА КОЈИ ДРЖЕ МОТОР ИСПОД ЛЕВОГ КРИЛА. ШРАФ СЕ СЛОМИО, МОТОР ПОЛЕТЕО НАВИШЕ, УДАРИО У РЕП И УНИШТИО ЗАДЊЕ КОМАНДЕ

Авион типа **DC-10** уведен је у употребу тек 1971. године. Брижљиво пројектована и темељно испитана конструкција требало је да представља савршенство. Ипак, грешка се поновила. Зашто и како није примећена пре него што је дошло до катастрофалног удеса у Чикагу, до данас, је остало необјашњено.

Јер, чак и да у конструкцији летелице постоји нека неправилност, она би морала да буде откривена у току оне **две године пре пуштања у лет** када се свака „ваздушна беба" тестира на специјалним симулаторима који прецизно дочаравају оптерећење и сваку непредвиђену ситуацију у којој авион може да се нађе у току лета.

Једино прихватљиво објашњење је да и систем за „симулаторско дотери-

вање" летелица има својих мана. А ако се ова поразна констатација покаже као тачна, биће доведена у питање безбедност читавог ваздушног саобраћаја.

И док велике компаније преиспитују авионске симулаторе и размишљају о новим бољим системима за тестирање авионске конструкције, води се брижљива истрага о свим удесима џамбо-џетова — великих млазних авиона — у последњих десетак година откад су уведени у саобраћај.

ГРОМ УДАРИО У КРИЛО

На црном списку само од 1973. године нашло се осам **боинга 747**, шест **DC-10** и два **локид тристара**. Занимљиво је да **боинг 747** који је у овом периоду имао највећи број катастрофа, саобраћа на веома дугим линијама и има знатно мањи број узлетања и слетања него друга два типа авиона.

Већина **боингових** удеса, међутим, несрећан је стицај разних околности. Два авиона експлодирала су од подметнутих бомби као „жртве" терористичких акција, а друга два потпуно су уништена у међусобном судару на аеродрому Тенерифе у Шпанији, највећој несрећи у историји ваздухопловства са трагичним билансом од 578 настрадалих путника и чланова посаде.

Трагедију **боинга 747** иранске компаније који се маја 1976. године срушио у близини Мадрида вероватно је проузроковао **удар грома у крило авиона** у коме су се налазили остаци специјалног JP-4 горива. Ово гориво сматра се, иначе веома опасним и ретко се употребљава у авионском саобраћају.

И један авион типа **локид тристар** изгорео је пуким случајем и то док се налазио у хангару. Пожар је, како је касније утврђено, изазвала непажња чистачице која је на под бацила неугашен опушак.

У свим наведеним случајевима узорок несреће није се могао предвидети, а тип и конструкција авиона нису имали никаквог удела у трагедијама.

ПРСКАЊЕ ГУМЕ НА ТОЧКОВИМА

Црни досје авиона типа DC-10 изгледа, међутим, сасвим другачије. Поред два фатална удеса у Паризу и Чикагу, још четири авиона доживело је трагичну судбину управо због техничке грешке на апарату.

Марта 1978. године једној „десетки" америчке компаније „Континентал ерлајнз" док је рулала на писти после су две гуме на точковима. Схвативши да неће моћи да узлети, пилот је покушао да успори кретање челичне грдосије, али није успео да одржи контролу над апаратом. Авион је слетео с писте а његов стајни трап, који се одвојио од носеће конструкције, пробио је резервоаре за гориво и тренутно изазвао пожар. У несрећи су изгубила живот два лица, а остали путници су, захваљујући брзој и ефикасној интервенцији посаде и аеродромских спасилачких екипа, евакуисани пре него што је авион потпуно изгорео.

Сличан удес доживео је и **DC-10** компаније „Оверсиз Нешнал Ервејз" на Кенедијевом аеродрому у Њујорку. И овај авион потпуно је уништен у пожару који је уследио после неуспелог узлетања.

Иако ниједан други млазњак није уништен под сличним околностима, прскање гума на точковима представља озбиљан проблем код свих типова авиона, нарочито када је спољна температура веома висока или када је летелица знатно оптерећена.

Ипак, до сада није направљена ниједна компаративна анализа стабилности рулања код три највећа типа млазних авиона, иако би оваква упоређивања сигурно била од велике користи за даља усавршавања свих џамбо-џетова

СИСТЕМ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ТРАГЕДИЈА

И несреће друга два авиона типа **DC-10**, у Бостону и Истамбулу, имају неких заједничких тачака. У оба случаја до трагедије је дошло услед стрмог и веома наглог спуштања авиона. Иако су код оба удеса највећу улогу одиграли неправилно вођење авиона и изузетно снажан ветар, не треба заборавити да је „десетка" својом конструкцијом готово „предодређена" за овакав начин слетања.

О овој чињеници свакако треба повести више рачуна јер ће се и **локид тристар**, који има веома сличне конструкционе одлике, у својих 1,7 милиона часова лета и најмање милион слетања, сигурно бар једном наћи у сличној ситуацији

Локид тристар се од „десетке" највише разликује по веома специфичном **систему за контролу висине који, у тренуцима принудног слетања, може бити од пресудне важности за спречавање трагедије.** Можда је баш захваљујући овим уређајима, **тристар**, бар по статистикама несрећа, имао успешнију каријеру од својих конкурената. Па ипак, ни за контролне уређаје на различитим типовима млазњака нису вршена никаква упоредна испитивања и анализе.

Авионске несреће неминован су данак модерној цивилизацији. И мада су за њих у великом броју случајева више криви људи него техника, статистике јасно показују да се из свих несрећа авиона типа **DC-10** и неколико удеса на друга два највећа млазњака на свету не може са сигурношћу искључити ни могућност конструкционе грешке. Ова чињеница не сме да се занемари јер, ако би се, како се то обично ради, све приписало само „злој срећи", безбедност авионског саобраћаја били би озбиљно доведена у питање.

М. Ш.

УДЕСИ ВЕЛИКИХ МЛАЗНИХ АВИОНА

МЕК ДОНЕЛ ДАГЛАС DC-10, 280 апарата у саобраћају, 3,6 милиона часова летења:

Иберија	Децембар 1973. Бостон	без жртава
THY Туркиш Ервејз	Март 1974. Париз	347 погинулих
Оверсиз Нешнал	Новембар 1975. Њујорк	без жртава
Оверсиз Нешнал	Јануар 1976. Истанбул	без жртава
Континентал АЛ	Март 1978. Лос Анђелес	2 погинула
Америкен Ерлајнз	Мај 1979. Чикаго	273 погинула

БОИНГ 747, 360 апарата у саобраћају, 6,5 милиона часова летења:

Луфтханса	Новембар 1974. Најробі	59 погинулих
Иранијан Ер Форс	Мај 1976. Мадрид	погинула посада
Ер Франс	Јун 1976. Бомбај	без жртава
Пан Америкен и KLM	Март 1977. Тенерифе	578 погинулих
Ер Индиа	Јануар 1978. Бомбај	213 погинулих

Два авиона уништена у терористичким акцијама.

ЛОКИД ТРИСТАР, 145 апарата у саобраћају, 1,7 милиона часова летења:

Истерн Ерлајнз	Децембар 1972. Еверглејдз	99 погинулих

Један авион изгорео у пожару који је избио у хангару.

ОБОГАТИТЕ СВОЈЕ ЗНАЊЕ ОВИМ ИЗУЗЕТНИМ КЊИГАМА!

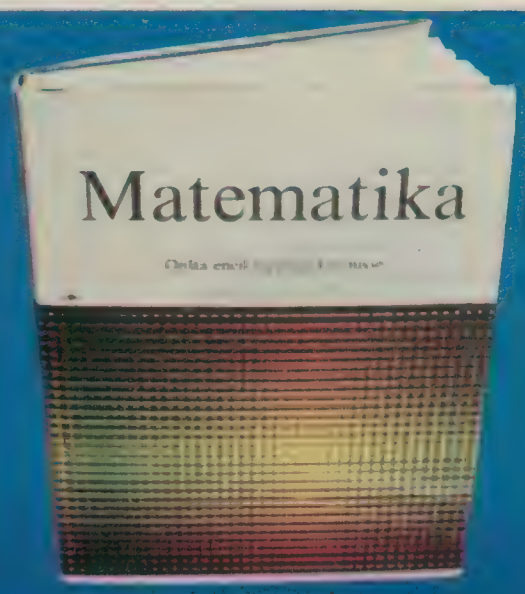

1. МАТЕМАТИКА

Ова књига омогућава свим ученицима да лако и брзо савладају све тешкоће из области математике. У преводу наших познатих математичара она представља математички део „Опште енциклопедије Larousse".
Књига је штампана латиницом, формата 23 x 30 цм, у тврдом повезу са пластифицираним омотом.
Цена 300. — динара

2. БИБЛИОТЕКА „АТЛАСИ ЗНАЊА"

Јединствена врста ђачке енциклопедије која обухвата 10 илустрованих књига из свих области наука. АТЛАСИ ЗНАЊА прилагођени су наставним плановима и програмима основних и средњих школа.
Књиге су штампане ћирилицом на квалитетној хартији, свака књига има око 100 страна од којих 50 са илустрацијама у боји.
Цена комплета 600. — динара

3. ЕУРЕКА

Илустрована историја проналазака од точка до компјутера.
Пуна богатих и изванредно одабраних фотографија, цртежа, података и несвакидашњих анегдота ЕУРЕКА је узбудљива прича о проналасцима који су изменили људску историју.
Штампана ћирилицом, формата 25 x 31 цм, 248 страна текста, 818 илустрација, у тврдом повезу са пластифицираним заштитним омотом у боји.
Цена 560. — динара

4. ОТКРИЋА И ИСТРАЖИВАЊА

ОТКРИЋА И ИСТРАЖИВАЊА спадају у научно-популарну врсту књижевности која у последње време побуђује све шире читалачко интересовање. Пет изузетних богато илустрованих књига енциклопедијског формата, пуних узбудљивог текста са више од 2.000 илустрација у боји: ПОЧЕТАК ИСТРАЖИВАЊА, НОВИ СВЕТ, ЗЕМЉА ЗАЧИНА И БЛАГА, ТАЈАНСТВЕНИ КОНТИНЕНТИ и ПОСЛЕДЊЕ ГРАНИЦЕ.
Цена комплета 2.800. — динара

Књиге можете купити сваког радног дана до 15 часова у ИРО „ВУК КАРАЏИЋ", Краљевића Марка број 9, тел. 620-371, а можете их купити и у нашим представништвима у Новом Саду – Лазе Костића 22, тел 20-339, Сарајеву – Симе Милутиновића 10, тел 22-773, Светозареву – Славке Ђурђевић 66. – згр. Б – 3, тел. 23-313 и у Загребу – Николе Тесле 14/III, тел. 410-525.

Издавачка радна организација „ВУК КАРАЏИЋ"
Београд, Краљевића Марка број 9

П. З. 23. 5. 1980

НАРУЏБЕНИЦА

Неопозиво наручујем књиге под бројевима. .....
ЗА ГОТОВО – плаћање поштару приликом пријема књига

НА ОТПЛАТУ – у ..... месечних рата почев од ..... 1980 год.
Рате ћу отплаћивати редовно, најкасније до 10-ог у месецу по пријему књига, рачуна и одговарајућег броја уплатница „Вук Караџић" Најмања месечна рата износи 150 – динара. Камата ће ми се обрачунати према броју рата и важећим законским прописима (**Непотребно прецртати**)

У случају спора признајем надлежност општинског суда у Београду.

Презиме, очево име и име .....

Место и година рођења .....

Занимање .....

Поштански број и место становања .....

Улица и број ..... Телефон .....

Назив и адреса радне организације .....

Овера о запослењу за купце на отплату

Потпис купца

Бр. л. карте ..... Издата од СУП-а .....

Пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије

нова
гума за жвакање

пут око света

Ја сам путник око света
Мали слонић који шета...
Скоро цела планета у
НОВОЈ гуми за жвакање
ПУТ ОКО СВЕТА

Пошаљите 10 насловних страница кутије и добићете албум
за слике застава и градова света
из НОВЕ гуме за жвакање ПУТ ОКО СВЕТА

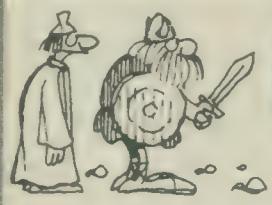

ХИТ ☆☆☆ СТРАНА

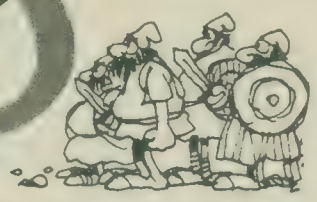

БУМТАУН РЕТС (BOOMTOWN RATS)

Пре извесног времена у нашим продавницама плоча појавио се сингл БУМТАУН РЕТСА »Не волим понедељке« (»I don't Like Mondays«). Плоча је изишла са великим занашњењем, али сигурно ће многи љубитељи овог састава пожелети да имају ово изузетно остварење у својој дискотеци.

У међувремену, чланови групе били су изузетно активни. Још крајем прошле године појавио се у продаји њихов албум »Фина уметност изрођавања« (»The Fine Art of Surfacing«) који је, и поред тога што су га критичари лоше оценили, постигао велики успех. Нешто касније издали су још један успешан сингл са композицијом »Дијаманти су најбољи пријатељи девојкама« (»Diamonds Are The Girls Best Friends«). После тога је уследила и напорна двомесечна турнеја. Посетили су велик број европских градова и свуда наилазили на изванредан пријем. У СР Немачкој су сви концерти унапред распродати. За разлику од своје претходне турнеје, нада су свирали у малим салама, овог пута наступали су у највећим дворанама. После краћег одмора, наставили су гостовање у Америци, где таноће имају многобројну публику. Интересантно је напоменути да се у Енглеској веровало да ће БУМТАУН РЕТС лако и брзо освојити америчку рок-сцену. Често им се пребацивало да своје композиције подређују тамошњем укусу. Међутим, до очекиваног тријумфа није дошло.

Тренутно, БУМТАУН РЕТС спрема материјал за своју нову плочу, али тачан датум изласка још није познат.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

НЕКО ТЕ ПОСМАТРА

(SOMEONE'S LOOKING AT YOU)

Музика и текст: Боб Гелдоф
Изводи: БУМТАУН РЕТС

On a night like this I deserve to
Get kissed
At least once or twice
You come over to my place
Screaming blue murder,
Neding some place.

Hey well, I wish you'd keep
quiet
Imagination run riot
In these paper-thin walls
And when the place comes
ablaze

With a thousand
Dropped names
I dont know who to call
But I got a friend over
here in the
Government block
And he knows the situation and
He's taking stock
I think I'll call him up now
Gonna put him on the spot
tonight

Na na na na na na na
They saw me there in the
square
When I was shooting
My mouth off
about saving some fish
Now could that be constructed
As some radical's vies
Or some liberal's wish
Oh it's so hot outside
And the air is so sweet
And when the pressure drop is
Heavy I don't want
To hear you speak

You know most killing
is committed
At 90 degrees
When it's too hot to breath
When it's to hot to think.

There's always someone looking
at you
S s s s someone's looking
They're always looking at you
Oh oh oh oh oh tonight
They're looking at you tonight

And I wish you'd stop
whispering
Don't flatter yourself, nobody's
Listening
But it makes me nervous those
Things you say
You may as well
Shout it from the roof
Scream it from your lungs
Spit it from your mouth
Na na na na na na na
If you fail on deaf ears
To indulge all your fears
There's a spy in the sky
There's a noico on the wire
There's a tap on the line
For every paranoid's desire

There's always someone
looking . . .

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ СОМБОРА

Група ДИМ је једна од наімлађих група у Сомбору. Основана је пре више од годину дана. Углавном свира своје композиције од којих је „Rock and Roll" прави хит међу младима у Сомбору и околини. Ту композицију снимили су за Радио-Сомбор, а ускоро треба да се нађе и на њиховом првом сингли.

Чланови групе ДИМ су: ДРАГАН ЈАЊИЋ (гитара), МИЛАН СТЕПАНОВИЋ (оргуље), МИЛОРАД ЈОВИЋ (вокал) ЗОРАН РОНЧЕВИЋ (бас) и бубњар ДРАГАН СТЕПАНОВИЋ који је наімлађи (13 година) и наіталенторанији члан групе.

Мирко Лакатош,
Жикице Јовановића
Шпанца 35,
25000 Сомбор
(хонорар 150 динара)

АДРЕСЕ:

BONEY M.
c/o Büro Frank
Frank Farian,
Am Ring 22,
6683 Elversberg,
Deutschland.

BEE GEES,
P. O. Box 9488,
Hollywood,
Cal. 90028,
USA.

КАРИС (CURRIES)

Пре извесног времена појавио се један симпатичан дует о коме сигурно треба нешто више рећи и од кога се може много очекивати

ЕЛВИС КОСТЕЛО
(ELVIS COSTELLO)

Средином фебруара појавио се у продаји четврти албум ЕЛВИСА КОСТЕЛА. Изласку плоче претходила је дуга судска расправа јер је дотадашња диско-кућа Елвиса Костела банкротирала. Плоча је због тога изишла са закашњењем од неколико месеци, али чекање се у потпуности исплатило.

Елвис је на новом албуму понудио својим љубитељима чак 20 композиција у трајању од преко 50 минута, што је за данашње стандарде довољно и за дупли албум. Треба напоменути да ново остварење доноси и промену досадашњег Елвисовог стила. Композиције су прављене у соул-маниру, што ће за многе представљати изненађење. На плочи се осећа утицај Отиса Рединга и Вилсона Пикета.

Плоча је, очигледно, замишљена тако да послужи као првокласна забава. Песме су кратке, атрактивне, духовите и као створене за игру. Посебну пажњу треба обратити на текстове који су изванредни. Такође је интересантно да на плочи нема ниједне соло-деонице, што је и разумљиво ако имамо на уму да песме трају у просеку нешто више од два минута. Ово је албум који Елвиса Костела приказује у најбољем светлу и сигурно је мали број оних којима се неће допасти.

Ових дана Елвис Костело се налази на великој турнеји по свету на којој промовише своје најновије дело. Реакције публике су изванредне, а карте је готово немогуће набавити.

ПАТРИК КЕСИДИ
(PATRICK CASSIDY)

После Дејвида и Шона Кесидија, ево и трећег брата из породице Кесиди који жели да се огледа на истом послу. По узору на своју старију браћу, Патрик такође намерава да истовремено окуша срећу како у свету музике, тако и на филму. За сада још није добио праву шансу, али већ за ово лето припрема неколико изненађења. Са својих 18 година и неоспорним талентом, сигурно је да ће успешно наследити своју славнију браћу.

Ових дана појавиће се и његов деби-сингл са композицијом „Филмски снови" (»Movie Dreams«).

Овај дует сачињавају две сестре близнакиње **Марија Кари** (Maria Currie) и њена два минута млађа сестра **Чери** (Cherry). Чери је донедавно била члан женске вокалне групе РЕНЕВЕЈЗ (RUNAWAYS). Пошто је напустила групу, одлучила је да са сестром настави музичку каријеру.

О својим наступима данас сестре говоре: „Ово није први пут да се заједно појавимо. Ми смо то учиниле још 1962, када смо имале само две године. Наступале смо са оцем у једном шоу-програму на телевизији и отпевале неку песмицу." Прошло је више година од тада и Чери се придружила РАНЕВЕЈЗИМА. Марија је дуго била у дилеми: да ли се посветити музици, као најстарија сестра, или певању, као најмлађа. Међутим, када је Чери престала да пева са РАНЕВЕЈЗИМА, Марија јој се придружила и резултат је сингл-плоча са ударном песмом „Пошто си отишао" (»Since You've Been Gone«). „Када смо снимиле плочу нисмо знале да и група КЛАУТ и Ричи Блекмор издају ту исту ствар. Тако смо се на самом почетку сусреле са јаком конкуренцијом. Међутим, ништа нас неће поколебати", тврде сестре Кари. Већ су снимиле и своју прву ЛП плочу која ускоро треба да се појави.

• НАША КАРИКАТУРА •

POLICE

МОЈ ИЗБОР

МИТКО СПАСОВСКИ је студент економије из Тетова. Његов избор састоји се од десет песама које најрадије слуша у слободном времену.

ДОМАЋЕ

1. ЗА ЈЕДАН ЧАСАК РАДОСТИ — Силуете
2. БЛУЗ ЗА МОЈУ ДИВНУ ДРАГУ — Бијело дугме
3. МОРЕ, МОРЕ — Море
4. ХАЛО, МИСТЕР ЕЛТОН ЏОН — Зденка Ковачичек
5. ОЛУЈА — Јосипа Лисац

СТРАНЕ

1. GIMME SHELTER — Grand Funk
2. 100 YEARS AGO — Rolling Stones
3. SPIRIT — Doobie Brothers
4. HOLE IN MY SOUL — Gonzales
5. HAVE YOU EVER LOVED A WOMAN — The Sons of the Blues

ЧУВАЊЕ НАЈЛОН КОНЦА

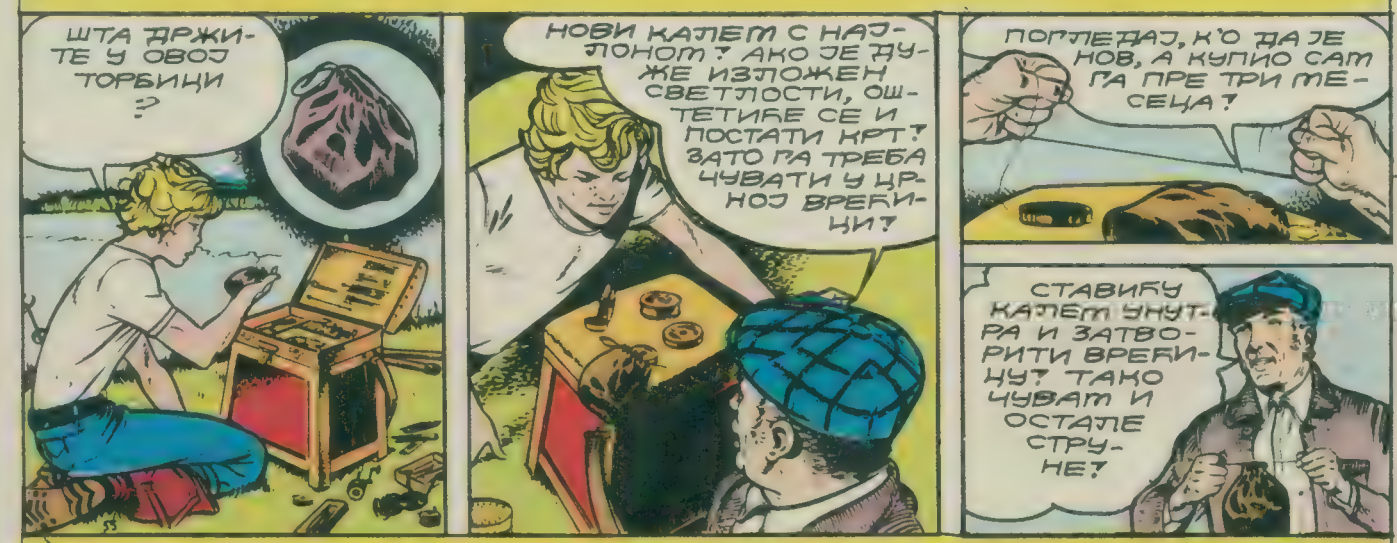

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ МУШИЧАРСКОГ ЧЕКРКА

ОМЧА НА ЧЕЛИЧНОЈ САЈЛИ

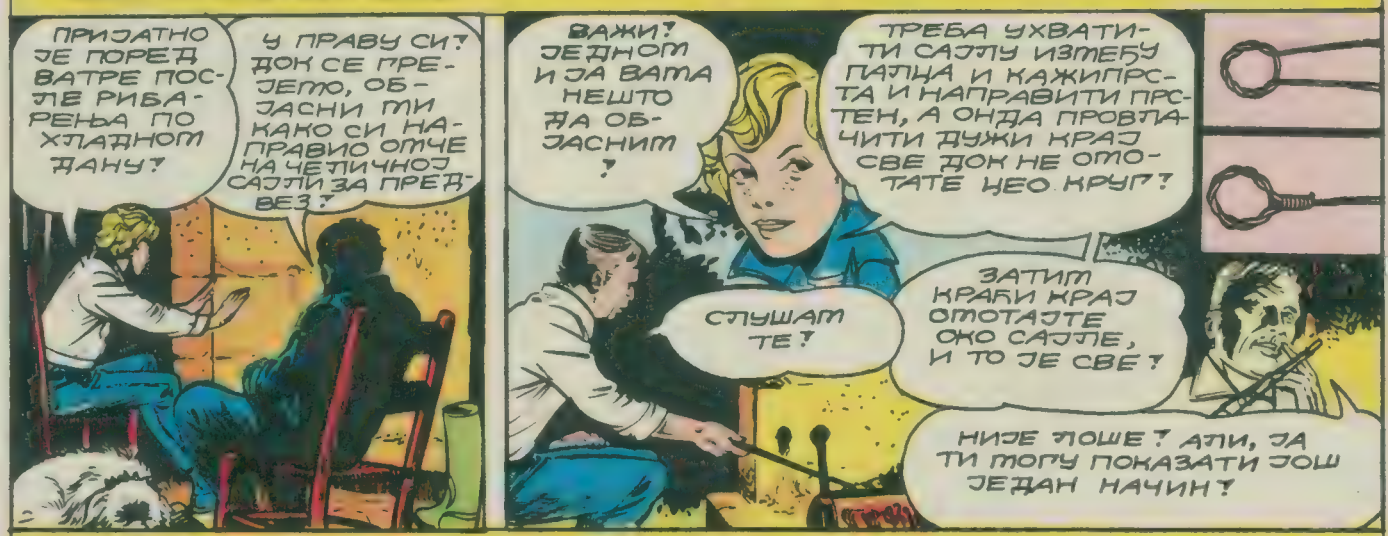

СТАВЉАЊЕ НАГЛАВКА НА ЧЕЛИЧНУ САЈЛУ

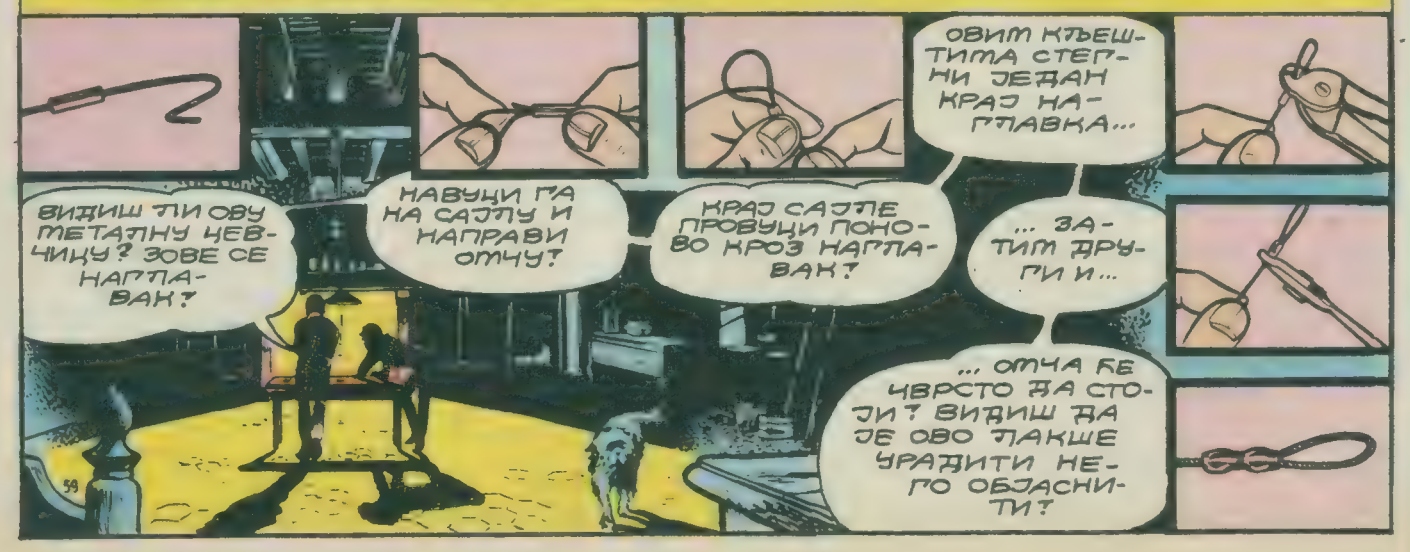

МА ШКО РИБО

ИСТИНИТО
ОД РЕЧИ ДО РЕЧИ

МАМАЦ ОД РИБЕ

Иако имају непријатан мирис, црвићи из меса су проверен и омиљен мамац. Најбољи су ако су од рибе, јер тада немају карактеристичан мирис. Да би се очували, треба их држати у мекињама и струготини дрвета. Тада постају бели, велики и чврсти. Натичу се на удицу кроз главу, па до репа, тако да им удица пролази кроз средину.

КАКО ОЧИСТИТИ КЕЧИГУ

Ова риба се чисти другачије од осталих. Кечигу је прво неопходно очистити од слузи, што се постиже трљањем сољу или прањем у води са сирћетом. Ако се риба спрема за печење или чорбу, сечењем од репа према глави потребно је одстранити лет редова коштаних штитова. Међутим, у случају да се кечига спрема за преливање мајонезом, прво се замочи у врелу воду па јој се затим одере кожа.

ПИЈАНИ ШАРАН

Риба се очисти, извади се утроба, добро опере, бочно ситно насече од главе до репа и посоли. Затим се испрже 3—4 чесна белог лука. У тепсију налијемо мало уља и кад постане врело, ставимо рибу на трбух, као да плива, па је поспемо прженим луком. Кад се риба у пећници мало запече, прелијемо је постепено са два децилитра вина. Сматра се да је најукуснији пијани шаран са ђувечом.

„КАЉЕЊЕ КЕДЕРА"

Многим риболовцима је непознато да се жива рибица, такозвани „кедер", може ставити на удицу само на три начина: кроз једну или обе губице, изнад репа или испод леђног пераја. Сви остали начини риби скраћују живот

ЛА ОЛА ЛОВА

8

ПРИПРЕМА
Ing
М. ЂОНИЋ

и смањују успех у риболову. Риболовце често мучи и један други проблем: како сачувати кедере живе и здраве? Искуснији пецароши препоручују да се у посуду, у којој се налазе кедери, нагло спушта и подиже друга, мања посуда са дном избушеним као сито. Овај поступак траје све док кедери не добију плаву траку око трбуха, што је знак да су им крвни судови богати кисеоником и да могу да остану живи преко 24 часа.

КАД ЈЕ РИБА ОТРОВАНА

Због све чешћег загађења вода, долази и до тровања риба, што се може лако утврдити. Сом је, на пример, риба дна. Чим се улови, треба му прегледати стомак. Ако по кожи тог дела тела има црвене флеке, то је сигуран знак да у води где је уловљен постоје велике количине фенола — карболне киселине. Ако је било чиме отрован, шаран се креће укруг по површини воде. Слично се понашају и његови сродници. Рибље месо лако прима мирис материје којом је вода затрована. Међутим, ако риба мирише на муљ или блато, може да се употреби за јело. Непријатан задах лако се одстрани ако парчад рибе одстоје извесно време у благом раствору сирћета.

ИЗ ДУНАВА НА МОРЕ

Први писани документи о рибарству у околини Београда потичу из 16. и 17. века. Према путописцима, Београд је у то време био чувен по изобиљу јефтине и квалитетне рибе. На јвише се ловила моруна, чак и до 6 метара дужине, и шаран. Београд је имао и надалеко познату рибљу пијацу са нарочитом царином за рибу која се чувала у великим базенима од плетеног прућа облепљеног блатом. На овој пијаци продавала се и усољена, сушена и риба у желатину (пихтијама). Нарочито је био цењен кавијар. На целом средњем Дунаву, Београд је био главно средиште, стовариште и извозник рибе. Одатле је извожена чак у Дубровник

ОШТРЕЊЕ УДИЦЕ

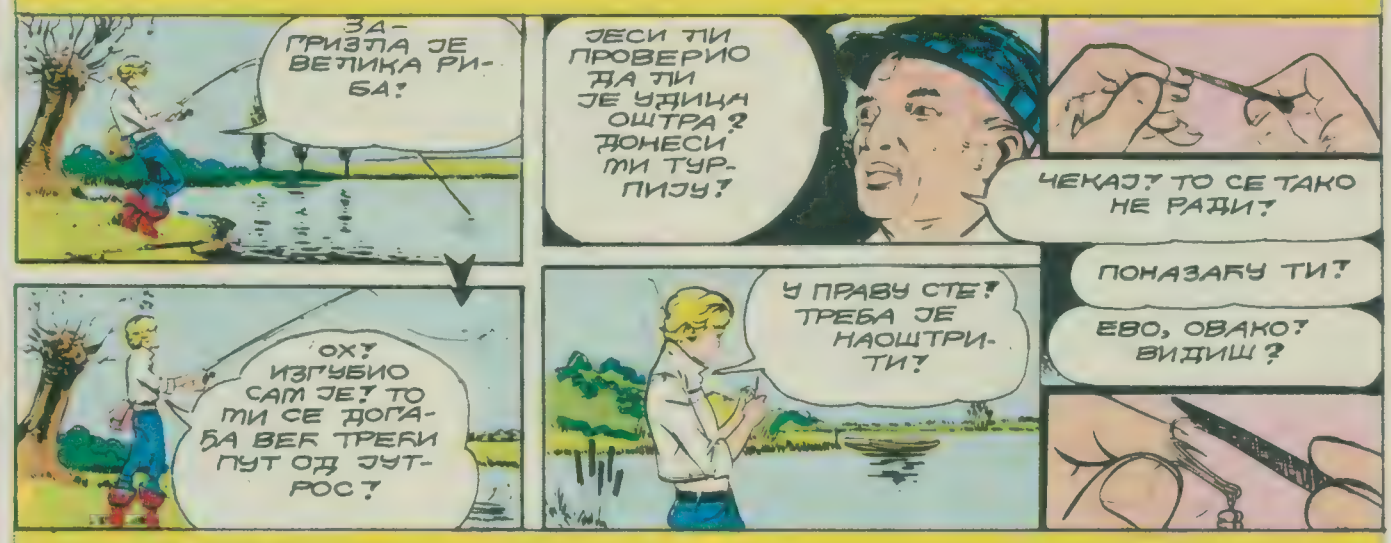

КАКО ЧУВАТИ ПРЕДВЕЗ

ЗАШТИТНИК ЗА КЛИЗЕЋИ ТЕГ

ЧВОР ЗА КЛИЗЕЋИ ПЛОВАК

СТИЖУ ОБРИЈАНЕ ГЛАВЕ

Франтишек слободни грађанин Тренк седео је наспрам председника судског већа грофа Левенвалда погледа упртог у под. Већ је био огуглао на амбијент, дефиловање сведока, испитивање. Сада, при крају друге године процеса, готово да ништа више није слушао. Оптужујуће речи допирале су до његове свести као далеки ехо.

Када је председавајући изрекао нешто на рачун његове части, Тренк је скочио као опарен и у три скока нашао се пред грофом Левенвалдом. Лица изобличеног од беса, зграбис га је, подигао увис и понео.

— Бацићу те кроз прозор, псето, чујеш ли! — урлао је.

Публика у великој просторији суднице скочила је, све се ускомешало и узаврело. Срећом, стражари и неки снажнији мушкарци били су бржи од Тренка и испречили су се. Једва је обуздан и одведен у тамницу. Ускоро му је изречена пресуда.

ОСТВАРЕН САН

Суђење једном од највећих пустолова и пустахија 18. века Франтишеку Фрањи Тренку трајало је читаве две године! Већ само његово хапшење била је „сензација над сензацијама". У многим европским државама, нарочито земљама у саставу аустријске царевине, он је и до тада често био тема дана.

Имао је кратак, али веома буран живот. Само шест месеци после рођења 1711. у Рођији у Калабрији, где се његов отац пруског порекла налазио на војној служби, Фрања се откотрљао у огњиште. Спасли су га у последњи час. После четири године ранио се очевом кубуром. На школовању код „исусоваца", напао је у свађи друга бакљом. У осамнаестој години отишао је у војску. Дане је проводио картајући се и дружећи се са женама сумњивог морала.

Видећи да у њему тече крв силника, отац га је умолио да се ожени и скраси на породичном имању у Плетерници, Пакрацу и Брестовцу у Славонији. Пристао је. На његову несрећу, у двадесет петој години умрли су му од куге и жена и четворо деце. Остао је сам. То је био крај његовог мирног живота. Обрео се у Русији и истакао у бојевима, али и сукобио са официрима због непослушности.

Тако је дошла 1741. година, пресудна за Фрању Тренка. Висок преко два метра, широких плећа, мужевног изгледа са упадљивим брцима, он је већ раније запао за око још распуснијој личности од себе — аустријској царици Марији Терезији.

ЧУВШИ ДА УЛИЦАМА МАРШИРАЈУ НЕОБИЧНИ ПАНДУРИ, БЕЧЛИЈЕ СУ ПОХРЛИЛЕ ДА ИХ ВИДЕ. ЦАРИЦА МАРИЈА ТЕРЕЗИЈА ЛИЧНО ПОШЛА ИМ ЈЕ У СУСРЕТ.

Уз њену помоћ и „благослов" те године пошло му је за руком да оствари жељу која га је одавно опседала: окупио је наоружану групу „специјалну" по изгледу и понашању. Пошто није желео да буде било коме подређен, то није могла да буде војна формација, али зато није било сметњи да постане пандурска чета.

БАРЈАК — КОЊСКИ РЕП

И настали су Тренкови пандури. Кад је стасити Славонац стигао с њима у Беч и промаршираo улицама, свет је нагрнуо да их види. У сусрет им је кренула Марија Терезија лично у дворској кочији!

Тренкови пандури заиста су били специјални по изгледу. Чету су чинили углавном добровољци из Славоније. Основни услов који су имали да испуне односио се на физички изглед: морали су да буду кршни. Носили су униформе сличне турским. На глави црна капа попут камилавке, уместо капута плави прслук са црвеним рукавима. Чакшире и опанци умањивали су атрактивност одеће. Посебно је падала у очи црвена долама са капуљачом којом су били огрнути.

За појасом су вириле четири кубуре и ханџар. Преко леђа пушка диљка, о боку сабља кривошија. Осим тога, сваки пандур носио је и ножић са урезаним сопственим ликом и натписом „Виват пандур" на корицама!

Сви су бријали главе остављајући само перчин. Барјак нису имали. Уместо њега носили су коњски реп.

Чету је пратила „музика" од дванаест свирача и са великим бубњем који је правио буку. На челу поворке увек се налазио Тренк. Због лица опаљеног барутом изазивао је језу куда год би прошао.

Големи и упадљиво одевени пандури били су толико дана највећа занимљивост Беча. Следећих година борили су се за интересе Аустрије и то с таквим жаром, да је њихов узвик „Алах! Алах!" пре и у току јуриша, постао познат широм царевине. Ратовали су у Чешкој, Шлеској, Баварској, Француској, Холандији... и свугде се истицали готово сулудом храброшћу.

То је испуњавало Тренкову душу и чинило га бескрајно срећним, а дубоко несрећним становништво крајева кроз које је пролазио. Јер. Тренкови пандури остављали су иза себе покор! Убијали су недужан народ, палили, пљачкали, силовали... Крволоштва су се низала. Људи су преклињали пандурског вођу, или бежали, чим би чули да наилазе.

Жене су биле посебна Тренкова слабост. Није бирао средства да дође до оне на коју је бацио око. Да ли је баш то наљутило аустријску царицу — не зна се, тек она се хладно одрекла свог стаситог миљеника и без много двоумљења препустила га руци правде.

Само четири године од оснивања пандурске чете Тренк је оптужен. На душу му је стављено више ствари: суровост према потчињенима, пљачке, ослобађање из заробљеништва пруског краља Фридрика II, наводно за 3 милиона форинти, припремање устанка у Славонији...

СА ЦИГЛОМ ПОД ГЛАВОМ

Пресуда изречена 1747. године била је тешка: Фрањи Тренку је одузет пуковнички чин и осуђен је на доживотну тамницу у тврђави Спилберг у моравском граду Брну. Остављен му је слуга, а за дневни трошак одређен по дукат.

Сломљен, Тренк се предао читању и писању. Мировање и ћутање су га убијали. Копнео је. Зближио се са монасима капуцинског реда који су ту имали Цркву Нађеног Св. Крста. Они су му били и друштво и разговор.

У заточеништву није саставио више од две године: умро је 4. октобра 1749. Пред смрт је пожелео да не буде сахрањен у гробу, већ да га капуцини, одевеног у једноставну монашку одећу, спусте у крипту своје цркве. Због четири хиљаде златника које им је оставио, капуцини су му испунили жељу и сахранили га на начин како то чине са припадницима свог реда: положили су га на под крипте са циглом под главом! Захваљујући струјању ваздуха кроз педесетак отвора у зидовима, ту се тела умрлих редовника полако сасушују и претварају у мумије.

Мумија Фрање Тренка је пренета касније у стаклени ковчег који је данас изложен у једној подземној просторији капуцинске цркве у Брну. Сумња се да је Тренкова глава украдена и замењена главом непознатог редовника.

Када је умро, Тренк је имао само тридесет осам година.

М. Тодоровић

Прво спојите обе стране крила, а онда их залепите за труп

Труп пресавијте по испрекиданим линијама и залепите га. Изнад очију, на месту означеном дебљом линијом, направите прорез у који треба увући пипке

Горња страна крила

Доња страна крила

Пипке такође пресавијте дуж испрекиданих линија и сместите их у прорез на лептировој глави

ЛЕПТИРИЋУ, ШАРЕНИЋУ...

Овај лептир шарених крила зове се ластин репак. Има га скоро у свим крајевима света, сем у арктичким пределима. И ви сте му се сигурно безброј пута дивили и покушали да га ухватите. Ако пожелите, зачас ће се наћи у вашој соби и остаће ту све док то будете хтели. Потребно вам је само мало стрпљења, маказе и лист чвршће хартије.

Све делове лептира треба прво залепити на хартију и затим их пажљиво исећи.

Ево, овако треба да изгледа склопљени лептир. Можете га ставити на полицу, приначити за завесу или зид

Прво спојите обе стране

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ПРОВЕРА

СИДНИ БАУНАС

Електроенцефалограм је био нормалан, астронаут је спавао сном праведника. Шта ли је могао да значи његов сан?

Артур Саксон застао је на путу за собу смрти. Тако је он звао пријемни сателит — најудаљенији у систему Старпорта — можда због тога што, ма колико се трудио, није могао да заборави празан простор који је почињао иза његових зидова.

Рад на Старпорту имао је једну добру страну. Четрдесетогодишњи Саксон био је врло гојазан и пријало му је што није морао да вуче своје наслаге сала под притиском пуне гравитације.

Притиснуо је дугме на зиду да дозове такси.

— Пријемни сателит? — упитао је пилот таксија.

Млохав подбрадак задрхтао је Саксону кад је климнуо главом. Пилот је добро знао да он увек иде на пријемни сателит.

Такси је полетео. Виђен издалека, Старпорт више није уливао поверење — личио је на играчку овако усамљен у међузвезданом понору. На основни пљоснати сателит који је кружио у близини Плутона надграђени су други, а око те матичне конструкције лебдела је још читава галаксија сателита — држава ваљкова и лопти на којима су се пресијавале антене и наоружање.

Пред таксијем се указао пријемни сателит. Соба смрти... Најбољи сателит био је потпуно изолован а скривене камере снимале су и преносиле све што се у њему догађало. Био је програмиран да у случају опасности раствори зидове и сву своју садржину — људску и осталу — избаци у свемир. Саксон је и овога пута задрхтао. Хоће ли му контролори дати времена да се удаљи ако до тога дође?

Такси је пристао уз сателит. Стражари на доку прегледали су Саксонове исправе као да га први пут виде.

— У реду, Саксоне, можете проћи.

Саксон се с лакоћом кретао у гравитацији која је износила свега половину Земљине. Зачас се нашао у својој соби. На радном столу затекао је досје са именом „Ерик Драмонд". Сео је и пажљиво га прочитао.

Астронаут Драмонд вратио се пре три недеље са досад најдаљег човековог путовања у свемир; трагао је, као што људи увек трагају, за планетама погодним за колонизацију. Био је то усамљен извиђачки лет без икакве посаде. На Земљи су Драмонда чекали супруга, двоје деце и приличан иметак — пилотске плате расле су астрономски. Црвено одштампана напомена скретала је пажњу да је уништен део траке која бележи догађаје на броду. Према Драмондовом исказу то се догодило случајно.

Саксон је одгурнуо досје и размишљао о ономе што је прочитао, зурећи у екране који су приказивали унутрашњу комору.

Била је то, у ствари, лабораторија. Човек ниског раста и наборане преплануле коже седео је у пиџами заваљен у наслоњачи и затворених очију слушао Холстову свиту „Планете". Деловао је смирено.

Саксон је бацио поглед на хронометар на зиду и закључио да нема шта да чека. Пришао је вратима и изишао у ходник. На крају ходника отворила су се друга врата и Саксон је ушао у лабораторију.

Соба је била округла и засвођена, прилично мала за размере читавог сателита. У двоструке зидове била је уграђена разноврсна опрема. Просторија је деловала топло и пријатно осветљена, а ваздух у њој непрекидно је прочишћаван.

Драмонд је устао и угасио музику:

— Зар опет? Већ су ме раставили на саставне делове!

Саксон се пријатно насмешио и посадио тело у нарочито за њега предвиђену огромну наслоњачу.

— Ја сам ти само дадиља — рекао је. — Можеш ме звати Арт. Јеси ли поспан?

— Не, не још — рекао је Драмонд одмеравајући га. — Играш ли шах... Арт?

— Знам да померам фигуре. Играћу ако желиш.

У досјеу је прочитао да је Драмонд изврстан шахиста.

Астронаут је поређао фигуре.

— Шах ми помаже да се опустим, Арт. После тога спаваћу као новорођенче... Ти узми беле.

Саксон је кренуо пионом, Драмонд је повукао противпотез. Играо је с врло напетом пажњом за човека који тврди да га шах одмара и већ после неколико потеза Саксон је био у шкрипцу.

— Шах! — рекао је Драмонд.

Саксон је извргао али је знао да неће још дуго. Исто тако је знао да контролори прате игру и оцењују Драмондову тактику.

Драмонд је завршио изненадно. Довео је пиона до краја табле, заменио га за ловца и, зевајући, рекао:

— Мат! Сад бих могао да дремнем и пустим те да зарадиш кору хлеба. Шта треба да испитујеш?

— Ох, најобичнија рутина!

Драмонд се испружио на постељи и Саксон му је на главу и груди поставио електроде енцефалографа.

— Шта је то? — упитао је Драмонд са извесном стрепњом у гласу — Прање мозга? Лишавање сна?

— Ништа слично — одговорио је срдачно Саксон. — Обичан електроенцефалограф. Показује нам кад сањаш а кад не.

— У реду, Арт, ти знаш шта радиш — рекао је Драмонд и окренуо се на страну.

Драмонд је заспао и игла електроенцефалографа почела је лагано да исцртава дуге таласе. Саксон је престао да посматра кривуљу. Она га се није нимало тицала. Његов посао било је нешто друго, нешто што се није могло обавити без његовог јединственог талента.

Сваког астронаута који се враћао са далеких путовања управа Старпорта задржавала је док га не би подвргла свим врстама прегледа које је човек изумео. Нико није могао на Земљу док се не докаже да је безопасан. Опасности је било много: нови бацил могао је да изазове епидемију светских размера; на изглед невина биљка могла је имати особине наркотика.

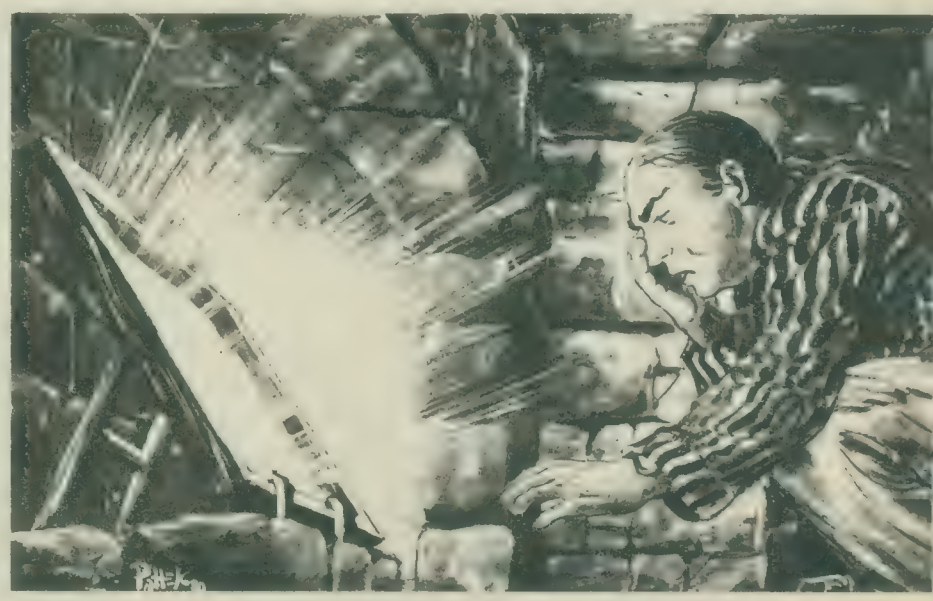

И нов начин мишљења могао је да представља опасност. У далеком свемиру човек би понекад променио принципе и уверења. Старпорт је немилосрдно проверавао повратнике, како му не би промакло ништа што је могло да наруши постојеће стање на Земљи.

Артур Саксон био је задужен за крајњу проверу. Његова реч могла је да претвори сателит у собу смрти.

Саксон је имао необичну способност да сања снове других људи. Било је то више од телепатије, појава дотад непозната парапсихолозима. Његов задатак на Старпорту био је да оцени одступају ли снови повратника из свемира од природних људских снова.

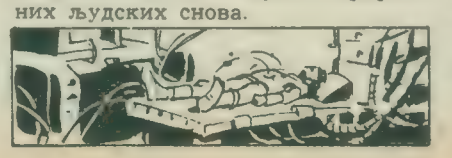

Саксон је бацио поглед на кривуљу електроенцефалографа. Драмонд је почињао да сања. Саксон је склопио очи и чекао... Тренутак касније ушао је у Драмондов сан.

Осетио је изненадан трзај. Падао је, падао бескрајно кроз простор ишаран пламеним сунцима. Али, сунца су наједном нестала као да је тело упало у неки мрачан бунар. Потом је Саксон пљуснуо у воду и заронио. Гњурао је лаганим, ритмичним покретима руку. Иако је силазио у све већу дубину, дисао је без икаквог напора и постајао све лакши. Најзад, његово тело дотакло је пешчано и шљунковито дно и почео је да хода. Разнобојне траве таласале су се у води, рибе су испитивачки гледале придошлицу. Кретао се међу стенама фантастичних облика ка коралима међу којима је зјапио улаз у мрачну пећину. Одједном вода је постала ледена. Једна отворена шкољка усекла му се у стопало. Пекло је...

Сан је постепено избледео. Саксон је отворио очи и промешкољио се у наслоњачи. Драмонд је непомично лежао на постељи с лаким осмејком на уснама.

Саксон је закључио да је сан нормалан и прибележио је своју мисао; његова белешка сместа је емитована посматрачима у контролном сателиту. Нормалан? Било је потребно заиста изоштрено чуло да се разлучи нормално од ненормалног у сновима!

Саксон је раније радио у душевној болници где је на захтев лекара учествовао у сновима пацијената. Стекао је велико искуство и сматрао је да може да разликује нормално од ненормалног.

Саксон је рођен са овим талентом и доживео је прави шок када је открио да остали не деле његову способност. Као дечака очарали су га једноставни снови паса и мачака. Научио је да се чува од градског саобраћаја кад је био у опасности да га захвати сањарење неког пролазника. Научио је да се клони метежа.

Дакле, шта је нормално? Је ли нормално што овај муж и отац не сања о својим милима и драгима? То ће можда доћи касније. Можда... Ово и податак о избрисаном

делу траке изазвали су код Саксона нешто јачу сумњу. Забележио је своју мисао и она је сместа достављена контроли.

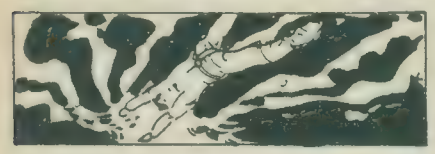

Игла електроенцефалографа описивала је неправилну кривуљу. Драмонд је опет сањао. Саксон се нашао у лавиринту.

Испрва је био потпуно збуњен, то јест док није почео да наслућује спирални облик путање и у сопственој глави разазнаје глас који му је говорио да ће стићи у средиште ако стално буде скретао удесно. Из неког разлога било је важно домоћи се центра лавиринта. Зидови су имали боју којој Саксон није знао име. Видело се јасно иако није било извора светлости.

Зидови су били чврсти, саграђени од камених плоча углављених једне међу друге, ходник толико узак да се Саксоново тело чешало о њихове тврде површине. Таваница је била тако ниска да је морао да се погне и леђа су га болела. Његова боса стопала тапкала су по каменом поду. Кораци су одјекивали ходницима лавиринта. На свакој окуци одјек је нестајао, поново се појављивао и умножавао.

Сан је ишчезао. Жмиркајући, Саксон се протегао и бацио поглед на енцефалограм. Кривуља је изгледала нормална. Али лавиринт? Саксон није могао да се сети када је раније наишао на овакав сан.

Доставио је контролорима утисак да се у сну нешто крије. Потом је

пришао Драмонду и упиљио се у њега. Астронаут је спавао мирним сном. Саксон се вратио у наслоњачу и прешао погледом по тихој засвођеној просторији. Помислио је на контролора и на његов прст поред дугмета које расклапа зидове сателита и све живо у њему избацује у свемир. Стресао се.

Драмонд је опет сањао и Саксон се вратио у лавиринт. Наставио је да скреће удесно као да је програмиран. Осећај времена није имао. Кретао се знајући да ће ускоро у центру лавиринта наћи решење тајне.

Драмонд је опет престао да сања. Саксон је с нелагодношћу пријавио свој повратак у лавиринт. Било је ту нечег врло узнемирујућег.

Поскочио је када је на зиду блеснула црвена светлост. Било је ретко да га овако прекидају.

— Овде контролор. Јеси ли добро, Саксоне?

— Да, засад.

— Драмонд нам је сумњив. Хоћеш ли да се повучеш?

Саксон је поново погледао енцефалограм: савршено нормалан. Погледао је Драмонда: астронаут је спавао сном праведника. Шта ли је могао да значи његов сан?

— Не још — одговорио је Саксон.

Игла је убрзала кретање.

— Како хоћеш — рекао је контролор. — Само, дај себи времена да се склониш ако затреба . . .

Саксон је већ био у Драмондовом унутрашњем свету. Опет је ишао кроз лавиринт, непрекидно скрећући удесно. Таваница је била све нижа и леђа су га све више болела од повијања. Камени зидови притеснили су га толико да се с муком провлачио између њих. Осећао је да је важно, страшно важно, да стигне до центра.

У свести му је овога пута била још једна слика, као други сан: видео је себе самог у дугом, бесконачном лавиринту. Да ли је и сањач имао овакву слику у глави? У овом двоструком сну Саксон је ишао километрима дугим ходницима. Ноге су га болеле, стопала пекла. Као да је с висине гледао неки лавиринт — играчку и у њему себе како се полако, као нека буба, пробија ка мајушној празној просторији у центру.

Срце му је тукло и његов дамар, налик на све јаче ударање бубња, одјекивао је ходницима. Пузећи на све четири, Саксон — или Драмонд? — стигао је до средишта лавиринта и, провукавши се кроз тесна врата, нашао се у собици.

Али, собица није била сасвим празна — у њој је постојало огледало.

Прешао је погледом преко зидова, ниске таванице и тврдог пода. А онда му се поглед зауставио на огледалу. Упркос одсуству светлости, тамо је видео свој лик . . .

Ту нешто није било у реду. Шта? Само што се сетио, нешто га је зграбило и повукло у вртлог тмине. Онај одраз у огледалу још му је лебдео у свести. Одраз није био Драмондов већ његов — Саксонов!

Светлост.

Удови су му дрхтали, свест му је била обамрла. Опет се обрео у лабораторији и гледао је преко у Драмонда . . . Не — са ужасом је схватио да то није Драмонд. Човек који је седео у наслоњачи био је предебео за астронаута.

Дебељко је устао и одгегао до врата.

У очајању, Саксон је покушао да устане. Сметале су му жице — на глави и грудима имао је електроде Чупајући их са себе открио је још нешто — сада је био одевен у пиџаму!

Дебељко је мирно притиснуо дугме на зиду и чекао. Врата су се отворила и за њим поново затворила. Саксон је остао сам.

Вукући за собом жице управо је успео да стане на ноге када је преко звучника зачуо сопствени глас:

— Драмонд је уљез. Уништите га!

укрштене речи

ТЕКУ ДАНИ

Дан, правилније је обданица, временски је размак променљивог трајања који протекне од Сунчевог изласка до заласка на извесном месту. Астрономија се, међутим, служи и другим врстама дана. Испод **броја 1** треба уписати дан који означава временски размак непроменљивог трајања који одговара средњој (просечној) вредности трајања великог броја правих сунчаних дана. Испод **броја 2** треба уписати дан који чини временски размак између два узастопна пролаза Сунчевог средишта кроз посматрачев меридијан. **Број 3** „обезбеђен" је за временски размак, готово константног трајања између два узастопна пролаза тачке пролећне равнодневнице кроз посматрачев меридијан.

АУТОР: ВЕ-МАК	1	ТИГАЊ	ИМЕ НАШЕГ СЛИКАРА МУРТИЋА	ПОКАЗНА ЗАМЕНИЦА	ГРАД У ЧССР-У	СТРИЧЕВА ЖЕНА	КЕЛВИН	ОБЛОГА ОД ДРВЕТА ИЛИ МЕТАЛА	2
ЛЕКАРСКА СЛУШАЛИЦА									
ВЕСЕЛОЕ							„ПРИМЕР" / УЧИНИТИ КУРАЖНИМ, ОСМЕЛИТИ		
ВИДИ, ГЛЕ				АБО ТРОЛЕЈБУСА / 3					
АФИРМАЦИЈА			РАЗРОК						
17. СЛОВО ЋИРИЛИЦЕ		ОСВАНУТИ / ИСПУЊЕН СТРАШЋУ							
ГРАД У СТАРОЈ ЋИЛИКИЈИ			НАША ГЛУМИЦА / ВАЗДУХ (ЛАТ.)						
ПУТЕЉАК						ЗНАК ЗА АР / „ЕАСТ"		УРАН / ФИЛМСКА ГЛУМИЦА МАРГАРЕТ	
КАНЦЕЛАРИЈА					ФР. ПИСАЦ ЈОНЕСКО / „ВОЛТ-АМПЕР"				
ЋУД						МЕРА ЗА ДУЖИНУ, ЦОЛ / УПАДАЊЕ			
28. И 21. СЛОВО ЋИРИЛИЦЕ			ЛЕБЛЕБЛИЈА / МЕСТО КОД ГУЧЕ					ОРГАН ЧУЛА ВИДА	
ГРАД У ИТАЛИЈИ					ПЕШАК У ШАХУ / ОВДЕ				
				ТАНТАЛ			КРИЛОВ ИВАН		
ПРКОС / ДРУГИ				УЧЕШЋЕ У НЕЧЕМУ					„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Л, апстинент, номадизам, ТРЕСЕТ, РИ, ротор, лан, аде, жива, циник, го, Илова, Нут, отисак, Ича, ШТ, Тител, мт, луг, Не, ре, асин, К, Емилија, исте, опет.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Директор НО „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 10 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	110,00	динара
6 месеци	220,00	динара
1 година	440,00	динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	220,00	динара
6 месеци	440,00	динара
1 година	880,00	динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку — НО „ПОЛИТИКА" — ООУР „Продаја" претплата на лист „Политикин забавник"

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	47.—
СР НЕМАЧКА	DM	83.—
ШВЕДСКА	Skr	195.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	193.
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	77.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА" код ИНВЕСТ БАНКЕ — БЕОГРАД, на рачун број 60811-620-63-257300-00051, са обавезном назнаком, претпата на „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

У ИЗДАЊУ ИРО „ПРОСВЕТА" ООУР ИЗДАВАЧКИ ЗАВОД ЈУГОСЛАВИЈЕ И НИШРО „ФОРУМ" ООУР МАРКЕТПРИНТ

После изванредног интересовања читалаца за ЗЛАТНЕ ГОДИНЕ МИКИЈА МАУСА, одлучили смо да приступимо припремању још две књиге са доживљајима најпопуларнијег јунака Волта Дизнија... У МИКИЈЕВИМ ПУСТОЛОВИНАМА и МИКИЈЕВОМ ДРУГАРУ ШИЉИ биће сабрани сви најзначајнији Дизнијеви стрипови створени у периоду између 1930. и 1945. године, када је овај велики мајстор стрипа био на врхунцу својих стваралачких моћи...

Ради што потпунијег увида у садржину поменутих књига, дозволите нам да Вас упознамо са епизодама које ће бити објављене у ЗЛАТНИМ ГОДИНАМА МИКИЈА МАУСА, МИКИЈЕВИМ ПУСТОЛОВИНАМА и МИКИЈЕВОМ ДРУГАРУ ШИЉИ:

ЗЛАТНЕ ГОДИНЕ МИКИЈА МАУСА

Плутонова велика трка
Мики издаје новине
Наследство госпођице Белке
Мики и Шиља на Дивљем западу
Мики и његов двојник
Мики и Шиља у лову на китове
Мики и крадљивац фото-апарата
Микијев гост Четвртко
Мики у зачараном хотелу

МИКИЈЕВЕ ПУСТОЛОВИНЕ

Мики као поштански пилот
Микијев коњ Вилењак
Мики и гусарска подморница
Оскар, Микијев ној
Мики на новом послу
Мики у друштву Робинсона Круса
Мики и Аладинова чаробна лампа
Мики против кријумчара
Мики у доба Робина Худа

МИКИЈЕВ ДРУГАР ШИЉА

Мики и Шиља као детективи
Мики и Шиља против седам духова
Мики и Шиља поново на Дивљем западу
Мики и Шиља у каменом добу
Мики и Шиља против одметника
Шиља и Цветана
Мики и Шиља против ваздушног бандита
Шиља и вранина тајна
Мики и Шиља у друштву робота

Близу тридесет пробраних епизода, сакупљених у три књиге, у потпуности ће дочарати чаробни свет омиљених Дизнијевих јунака... Поред Микија и Шиље, главних протагониста свих пустоловина, ту су и остали: Мини, Белка, Хорације, Плутон, Хроми Даба, Паја Патак, пријатељи и непријатељи, с којима или против којих Мики води своје неуморне битке у корист правде, поштења и истине...

Претплатна цена сва три тома износи 1.200.— динара.

Претплатници на ЗЛАТНЕ ГОДИНЕ МИКИЈА МАУСА могу да се претплате само на књиге МИКИЈЕВЕ ПУСТОЛОВИНЕ и МИКИЈЕВ ДРУГАР ШИЉА по претплатној цени од 800.— динара.
ЗЛАТНЕ ГОДИНЕ МИКИЈА МАУСА — излазе из штампе у септембру 1980.
МИКИЈЕВЕ ПУСТОЛОВИНЕ и МИКИЈЕВ ДРУГАР ШИЉА — излазе из штампе до септембра 1981.

prosveta

Непотребно прецртати
П.З. 30. 5. 1980.

.....
(Место и датум)

Издавачка радна организација „Просвета"
11001 Београд, Добрачина 30
Поштански фах 555, телефон 631-651

Претплаћујем се на:

1. комплет **О МИКИЈУ МАУСУ** у три књиге ..... 1.200.—
2. књиге: **МИКИЈЕВЕ ПУСТОЛОВИНЕ** и **МИКИЈЕВ ДРУГАР ШИЉА** ..... 800.—

Обавезујем се овај износ исплатити:

а) **Одмах**, а најдаље у року од 8 дана по пријему „Просветине" уплатнице;

б) У ..... једнаких месечних рата (најмањи износ рате је 150.— динара), почев од наредног месеца, увек са уплатницама добијеним од „Просвете".

У случају спора надлежан је V општински суд у Београду.

.....
(Име, име оца и презиме)

.....
(Занимање, назив и телефон радне организације, ако је претплатник у радном односу)

.....
(Број поште, место, адреса и телефон у стану)

.....
(Својеручни потпис, бр. л. к. — СУП)

САЧЕКАЈТЕ „ПРОСВЕТИНЕ" УПЛАТНИЦЕ!

НОВО!

sprint
жвакаћа гума са декстрозом

Серија самолепивих сличица у боји о развоју саобраћајних средстава на копну, на мору и у ваздуху — од прве бицикле и легендарних Дедалових крила до првог корака астронаута на Месец.

У сваком омоту налази се по једна сличица.
За десет омота вам БЕСПЛАТНО достављамо албум.
Број албума је ограничен, зато што пре доставите 10 омота на адресу: „Јосип Краш", 41000 Загреб (за наградно извлачење).

СПРИНТ вас такође награђује!
Шта сте добили, можете сазнати на полеђини сличице, а награде су следеће:

- фото-апарат
- књиге „Велики светски проналасци"
- књиге, „Илустрована дечја енциклопедија"
- мајице „СПРИНТ"
- значке „СПРИНТ„

НОВО!

KRAŠ

САМО ЗА ЧЛАНОВЕ КЛУБА

САМО ЗА ЧЛАНОВЕ PEZ КЛУБА

Сваког месеца награђујемо 1.000 чланова ексклузивним наградама — PEZ фигурицама, које се продају широм света.

НАГРАДА У МАЈУ ЈЕ: *PEZ МЕДО ПАНДА*
Награђене бројеве PEZ чланских карата, објавићемо 6. јуна у „Забавнику".
ПОСТАНИ И ТИ ЧЛАН!
Пошаљи 5 омота бомбона PEZ и попуњен купон на адресу:
PEZ КЛУБ,
61111
ЉУБЉАНА,
п. п. 8

PEZ KLUB

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број

Датум рођења

Kolinska

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ПРЕДСЕДНИК МЕСЕЦ ДАНА

Молио бих те да ми наведеш све председнике Сједињених Америчких Држава и године њиховог председниковања.

Жарко Станисављевић,
Мала Мошта́ница

Од стицања независности 1778. године на челу Сједињених Америчких Држава налазили су се следећи државници: Џорџ Вашингтон (1789—1797), Џон Адамс (1797—1801), Томас Џеферсон (1801—1809), Џемс Медисон (1809—1817), Џемс Монро (1817—1825), Џон Адамс (1825—1829), Ендрју Џексон (1829—1837), Мартин ван Берен (1837—1841), Вилијам Хенри Харисон (1841, само један месец), Џон Тајлер (1841—1845), Џемс Нокс Полк (1845—1849), Захари Тејлор (1849—1850), Милард Филмор (1850—1853), Френклин Пирс (1853—1857), Џемс Бјукенен (1857—1861), Абрахам Линколн (1861, убијен 1865), Ендрју Џонсон (1865—1869), Јулисис Симпсон Грант (1869—1877), Радерфорд Берчард Хејс (1877—1881), Џемс Абрам Гарфилм (1881, само шест месеци), Честер Алан Артур (1881—1885), Гровер Кливланд (1885—1889), Бенџамин Харисон (1889—1893), Гровер Кливланд (1893—1897), Вилијам Мек Кинли (1897—1901), Теодор Рузвелт (1901—1909), Вилијам Хауард Тафт (1909—1913), Вудроу Вилсон (1913—1921), Ворен Гемељел Хардинг (1921—1923), Калвин Кулиџ (1923—1929), Херберт Кларк Хувер (1929—1933), Франклин Делано Рузвелт (1933—1945), Хари Труман (1945—1953), Двајт Дејвид Ајзенхауер (1953—1961), Џон Фиццералд Кенеди (1961, убијен 1963), Линдон Џонсон (1964—1968), Ричард Никсон (1968, августа 1974. поднео оставку), Џералд Форд (1974—1976) и садашњи Џими Картер који је постао председник 1976. године.

ИЗ ЖАБЉЕ ПЕРСПЕКТИВЕ

Чула сам да постоје неке врсте папагаја које не могу да лете. Да ли је то тачно?

Ивана С.
Алексинац

Какапо или сова папагај, живи још једино у шумама Северног острва (Нови Зеланд), врста је којој је природа ускратила летење. Сова папагај, име је добио захваљујући сличности са северном снежном совом, као и многе друге птице доспео је и до новозеландских острва као птица летачица. Данас овај папагај није у стању да лети, бар не у правом смислу. Крила користи као испомоћ у дужим скоковима с гране на грану. Скоро цео свој живот какапо проводи на тлу а кад пожели да се вине у висине, он се узвере уз стабло. То је једино што може да учини како би, с времена на време, погледао свет и из птичје перопективе.

ЗАМЕНА ЗА НАФТУ

Можеш ли да ми објасниш шта су фурнир и шкриљац?

Ненад Васовић,
Београд

Фурнири су танки листови дрвета који се користе за облагање мање вредног дрвета. Племенити фурнири се најчешће праве од храста, бреста, јасена, ораха. По начину производње разликују се пиљени, сечени и љуштени фурнири. Постоје и такозвани међуфурнири који се такође праве од племенитих лишћара само што се они лепе на специјалну хартију. Међуфурнири као и фурнири служе за облагање намештаја, корица књига, авионских шперплоча. Толико о фурнирима.

Што се тиче шкриљаца, њима се називају стене код којих је изражена оријентација свих минералних састојака у једном правцу. Постоје кристаласти и уљни шкриљци. Ови први припадају групи метаморфних стена (то су оне стене које имају особину претварања у другу врсту под утицајем температуре, паре, гасова и топлих вода). Уљани шкриљци припадају групи седиментних стена (настају таложењем разних материјала на било којем месту и на било који начин) и данас, у време све израженије енергетске кризе, налазе се у центру пажње. Све већу популарност стичу захваљујући томе што могу да горе. Уљани шкриљци могу да буду битуминозни, парафински, асфалтни и други а прерадом дају готово исте деривате као и природна нафта. Једно од најбогатијих налазишта уљаних шкриљаца код нас налази се у региону Алексиначког рудног басена.

ИЗ САУДИЈСКЕ АРАБИЈЕ

Одакле је поштанска марка на којој пише UMM-AL-QIWAIN. Новчана јединица је ријал. Да ли у Сплиту постоји клуб филателиста?

Игор В.
Сплит

Марка је из Саудијске Арабије. У Сплиту постоји филателистичко друштво „Сплит" које се састаје понедељком од 17 до 19 и петком од 16 до 18 часова у просторијама дома „Партизан", у Омладинској улици број 3.

ДОБРОВОЉНО И ПРОФЕСИОНАЛНО

Велика ми је жеља да постанем ватрогасац али не знам гдје и коме да се обратим. Очекујем да ћеш ми помоћи.

Андреа Перовић,
Задар

Постоје две „врсте" ватрогасних организација: добровољне и професионалне. Добровољни ватрогасац може да постане сваки грађанин, без обзира на пол. И код добровољаца постоје два опредељења, што значи да треба да се одлучиш да ли желиш да будеш оперативац или би само помогао у раду противпожарне заштите. Уколико одлучиш да будеш оперативац, неопходно је да обавиш лекарске прегледе и да добијено уверење приложиш уз молбу, односно приступницу за учлањење. И још нешто: оперативац можеш да постанеш тек после полагања стручних испита.

У случају да желиш професионално да се бавиш противпожарном заштитом, најбоље је да се после прве две године усмереног

образовања определиш за занимање ватрогасца које је предвиђено и школским програмом. Наравно, ова могућност је искључена ако си већ завршио школу средњег усмереног образовања. Онда ти још једино преостаје да пратиш огласе у новинама и да се јавиш на неки од њих. Важно је да при том знаш да се на посао професионалног ватрогасца примају људи до одређеног доба старости који су обавили специјалистичке лекарске прегледе и „прошли" психо-тестове. За бављење овим послом необично је важно да је човек и психички и физички потпуно здрав.

Ближе информације и детаље потражи у Ватрогасном дому, Пут Мурвице бб.

БЕЗРАЗЛОЖАН СТРАХ

Интересује ме зашто људи умиру, како је томе ко умире и да ли ће 2000. године бити смак света?

Сандра Војнић,
Бојанска 16
Суботица

Да ли ће 2000. године доћи до промене облика човекове лобање и да ли ће човек тада имати прст мање?

Валерија Тури,
Бојанска 16
Суботица

Као и сва остала жива бића, и људи морају једном да умру. За то се „постарала" природа. Сваки човек у својим генима (наследним чиниоцима који се налазе на хромозомима једра ћелије) носи на неки начин већ одређену дужину свог живота. За неке она води у дубоку старост, за неке не. Наравно, постоје извесни спољни и унутрашњи фактори који утичу на ту предодређеност дужине трајања живота и то су, поред осталог, уредан живот, правилна исхрана, хигијена, алкохол, пушење, наркоманија, итд. Међутим, ниједан од набројаних фактора а ни неки други не могу да утичу на то да се живот било које јединке продужи у бесконачност. Пошто је смрт трајни престанак битних функција као што су крвоток и дисање, онда то значи да човек умире онда кад дође до прекида ових функција. Како функционисање свих осталих органа и ткива зависи од „рада" крвотока и дисања, то значи да мртав човек не може ништа ни да осети ни да каже. Тако као вечна тајна остаје одговор на твоје питање како је томе ко умире.

Поред природног начина умирања, зависног од унутрашњих и спољних фактора, постоји и насилна смрт. То су сви они случајеви када неко страда у саобраћајној несрећи, рату, постане жртва убице, или се сам убије.

Не знамо одакле ти идеја да ће 2000. године бити смак света али те уверавамо да такво тврђење не може да се поткрепи никаквим научним доказима. Да ли ће свет можда те године задесити каква елементарна катастрофа, то се сада не може ни предвидети а још мање са сигурношћу тврдити. Није немогуће да дође до каквог земљотреса или поплаве, али је сигурно да то неће уништити људску расу. Било о каквој несрећи да је реч, она је увек ограничена на одређено подручје. Према томе немој да се плашиш.

А сада одговор за тебе. Валерија. Двехиљадита година је на прагу: од ње нас деле још само две деценије. Сигурно је да ћеш кроз тих 20 година ти још бити млада и да ће твоја лобања задржати облик који и сада има. Да би дошло до неких промена у изгледу лобање или грађе тела, потребно је много више времена него што је 20 година. Није искључено да ће до неких промена доћи али не пре него за коју хиљаду година.

Што се тиче прстију, не знамо зашто би ти 2000. имала прст мање? Родила си се са десет и са њима ћеш проживети цео живот. Ако се догоди да неко буде рођен са девет прстију, буди уверена да је у питању нека аномалија у развоју плода а то се, претпостављамо да знаш, и сада догађа.

НЕМА ИХ ВЕЋ ДУГО

Хитно нам је потребна перика од природне косе па те молимо да нам помогнеш и кажеш где можемо да је набавимо?

Сања, Дајана и Весна
из Приштине

Не бисмо желели да вас разочарамо али перику од праве косе тешко ћете набавити јер их у нашој земљи више нико не производи. Можда још понегде могу да се нађу из увоза али оне нису од природне косе. У београдским продавницама нема их већ дуже. Чини нам се да је једини начин да до перике дођете да дате оглас у дневној штампи.

СТОТИ ДЕО МАРКЕ

Објасни ми колика је сума новца од 5 пфенига и чији је то новац?

J. H.
Београд

Пфениг је стоти део марке, немачке новчане јединице. Његова вредност мења се у зависности од тренутног курса марке. Тако је, рецимо, по курсу који је важио 4. априла ове године, један пфениг вредео око 11 пара.

ВАЖИЋЕ ДУЖЕ!

Интересује ме са колико година могу да се упишем на возачку обуку и колико година важи возачка исправа?

Миодраг Петров,
Димитровград

Са возачком обуком може се почети са непуних седамнаест година а право на дозволу стиче се са пуних 18. По саобраћајним прописима који су на снази у тренутку кад склапамо овај број (средина априла) ова исправа важи 5 година. Међутим, по новом предлогу закона о саобраћају возачка дозвола важиће 10 година.

НАЈДЕБЉИ ДЕБЕЉКО

Желела бих да знам ко је најдебљи човек на свету и колико је година живео?

Валентина Тренчева,
Маршала Тита 53
Делчево

Претендената за титулу најдебљег човека на свету било је више: један од њих био је и Мајкл Волкер за кога је власник циркуса у којем је наступао тврдио да је имао 538 кг и 500 гр. Судећи по Волкеровим фотографијама, власникова тврдња изгледа прилично реална. Међутим, ни фотографије, а ни било чије тврдње, не могу да се сматрају веродостојним доказима па је титула најдебљег припала једном другом Американцу — Роберту Хјуџу. Овај нешто мршавији дебељко рођен је 4. јуна 1926. године са 5 килограма, што је прилична тежина за једну бебу. Са шест година Хјуџ је већ имао 92 кг а са десет 171 кг. Његова највећа измерена тежина износила је 485 кг. Обим струка био му је 310 см, грудног коша 264 см а надлактице 102 см.

Као и Мајкл Волкер, и Хјуџ је наступао у циркусу где је и умро 10. јула 1958. године. Узрок смрти била је уремија, болест изазвана поремећајем рада бубрега.

ВОЛАН И КОНОПЦИ

Хтео бих да знам да ли се правилно каже путови или путеви и да ли боб има управљач?

Предраг Врбничанин,
Краљево

Правилно је и једно и друго: шта ћеш употребити зависи само од — тебе.

Бомбом може да се управља на два начина: помоћу конопаца причвршћених за предњи део клизаљки или воланом. Наравно и волан

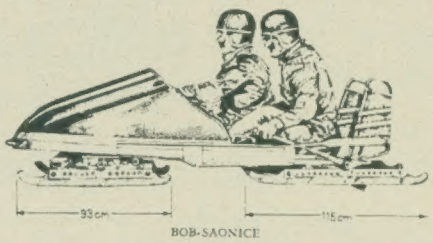

БОБ-САОНИЦЕ

је везан за предњи део саоница али дебелим кабловима. Амерички стручњаци сматрају да воланом може да се постигне боља контрола управљања док европски не мисле тако: због веће могућности прилагођавања стази, они предност дају конопцима.

ТАКО КАЖУ ПРОПИСИ

Моја другарица и ја се већ дуже препиремо око тога како се адресирају писма. Ја тврдим да се прво пише поштански број и град а онда улица и број. Моја другарица тврди обратно: да се прво пише улица и број а тек онда поштански број и град. Која је од нас двије у праву?

Тамара Јањић,
Саве Ковачевића 53
Херцег-Нови

Твоја другарица.

ВАЖНА ЈЕ ТЕМПЕРАТУРА

Пошто се бавим фотографијом, молим те да ми одговориш гдје бих могао да набавим термометар за контролу температуре хемикалија?

Дамир Шешић,
И. Смајлагића 28
Маглај

Термометар који ти је потребан потражи у продавницама фото и кино-опреме. Да ли их има у твом граду, то не знамо. Али, ако их нема у Маглају, покушај у Добоју или замоли неког да ти термометар купи у Сарајеву или Београду. У Београду их има у продавницама »Cinephoto«.

ЈЕДИНИЦА ЗВУКА

Шта је то децибел?

Васко Џеков,
Македонија 3/8
Ђевђелија

Децибел је јединица за мерење релативне вредности звука у акустици.

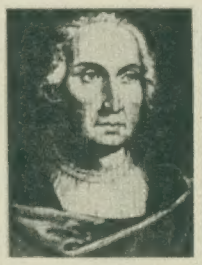

АМЕРИКА ПО АМЕРИГУ

Интересује ме ко је заслужнији за откриће Америке; Кристофор Колумбо или Америго Веспучи? Молим те још и да м кажеш дали је Колумбија добила назив по Колумбу?

Небојша Брењо,
Дукице Граховца бб
Невесиње

Америка је откривена 1492. године и то је учинио Колумбо. Према томе, он једини и може да буде „заслужан" за откриће. Америго је у Нови свет стигао 7 година после Колумба. Ипак, немачки географ Владземилер одлучио је да земље Новог света назове управо Веспучијевим латинским именом Americus.

Част да једна земља буде названа његовим именом припала је и ђеновљанском морепловцу. На четвртом путовању у Америку Колумбо је дошао у земљу која је касније названа његовим именом — Колумбија.

НЕОДРЕЂЕН СИ!

Читао сам књигу у којој се спомиње име Santa Maria della Salute, па ме интересује шта оно значи?

Томислав Черек,
Винка Јеђута 23
Иванић-Град

Ниси нам рекао како се зове књига коју си читао па не можемо да ти пружимо потпун одговор. Наиме, Santa Maria della Salute,

преведено с италијанског значи Света Марија Здравља, може да буде назив једне од најпознатијих песама Лазе Костића али исто тако и барокна црква из 17. века у Венецији. Чини се да је ово име подједнако популарно и у књижевности и у архитектури.

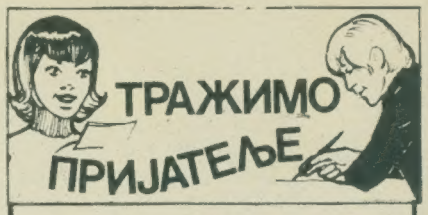

Владимир Ћерић, 11000 Београд, Римска 7 — 11 година

Снежана Башић, 78000 Бањалука, Саве Ковачевића 25 — 13 година

Александра Рогановић, 11272 Добановци, Маршала тита 11 — 12 година, сакупља слике и постере „Бијелог дугмета"

Мелита Батинић, 41000 Загреб, Алеја Наде Димић 37 — 12 година, воли рок музику, сакупља писма и слике пријатеља

Влада Пењашковић, 22000 Сремска Митровица, Станка Враза 21 — 12 година

Ромина Глигорић, 11080 Земун, Војни пут 36/I — 12 година, воли забавну музику, навијач „Партизана"

Сузана Стојчевска, 91300 Куманово, 11. новембри 124 — 14 година, воли спорт и музику

Гордана Јовановић, 21000 Нови Сад, ОШ „Ђура Јакшић" — 14 година, воли групе „Пинк Флојд" и „Пекиншку патку"

Мирјана Миленковић, 38220 Косовска Митровица, ОШ „Бранко Радичевић" — жели да се дописује са неком другарицом из Енглеске, ако је могуће из Лондона, јер хоће да усаврши језик. Моли читаоце забавника да јој пошаљу неку адресу

Рената Маренковић, 56223 Борово, Трпинска цеста 82 — 12 година, сакупља разгледнице, одговара на свако писмо

Снежана Савић (13) и Вера Савић (15), 15353 Мајур, Војводе Путника 94 — сакупљају значке и хемијске оловке

Снежана Вујановић, 21000 Нови Сад, Димитрија Давидовића 12 — 14 година воли спорт, музику и све што воле млади

Цвијето Срезовић, 50000 Дубровник, Златни поток 32 — 12 година, сакупља разгледнице и бави се спортом

WALT
DISNEY
MHKH

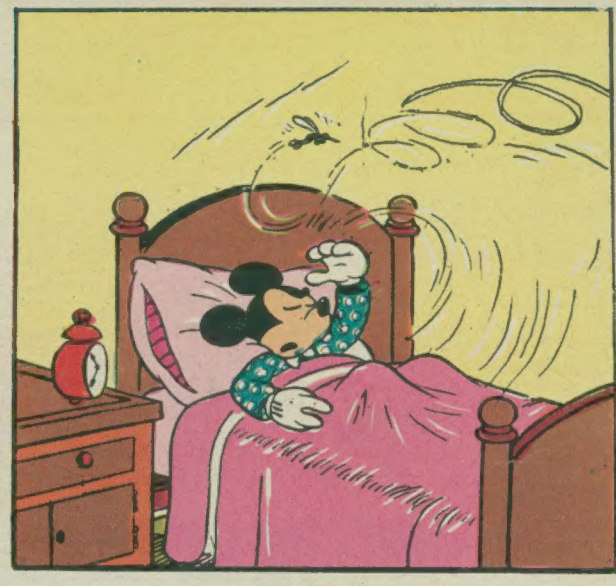

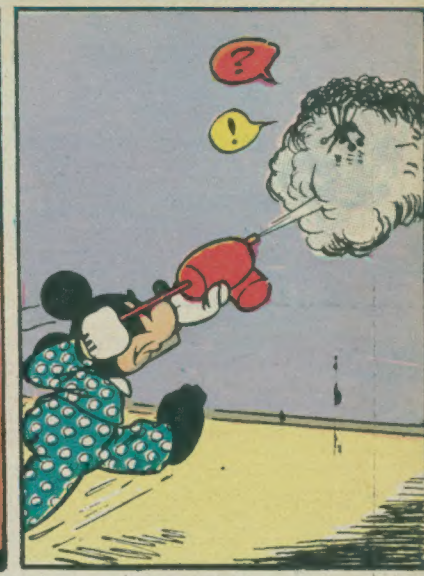
?
!

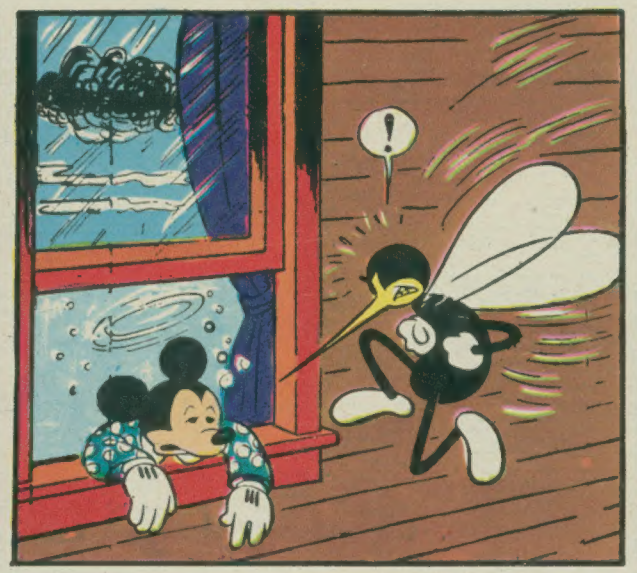
!

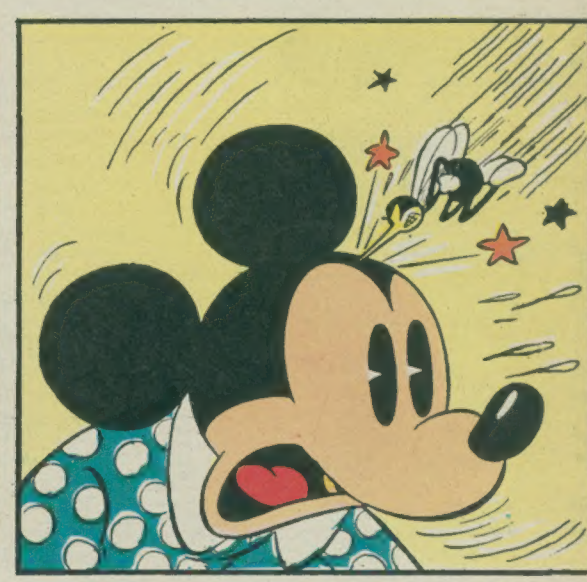

Copr. 1937 by Walt Disney Enterprises
World rights reserved

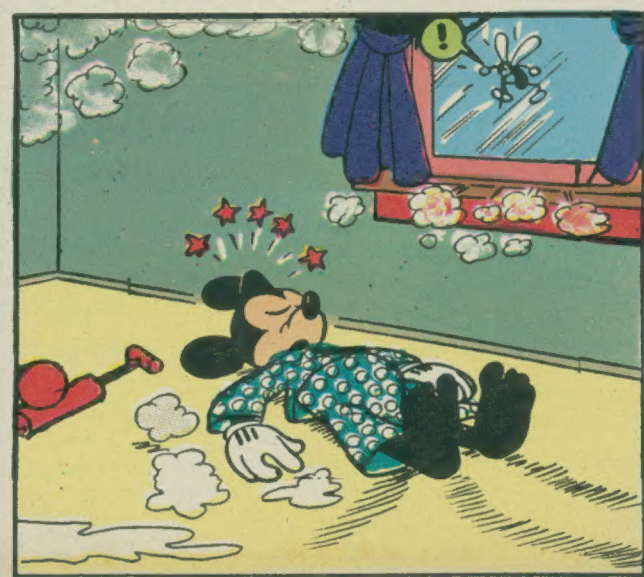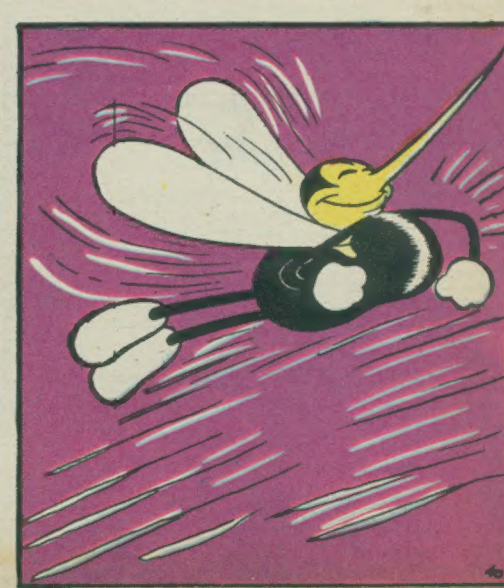
!